

67 2

ВОЛОДИМИР БОСИЙ

РОЗВАЛ ЕВРОПИ Й УКРАЇНА

THE COLLAPSE
OF EUROPE
AND UKRAINE

By W. J. BOSSY

130

06
10

Секретно

ВОЛОДИМИР БОСИЙ

11.021.
Львів. Бібліотека
АН. УРСР.

РОЗВАЛ ЕВРОПИ Й УКРАЇНА

~~67692~~

The Collapse of Europe and Ukraine

By W. J. Bossy

Названий

Накладом Видавництва „Католицька Україна” в Монреалі (Канада) в 1933 р.

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВ. Т-ВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ

T3(0)33

* T3(0)61

Copyright, 1933

By W. J. Bossy

Printed in Canada by National Publishing Co., Ltd. in Winnipeg.

Тим Першим Українським
ЛИЦАРЯМ СІЧОВИМ
в Америці й Канаді,
Які під Знаменем Хреста Святого
Розпіchnуть Організований
Бій з Антихристом
ту скромну працю
в Десятиліття
К.С.О. присвячую.

— В. Босий.

31/3. 1934. Одержав з Монреалю в Трасіу
в Югогеліві. — Одержав в

ВСТУП

„Колиж приходить в хоробі момент критичний? У хвилині, коли рішається доля хорого, чи буде жити, чи ні. Здається, що той момент прийшов і для Європи. Мабуть не було для неї тяжчої кризи від часів варварських наїздів. Може бути, що нинішня криза ще грізніша: бо перша інвазія була тільки зовнішня, а тут небезпека, що друга буде рівночасно зовнішня, й внутрішня.”

„Коли у когось нема внутрішніх крил, крила зовнішні — се тільки кайдани. Те саме можна сказати і про цілу європейську культуру: вона суто зовнішня. Європейська культура тіло без душі, се труп.

„Від світової революції ділить нас тільки Христос (слова Сталіна з одної розмови з чужинцями!) Що воно такі дійсно так, про те в Росії знають всі, кому про те знати треба. Тут, в Європі, майже ніхто сього не знає. О, колиби знали про те, Європа булаби вже мабуть вратована”.

(Слова Д. Мережковського).

Отся скромна книжка, є властиво логічним і послідовним заключенням моїх більших чотирох праць призначених до друку. Теми тих праць такі: „Всесвітний Хаос”, „Червона Небезпека”; „Християнство й Фашизм”; „Філософія двох Екстремів”. Розбираючи протягом останнього десятиліття повищі теми, я без сумніву дійшов до тих одиноких заключень, які в сій праці лише упорядковано в есенціональних образах смію подати шановному читачеві до відома й під розвагу. Друкую ту скромну працю скорше чим всі вище наведені лише тому, що спішуся... Бо боюся, щоб ті мої сьогоднішні заключення про неясне „ЗАВТРА” — не появились вже завтра хронікою дійсних фактів. В таких бо непевних і загадочних обставинах живемо всі сьогодні.

Книжка ся призначена передовсім Українцям, які на мою думку найменше з усіх інших народів на світі здають собі справу з сучасного всесвітнього хаосу, й тому найгірше приготовані до того, що той хаос принесе завтра світові і зокрема їм самим.. А звернена вона головню до всіх тих інтелігентних й активних діячів наших, які словом і пером рухають наші маси і за малими виїмками — всі вони — часто навіть в добрій вірі — ведуть ті маси і самих себе до певної руїни і смерті.

Вина тих діячів однак не велика. Раз, що вони вже уродилися до того, що тепер виконують... два — якби вони навіть уродилися — скажیم з прикметами розважного Англіяця-державника — то й тоді не так то легко їм булоб сьогодні вірно зорєнтуватися у всесвітнім хаосі і можливо найвірнійші з него наслідки предвидіти, та до них себе і свій нарід належно приготувати, бо як каже Вайнінгер: „Навіть найбільшому генієви не є можливим в однім і тім самім часі — скажیم в однім і тім самім дні — всіх людей розуміти”.

Поминаючи всі ідеологічні і програмові ріжниці — я думаю, що наші громадські організатори (діячі суспільні) ведучи за собою маси українські до ідеалу Української Держави, роблять отсей головний промах: Вони живуть, що так скажу, психологією примітивного українського гнізда і нічого поза ним не бачуть... Вони далше думають і поступають категоріями з перед 1914 років, хоч вже з яснійшим ідеалом власної державности і завітрішних подій звязаних з Україною і на Україні вони не звязують з всесвітнім хаосом і його наслідками. Для них Україна далі „поневолена ненька”, яку треба визволяти „з неволі” і для того треба „всім” робити „народню роботу”. Вони не здають собі справи з подій, які назрівають в цілім світі, особливо в Європі, і які втягнуть у свій вир і Україну, для якої головним питанням тоді буде: **по якій стороні стає Україна? По стороні Антихриста, щоб валити Європу християнську — чи по стороні Христа?** Наші діячі мабуть і не здають собі справи з того, що наближається розвал Європи, в яким вся їхня „гніздова” українська робота окажется цілком безпредметова. В ній стануть до бою віч на віч цілі суспільности, які будуть змагатися з собою вже не тільки за власні краї, а за новий лад і цивілізацію в світі! Чи мають се на увазі наші діячі? Коли мають — кілька їх з ясними прогнозами і кілька їх взагалі, та яка їх праця і які успіхи? А від збільшення числа наших діячів власне з ясними определениями того „завтра” — залежатиме чи Україна буде бодай сяк так до сих подій приготована, чи будучи неприготованою вона стане диким полем для тих, що знатимуть за що воюють, чи врешті будучи злє зорєнтованою, вона стане або себе саму вирізувати, або при-

хід Антихриста в Європу спомагати. А треба се цілком без самохвальби сказати, що власне Україна в закріпленню царства Антихриста в Європі, або в його розвалі, може і повинна відіграти рішачучу роль, як се побачимо далше.

Володимир Босий.

Монреал, 14-го січня, 1932.

T3(0)

ЗМІСТ

I. ЧАСТЬ.

A. Перша Світова війна рр. 1914—1918

1. Хто й проти кого?
2. Защо велась Світова Війна?
3. Війна на приказ.

Б. Старі сили довоєнні і воєнні.

1. Побідники (Аліанти)
2. Побіджені (Центральні Держави)
3. Невтральні.

В. Нові сили повоєнні.

1. Ліга Націй.
2. Комінтерн.

II. ЧАСТЬ.

A. Уклад нових сил:

1. Ревізіоністи (Побіджені)
2. Протиревізіоністи (Побідники)
3. Большевики
4. Невтральні
5. Економічний Націоналізм.

Б. Ідейний поділ нових таборів

1. Аристократія
2. Демократія
3. Охлократія
 - а. Фашизм
 - б. Комунізм.

В. Стан Таборів.

1. Демократичного (протиревізіоністичного)
2. Фашистського (ревізіоністичного)
3. Комуністичного (большевицького).

Г. Котрі з тих сил себе виключають?

1. Капіталізм
2. Комунізм.

Г. Пацифізм і розброєння. XX. Століття.

III. ЧАСТЬ.

A. Нова світова війна.

1. Новий тип вояка
2. Окремі фази нової війни
3. Защо вестисьме та війна?

Б. Хто й проти кого?

1. Перша фаза
2. Друга фаза
3. Третя фаза.

В. Війна конечности стихій

Г. Чому маси виберуть сю війну?

Г. Воєнна акція —

1. Іскра
2. Денний розвій воєнних подій
3. Пожежа
 - а. Побіда фашизму
 - б. Наступ комунізму
 - в. Розвал всіх 3-ох таборів.
4. Анархія в Європі —
5. Католицька Акція і село.

IV. ЧАСТЬ.

ПІСЛЯ РУІНИ

1. Інтернаціоналізм, космополітизм, чи універсалізм?
2. Поворот до Християнського Ідеалізму.
3. Кляскратія і поворот Християнських монархій (Монархії Трудові).
4. Україна в тім часі. Її можлива потенціальність і можливе гегемонне становище на сході Європи а навіть в цілій Європі.

ЗАКІНЧЕННЯ.

Європа, Азія, Америка і їх взаємини.

I. ЧАСТЬ.

A. СВІТОВА ВІЙНА 1914—1918 РР.

I. ХТО Й ПРОТИ КОГО?

Приступаючи до опрацювання нашої теми „Розвал Європи” — ми ставимо собі за ціль доказати в ній 1) неминучість другої світової війни ще за життя тих, що вели першу Світову Війну, 2.) Розвинути перед читачем ясно поодинокі фази тої війни, врешті 3.) Уаргументовано нашкоцувати єдино можливий хід наслідків тої другої війни світової. А, що ся друга світова війна, як самою суттю, нутром своїм і на зовні буде діаметрально відріжняться від першої світової війни, для того тут не буде зайвим повернутися думкою до років 1914—1918 і пригадати собі суть-нутро і зовнішній бік першої світової війни. Робимо се власне ось тут.

Сьогодні, 14 літ по офіційальнім закінченню Світової Війни, кожний військовий журналіст і психолог мусить дати таку приближну класифікацію і характеристику недавньої Світової Війни. І так:

1. Се не була війна ні расова ні війна племен (наприклад: жовтої раси проти білої, або Герман проти Славян — бо по обох ворожих сторонах стояли проти себе люде тої самої раси й племені, побіч людей иншої раси і иншого племені).

2. Се не була війна релігійна (наприклад: Протестантів проти Католиків, або Християн, проти Музульман, бо одні, другі, треті і т. д., стояли поруч себе проти такихже самих, як вони, Християн, Музульман і т. п.).

3. Се не була однак і війна національна (наприклад: війна за Італію Гарібальдія, Вашингтона за Сполучені Штати П. Америки і т. п., яка втягнула, скажім силою симпатій — в свою орбіту і инші нації, які станулиб проти себе за чужу справу).

4. Не була се також „Свята Війна” за якусь універсальну Правду-Ідею (як наприклад в середновіччю виправи до св.

Землі Хрестоносців, бо воюючи два табори такої Правди-Ідеї тоді не мали).

5. Ані не була се війна за якусь міжнаціональну, чи інтернаціональну місію-програму (як наприклад великі походи амбінних полководців Олександра, Цезара, чи врешті Наполеона, які власне старалися силою скрізь насаджувати свої програми).

6. Врешті не була се війна і соціальна — за зрівнання прав людини, бо кличі Французів і Американців у світовій війні за так звану „демократію” показалися фальшивими і облудними. Вони служили їм в тій війні зовсім для інших цілей — зрештою ті самі кличі піднимали і по другій воюючій стороні проти „демократії” по першій стороні, бож не стояли в сій війні проти себе два соціальні моноліти — скажім монархії проти республік, або праві клясові держави, проти такихже клясових держав лівих! Як по тім, так і по другім боці стояли проти себе монархії з республіками і різні угруповання соціально-клясові, хоч на загал ті угруповання були майже всі буржуазійно-пліутократичні і як такі нічого спільного з так званою „демократією”, (як що таку ідеально собі помислити можна) — не мали.

7. А була се фактично війна імперіялістична — розуміючи під тим словом не лише саму жадобу здобування нових територій і поширювання коштом них держави, як се слово тепер загально інтерпретується, але розуміючи під тим словом і ту стару вікову аристократично-консервативну і лицарсько-воєвацьку звичку правлячих кругів державних, особливо самих вождів — до воєн, в яких не лише відпружується нація і здійснюється природний закон про права народів, але в яких і заспокоюється сама амбіція тих кругів і вождів.

8. Попри згаданий імперіялізм, була се щодо обсягу **Війна Світова** (на всіх континентах і океанах).

а.) **Держав проти держав** (разом з їх кольоніями) звязаних у два лише противні собі табори (коаліція-союз). Отже ще раз те саме: Була се війна держав, а не народів проти народів (націй), про що буде дальше.

б.) Була се війна **Законних Влад** проти такихже законних

влад (майже самих монархій) а не війна влад узурпаційних проти законних, чи навпаки, або війна якихсь свіжих новотворів державних проти старих устоялих влад. Війну одні другим виповідали офіційно і обі воюючі сторони контролювали сю війну прийнятими законами і умовами, чим робили її такби мовити, легальною і нормальною.

в.) Була се війна **держав історичних**, отже держав зі старими порахунками історичними, війна держав віком бодай — устоялих, формами влад і порядками устаткованих, війна держав з ясно вперед витиченою місією державною і політикою заграничною. Тому в сій війні кожна воююча держава мала визначений круг свого ділання і — колиб можна порівняти — уявляла собою працю одного самостійного колісця в урухненні механізмі цілого годинника. Тому ся війна була плянова і гармонійна.

г.) Була се війна **релігійних столиць**, що об'єднували кругом себе своїх горожан, горожан довго виховуваних в моралі (релігії), в пошані авторитетів духовного і світського, та в дисципліні, — словом, горожан з глибоко всякою психологією законности — мовляв „Цісар кличе”.

г.) Була се війна передовсім **регулярних армій** проти такихже самих регулярних армій противного табору, що боролися лише на полі бою, отже фронту проти фронту, бо війна ся мала **фронт і запілля**. На фронті ішов отвертий і хоч безпощадний, то певного рода лицарський бій не з ворогом, але з противником, а в краю, в запіллі, панував спокій і лад — як в часі мира.

2. ЗА ЩО ВЕЛАСЬ СВІТОВА ВІЙНА?

Світова Війна 1914—18 рр., велася виключно за:

1. Здобуття нових територій і вод — головню задля поширення нових ринків збуту. Ті, в кого мали бути деякі території і ринки збуту відняті на користь завойовників, мусіли річ ясна боронити свій стан посідання. А боронили його в той спосіб, що старалися випередити противника і намагалися скорше завоювати його посілости. Тут особливо виявилася

війна за державні кольонії, яких державна приналежність завжди залежна від опанування даною державою шляхів морських, а зновже від багатства кольоній — часто густо залежить не лиш добробут але й саме існування даної держави. В тім згляді до світової війни дуже суперничили між собою дві морські потуги Англія і Німеччина. І з тої власне причини назрівав між тими державами конфлікт і во ім'я тої компетенції (гегемонія морська) розвинувся головний бій Світової Війни, котрий згрупував біля тих двох держав два ворожі фронти. (Знаменні гасла в часі війни: „Боже покарай Англію” і „Британіє пануй над морями”...). Річ ясна від жадоби завоювання чужих територій, не були вільні і інші держави: Росія загрожувала Австрії і Німеччині, Німеччина Франції, Франція і Італія Австрії і Німеччині і т. д. (Пригадай німецькі слова: „Майн Фатерлянд мус грессер зайн”...)

2. Світова Війна велася однак також і за рівновагу державних сил в світі, особливо на європейським суходолі. Такою безінтересовною в значінню територіяльних зисків, була велика республіка Вашингтона, яка взяла участь у Світовій Війні задля вироблення собі престижу держави справедливості (амбіція державна) і яка во ім'я тої засади рішилася не допустити до перемоги групи Центральних Держав — будучи в добрій вірі, що така перемога далаби значну перевагу народам германським над всіма іншими расами і народами в світі.

В орбіту сеї війни втягали великі держави і ряд менших держав, як: Болгарію, Румунію і т. д. — одним обіцяючи нові території, іншим прямо приказуючи участь у сій війні взяти. Та з якого боку ми не дивилисьби на цілі кожної воюючої сторони — а зокрема й кожної воюючої держави у Світовій Війні 1914—18 рр. — то в результаті побачимо, що цілі їх разом і всіх зокрема були імперіялістичні (за території і поширення політичних впливів).

3. ВІЙНА НА ПРИКАЗ!

Світова Війна 1914—18 рр. не була однак війною природно народженою, але згори спрєпарованою і насильно всім на-

киненою, бо не була природно викликана потребами всіх держав, що брали в ній участь, та не була вона викликана бажаннями, ні пристрастями розхвильованих до війни суспільностей. Була се війна накинена заінтересованою нею владою — своїм вірним і здисциплінованим, але у війні поки що не заінтересованим горожанам. Тут була влада активна — а громадянство пасивне — можна навіть сказати, війні такій вороже, а що найменше байдуже. Влада силоміць вербувала своїх горожан до армії і штучно їх загрівала до бою висилаючи на фронт. Влада штучно роздувала в своїх масах патріотизм до рідного краю — як і ненависть до противника. Військо і маси в запіллю були в сій війні ні більш, ні менш як нікими машинами без свого власного „я”, без свого „про” і „контра” і брали участь у війні лиш посередно. То значить — не були особисто роз’єнтузіязмовані сею війною, не мали ніякого впливу на хід цілої воєнної машинерії — а були просто виконавцями і виложниками не своєї волі. Тому й не могли вони мати щирої любови для своєї влади, ні чути ненависти до „ворога”. Були, як се вже попередно сказано — благородні противники. Армії боролися на приказ і на той приказ готові були не лише наступати, але й відступати цілком. На приказ, готові були цілі суспільності іти навіть на найбільші уступки своїм противникам. Ні військо (фронт) ні маси (запілля) не знали властиво за що воюють, коли не рахувати того звичайного і поверховного сентименту державного і тих преріжних агітацій, що їх влада штучно насаджувала своїм горожанам про „оборону власної батьківщини” і про „звірства страшного ворога”... А військо, яке сотки і тисячі миль від власного краю (держави) боролось на чужих територіях, і мало можність заобсервувати, що й противник точно так само поступає, дивувалось сьому і упевнялося, що воно безпосередно не боронить своєї батьківщини (держави) та, що вина противника точно така сама, як і його власна. Маси-же в краю знали, що їх військо не обороняє їхньої програми, бо ті маси тоді ще не мали жадної програми, окрім програми восприймати до себе пляни і бажання і волю своєї влади, і їх виконувати. Тому ся назвім її, перша Світова Війна помимо своєї обширности і високої техніки воєнної, в на-

пруженню мас не була ні пристрасна, ні жорстока. Духово була квола, лінива, як всяка вимушена праця. Тому ні маси, ні військо в своїх низах не співділяли душевно з своєю владою і з її виложниками командним і адміністративним складом. А тому так легко і скоро в Росії (де патріотизм горожан був найменший, а темнота найбільша) прийшло до того, що влада і командний склад стали щось одне, а військо і маси (низи) щось друге і наступив крах держави, — революція, тобто рух низів проти верхів під гаслом: „Проч з війною”! Той сам процес бунту низів проти верхів зачав проявлятися вже під кінець 1917 і з початком 1918 років і в Англії, Австрії, Франції, Німеччині і т. д. Такий об'єктивний критик, як Е. Й. Діллон виразно пише у своїй книжці: „Мирова Конференція в Парижі 1919 р.”, що: „бунт тоді скрізь находив піддержку”... Завішення однак зброї воюючими державами припинило в них назріваючий розвал. Наступив бажаний масами кінець війни, який мав принести тим масам відпочинок, лад і добробут ще кращий, як був до війни...

Значить, маси бажали тоді мира, а не війни! Чому? Бо:

1. Психологічно до війни такої не були підготовлені.
2. Особисто, ні матеріально, ні ідейно, ні програмово у тій війні не були зацікавлені.
3. Матеріальний стан мас до вибуху війни був вдовольнячий.
4. Релігійно маси тоді були здоровіші і жорстокості війни не були згідні з їх моральними переконаннями.

5. Залізні обручі тої упорядкованої війни за дуже давили індивідуальність і свободу тих мас.

Подібно як маси, так само і їх верхи (влади) зачали схилитися ще на початку 1918 року на бік встановлення мира за всяку ціну. Думку сю перекидали в той бік дві головні причини:

1. Матеріальне і фізичне вичерпання армії і мас.
2. Чотири роки війни змінили світогляд армії і мас остільки, що вірні ще недавно своїй державі вояки і горожане, ставали щораз більш непевними для своєї власної влади і держави. Коріння деморалізації суспільностей треба було знищити негайним миром. Так і сталося. Прийшов кінець війни

пацифістичного типа, а з ним рівночасно народжувався охочий до нової війни тип мальконтента-революціонера...

* * *

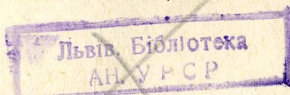
Збираючи все разом, що ми досі про Світову Війну років 1914-18 сказали, можна тепер ствердити, що була се війна вирахована, статочна і контрольована, а надівсе не хаотична. (За малими виїмками війська обох таборів, отже побідників і побіджених вертали з далеких фронтів, до своїх полків в краю у замкнених і далі дисциплінованих формаціях військових і за посвідками віддавали до магазинів свої скрівавлені мундури і зброю!) Всесвітня історія досі не знала і ледви, чи знатиме скоро, так зорганізовану і упорядковану війну, як нею була Світова Війна в 1914-18 рр.

Війна ся мала лише одну фазу. То значить: Вели її тільки два противні собі табори, аж до зложення зброї одним з них. В тім випадку зложила зброю група Центральних Держав і на сім закінчилася Світова Війна на фронті.

Б. СТАРІ СИЛИ — ДОВОЄННІ І ВОЄННІ.

„Якщо Світова Війна велася в тій цілі, аби унеможливити війни, то мир був заключений на те, аби унеможливити мир”. (Е. Й. Ділон.)

Мир у Версалю 1919 року, поділив оба противні табори, які провадили війну між собою (табор держав Антанти і табор Центральних Держав) на побідників і побіджених. Вже тим самим поділом той „мир” не міг замирити обох таборів щиро, розумно і на довшу мету, але вразив сильно амбіції народів побіджених і поглибив ворожнечу побідженого до побідника. Колиж побідники зачали диктувати услівя мира, тоді побіджені присягали їм рівночасно в душах своїх реванж і пімсту. Инакше і не могло бути, коли зважимо на карі і втрати наложені побідниками — побідженим. Щож зискали побідники?

11.821.

1. ПОБІДНИКИ.

Англія збогатилася коштом частини німецьких кольоній в Азії і у Сх. Африці, а також збогатила свої домінії, як Австралію і Нову Зеландію німецькими посіlostями в полудневій часті Тихого Океану. Тим поширила свою Імперію і побільшила ринки товарообміну, а знищивши морську воєнну силу Німеччини (видача в руки Антанти, а відтак затоплення німецької воєнної флотії в пристані Кіль в 1918-19 рр.) позбулася Англія свого найгрізнішого суперника на морі і тим зміцнила своє пановання, престиж і впливи над своїми кольоніями і домініями, особливо на якийсь час укріпила за собою шляхи в глибину Азії, в Індії і в Малу Азію. За сеж вона і вела війну.

Франція, яка грала головну роль в таборі держав Антанти на європейському суходолі, перебрала німецькі кольонії Тоголян і Камерун, прилучила до себе назад (втрачені у Французько-Пруській війні 1871 р.) провінції Альзацію і Льотарингію, а передовсім повела супроти Німеччини мир в Парижі так, що над цілою Німеччиною в нутрі, розтягнуто контролю Парижа, а з зовні окружено її новими державами (Польща, Чехословакія) в цілості залежними від тогож самого Парижа. Таким чином Франція, подібно як Англія на морі, обезсилила Німеччину на континенті і фактично відібрала її незалежність політичну і господарську. Таким чином Франція досягнула свою ціль, бо зробила Німеччину своїм васалем.

Бельгія, се одна з найбільш потерпівших держав у Світовій Війні і мабуть одинока держава, що в наслідок жорстокого наїзду Німців на сей край, вважала ту війну чисто національною. Признано їй за се від Німців 100 мільонів фунтів штерлінгів контрибуції для відбудовання зруйнованих міст, прилучено від Німеччини округи Мореснет, Мальмеду і Евпен.

Італія, яка довго надумувалася чи і по котрій стороні взяти участь у Світовій Війні, вийшла з Зеркальної Салі в Версалью — Францією покривджена, бо не признано їй заморських кольоній, які для перелюднення Італії становлять питання життя. Річ ясна — Франція а властиво Клемансо, маючи у ніг покнаного сусіда з над Рену не міг легкодушно і добровільно причинятися до сили і зросту і так вже небезпечного сусіда з

над Тибру. (Се розуміли і Італійці вже в часі Мирової Конференції і протестували, а навіть устами свого заступника п. Орлянда тамже — грозили, що конференцію опустять. Вже тоді зарисувалася сильна прірва між інтересами французькими а італійськими, яка постійно поглиблювалася, аж вкінці довела до того, що Італія стала домагатися ревізії Мирових Трактатів Версайських, чим вже виразно поставила себе на будуче проти Франції). Отримала однак полудневий Тироль і Трієст, які належали до Австрії. За Фіюме, як також за Дальматійське побереже і взагалі за впливи над цілим Адрійським морем Італія в постійних конфліктах і ривалізації з Югославією.

Югославія — властиво довоєнна Сербія перетворилася в одноцілну державу всіх полудневих Славян. Значить, до Білгороду прилучено: Славонію і Хорватію, Стирію, Боснію й Герцеговину та Дальматію, що належали до Австрії, а також Чорногору, що була досі самостійною державкою. Надто прилучено до неї частину Банату і Карніолі. Таким чином колишня Сербія побільшилася, як територіяльно, так і населенням приблизно о 150%.

Румунія, яка довго задержувала свою нейтральність, і яка врешті майже на приказ Антанти виповіла війну Центральним Державам аж у 1917 році, одержала в дарунку австрійську Буковину (північна часть Буковини українська) Українську Бесарабію, що належала до Росії, Банат і часть Семигороду, що належали Уграм, та часть Добруджі.

Греція за своє прихильне становище до держав Антанти в часі Світової Війни, одержала частину Тракії і Егейські та Йонські Острови при побережах Малої Азії. Опісля Туреччина, вже під проводом Кемаля Паші „зіпхнула” Грецію на старі позиції, що й є даліше невіршеним спором тих двох держав.

Сполучені Штати П. А. перший раз у своїй історії поширили свої впливи на Європейськiм Континенті і узалежнили фінансово від себе майже всі європейські держави до тої міри, що у Версалю Американець Вилсон диктував мир Європі. Подібні впливи поширила Америка на Далекому Сході, особливо на Китай, а частинно і майже на усі латинські держави в Аме-

риці Полудневій. Однак територіяльно Сполучені Штати в тій війні не збогатилися ні клаптиком землі.

Китай який аж у 1917 році виповів війну Центральним Державам, замість зискати — втратив на користь Японії посілости Шантунг, які до війни були експльоатовані Німцями.

Япан як союзник Антанти зріс до одної з потуг світових і як такий виступав в упорядкованні світових відносин у Версалю. Се зміцнило його престиж і в Азії, де коштом Китаю він себе і ідею свою „Азія Японцям” закріплює.

Річ зовсім зрозуміла, що ті нації і держави, яких коштом побідники першої Світової Війни себе побільшили, не можуть бути їх приятелями на сьогодні, ні союзниками на „завтра”.

2. ПОБІДЖЕНІ

Німеччина: На неї скинено всю вину за виповідження, ведення і наслідки світової війни. За се, накинено її республіканську форму влади задля постійного її ослаблювання. Розформовано армію і знищено цілу воєнну і воздушну флоту. Відібрано їй всі заморські кольонії в Азії і Африці. Обкроєно її території на користь Франції, Бельгії — а особливо Польщі. Встановленням т. зв. „Польського Коридаря” аж до Балтійського моря, розлучено матірні німецькі землі від себе (Пруси), а велике портове місто Данціг замінено у „вільне місто” і піддано його у господарську залежність Польщі, та виставлено на небезпеку польської інвазії. Окуповано військом для безпеки Франції надренські території і обсаджено Францією для експльоатації округи Саари. Надто піддано під контроль Франції справи військові, господарські (експорт), а особливо наложено на Німеччину кольосальні воєнні відшкодовання, які без процентів в загальній сумі виносять 132 міліярди золотих нім. марок. В наслідок тих постанов Версальського Мира, Німеччина зубожіла і попала у внутрішній хаос, з яким бореться до сьогодні. А прецінь ніяка **духово ціла** нація, на добровільну смерть погодитися не може!

Австрія, головна союзниця Німеччини — дослівно розпалася, бо з держави з 53 міліонами мешканців в 1914 році, оста-

лася сьогодні мала державка з 6 мільонами мешканців. Відлучено від Австрії: Чехію, Моравію і Словакію та Підкарпатську Україну в користь самостійної Чехословачії; Буковину, в користь Румунії, Галичину польську, і східну українську та частину Шлеська до Польщі, півостров Істрію, Горицію і полудневий Тироль до Італії, полудневих Славян, до Югославії. Відлучено теж в окрему самостійну державу Угрів, які з Австрією творили Унію Персональну і обкрито їх в користь Румунії, Чех та Югославян. Надто заборонено оставшій Австрії прилучитися до Німеччини, а Уграм зеднатися знова з Австрією.

Туреччина втратила свої права до Єгипту, Судану і Кипру. Дарданелі і Босфор дотепер турецькі проливи, отворено свободно для фльоти Аліянтів, особливо для Англії, надто змушено її уступити з Сирії, Палестини, Мезопотамії і решти Арабії, над якими то краями запанували англьо-французькі впливи.

Болгарію — за те, що в 1918 році відступила від Центральних Держав і на власну руку перша розпочала перемиря з Аліянтами на Балкані, як також мабуть задля того, щоби її позискати на будуче проти східної навали — на диво не лише не покарано, але винагороджено. Бо зчеркнено її довги затягнені в Німеччині, звільнено від воєнних відшкодовань, не обкрито її території, але навпаки залишено вихід до моря.

Україна. В році 1918 прилучився ще оден союзник до групи Центральних Держав, а була ним Україна, яка в часі революції російської встановила свою самостійність і Берестейським Договором станула по стороні Центральних Держав. Аліянти покарали її анульованням того договору і відмовленням її всякої помочі в її дальшій війні за власну державність. В дальших наслідках, її територіями заволоділи Росія, Польща, Румунія і Чехія. Україна перестала існувати, як самостійна держава.

Росія. Як імперія, Росія виступила до Світової Війни по стороні Антанти. Але в 1917 році, коли в наслідок революції прийшли до влади большевики, Росія застановила війну з Центральними Державами, чим зрадила своїх союзників і звернула своє вістря також проти держав Антанти. Тим чином Росія не лише втратила довіря Антанти до себе, але поставила себе

у війну з нею. В наслідок того Аліанти допомогли відділитися від Росії і поустановляти свої власні держави таким націям: Фінляндії, Естонії, Латвії, Литві і Польщі. В той спосіб руйнуючі впливи напівдикої азійської держави Советів, перегороджено від Європи пасмом нових держав від Північного Ледового Океану, аж по Карпати, а далі в продовж через Румунію, Болгарію і Грецію аж до Середземного Моря. Та се рівночасно поглибило вікову ворожнечу того Азіята до Європи і скріпило його дальшу безкомпромісовість проти всього Заходу.

3. ДЕРЖАВИ НЕВТРАЛЬНІ.

Розуміється, що ані до побідних, ані до побіджених не можна рахувати держав, які в більшій або меншій мірі заховували в Світовій Війні нейтральність, або не відгравали в ній значної ролі. Такими державами були майже всі держави Полудневої Америки, а в Європі: Норвегія, Швеція, Данія, Голландія, Португалія, Іспанія і Швейцарія. Терени колоніальні Африки, Малої Азії і Мезопотамії, а далі Індії Бритійські і Французькі, які були втягнені в орбіту війни своїми Метрополіями європейськими, як такі на Мировій Конференції самостійно не виступали, а коли і деякі репрезентанти тих колоній (держав) виступали, то без значіння і впливу на цілість розіграної війни.

В. НОВІ СИЛИ — ПОВОЄННІ.

1. ЛІГА НАЦІЙ.

„Під натиском національних інтересів Ліга Націй втратила свій ідейний характер і стала союзом побідників проти побіджених” (Ділон).

Зараз після ратифікації Мирового Договору з Німеччиною, дня 10-го січня 1920 року покликано до життя так звану Лігу Націй. Сю високу установу створив найменший політик, з титулом голови держави, якого світ досі видав — Американець Вилсон. Людина не лише без упорядкованого якогось одно-

цільного світогляду, але зарівно наївна як і не обізнана у справах європейських і психології Європейця. Безперечно сам мотив (ідея Ліги) як і ціль, ідейні, але нездійснені — бо на злих предпосилках побудовані. А кому, як кому, але політикові, щей до того стейтсменові такої поважної держави як Сполучені Штати, й до того у хвилі, коли рішається доля і будуччина мільонів людей, не вільно диктувати нездійснених мрій і установлювати з них реальний факт Інституцію... Сю наївність і мрійність Вилсона відразу зрозуміли Французи і її використали. Прийняли сотворення Ліги, але її самі сформували. Сформували так, як їм їх французькі егоїстично-національні інтереси се наказували зробити. Діло було в тім, щоб по закінченню війни і по ратифікації Версайського Договору поставити на місце Аліантів, новий аліантський ареопаг, який перемінену Версайським Миром карту Європи удержувавби ненарушеною. В тій цілі у Статут Ліги Націй вставлено такі завдання: „Міжнародною співпрацею довести світ до трівогого мира і забезпечення перед новою війною через чесне і справедливе порозуміння між спорючими націями, а співпрацю сю і забезпечення можна буде досягнути лише скрупулянтним виконанням постанов Версайського Мира”... Щоб надати Лідзі поваги і трівости, та збільшити тим її евентуальну езекутивність — втягнуто в члени Ліги Націй 55 держав (не — народів — націй) над котрими від початку до сьогодні домінує думка і вплив Франції. Не дивож, що Ліга Націй собою замінила властиво воюючу Антанту і стала новим союзом побідників, проти побіджених. „Перебудова Центральної Європи” — писав під адресою Ліги 12 літ тому американський дневник — „вирішується не в ім'я визвольних засад, але в інтересі великих потуг, серед котрих Франція є чинним партнером, а Англія і Америка пасивним. Цілею тої політики є виєлімінувати Німеччину як чинник політики європейської”. Вправді згодом прийнято в члени тоїж Ліги і Німеччину, але хіба на те, щоби її заохотити до правлень поминок на гробі її вчешашньої могутності, поваги і добробуту... „Творці Версайського Трактату” — пише критик — „знищили віру в трактати суспільні взагалі, зміцнили недовіря і ненависть расову на цілім світі, розкинули силь-

ні вибухові матеріали по всіх державах європейського континенту, розогнили дикі пристрасти в Росії, врешті залишили її нещасний нарід на судьбу нечуваної анархії. Словом, зібрали широко порозкидані вибухові матеріали імперіялізму, націоналізму і інтернаціоналізму і укріпивши їх ділання руїнницьке, подали се народам світа у формі Ліги Націй”...

Щоб Ліга Націй, не була мертворожденою дитиною, їй треба булоб:

1. Народитися органічно, то є з конечности тих всіх націй, які її мали творити. А сучасна Ліга Націй штучно спрепарована і накинена без потреби, а то й проти волі другим.

2. Простір Ліги Націй, мусіби бути ясно очеркнений. Отже виразно: або Ліга Націй Європейських, або Ліга Націй Світових, або Ліга Націй Білих і т. д. В сучасній Лідзі нема простору. Не знати де її початок де кінець. Росія до Ліги не належить, Німеччину щойно прийнято, батьківщина творця Ліги, Америка, до Ліги не належить і т. д.

3. Ліга Націй мусілаб бути обєднана одною ідеєю, вищою від її програми. Такою ідеєю моглаб бути лише ідея впливаюча з морального закону і людського достоїнства, бо лише з сих жерел може зродитися потреба обєднання націй. Та сю ідею репрезентує і голосить уже від віків Ватикан! Сучасна Ліга Націй не репрезентує ніякої ідеї, але навпаки покликуючись на „демократію” розсіває безідейність, безхарактерність, з яких не обєднання націй, а руїна їх розвивається.

4. Ліга Націй мусілаб мати згідну з її ідеєю програму. Раз та Ліга во імє вищих засад людськості, хоче знищити війну і завести „сталій” мир і „справедливість” міжнаціональну, то і так мусілаб поступати. Консеквентно, льогічно, і постійно. Значить відповідно до обсягу Ліги (Європа, чи весь світ) всі цивілізовані народи мусілиб до неї належати, імперії мусілиб бути розпущені і т. д. і т. д. Щось подібного, як голосять большевики, з тою хиба ріжницею, що там все малоб бути побудоване на негації декальогу, а тут навпаки, на декальогу...

5. Врешті останній пункт: Здійснювання програми такої Ліги мусілоб відбуватися націями, що входять в таку лігу загально, радо, спонтанно і самочинно. У випадку опору, обєдна-

ними силами мусілаб бути примінена відповідна ексекутива. Іншими словами, така ліга, скажім європейська, перебудовувалаб Європу, а світова весь світ на зовсім нових основах і у нових формах співжиття.

Та, як бачимо, тим вимогам сучасна Ліга Націй не відповідала і не відповідає ні в однім пункті. А тому вона в самій суті неприродна, тим самим аморальна, а як така шкідлива і розкладаюча. Її безплідність (мертвородження) в перспективі 12-ти літ її існування проявилася в її безсильности. Докази: Туреччина проти її волі „спихає” Англіїців і Греків в море, а Ліга мусить на се погодитися; польський генерал з наказу начальника польської держави займає столицю Литви Вильно. Ліга протестує, а бойовий генерал і маршал грозять Лідзі, Ліга узаконнює зло і розбій. Литовці роблять те саме, займаючи проти волі Ліги пристань Клайпеду. Ліга санкціонує. Таке саме роблять Італійці з Фіюме. Займають се місто від Югославян, а Ліга се апробує; апробує та сама Ліга окупацію польськими військами Українських Західних Земель, вкінци мовчанкою і безрадністю збуває жорстоку війну Японців проти Китайців в Шангаю і Манджурії, та інкорпоровання Манджурії до Японії... А не треба забувати, що як Литовці, так і Югословяне, Італійці, Поляки, Японці та Хінці — є членами тої власне Ліги Націй... Щож се все значить? Безперечно значить се, що Ліга Націй не є в ніякім разі не лише всесвітньою лігою націй, але навіть не є вона лігою всеєвропейських держав. За те є вона спілкою давних приятелів Аліянтів — побідників першої Світової Війни і то під сю хвилю спілкою з поломаними лініями. Нещирість, фальш, інтриги і несправедливість се моральні основи сучасної Ліги Націй. Річ ясна все те діється во ім'я національного егоїзму Франції, біля якого кружить егоїзм кожної поодинокі держави, члена сеї Ліги. Все те відібрало Лідзі авторитет і силу ексекутивну. Ліга ся розкладається від початку. Розвал її і гниття поступає останніми часами дуже помітно. В Лігу Націй не вірять вже сьогодні не лише покривдені народи, яких вона во ім'я її „справедливости” досі все в користь „власть імущих” ігнорувала, не вірять не лише держави побіджені, яких ся Ліга постійно далі при помочи побідників

побіджає... але не вірять в сучасну Лігу навіть вже ті держави, які справді в добрій вірі стали її членами на те, щоби при її помочі шукати міждержавної справедливости у світі. Мало того, в Лігу Націй наших днів не вірить вже її власна ексекютива, отже її уряд, що урухомлює саму Лігу. (Пригадай недавню критику Ліги Націй її председателем, Де Валерою). Що більше, світова опінія відчула вже дуже ясно всі фальшиві тони Ліги Націй, а прості маси взяли її в глумливу поговорку. Якоюж силою продовжує своє існування Ліга Націй? Силою двох фактів:

1. Оборonoю незмінємо Версайського Трактату і
2. Протиставлюванням себе, як ніби то організованого Заходу, проти большевицького Сходу.

В першій випадку головну ролю відограє Франція і її ставленники Польща, Чехословаччина, Румунія, Югославія, Бельгія; В другій випадку Англія, якої імперіяльні інтереси ідуть цілком в розріз з цілями сучасної большевицької Росії. У першій випадку, Франція при помочи Ліги Націй, сальвує легальність і непорушність Версайського Трактату і обороняючи його постанови, комплікує зі своїми найближчими союзниками так справи, що витворює поволи з Ліги Націй, новий військовий союз проти тих, що врешті посмілиб той Трактат завалити в цілости. Англія-ж знова своєю кооперацією з Лігою сальвує ніби одну думку Заходу проти війовничого і експанзивного большевицького Сходу. З першої причини Франція при помочи Ліги, сконцентрована на побідженій Німеччині і її завтрішних союзниках, особливо Італії, і за всяку ціну старається, або завтрішну небезпеку з тої сторони від себе усунути цілком, або її зустрінути готовою, в другій причині Англія менше зацікавлена небезпекою вчорашного противника Німеччини і більше сконцентрована на ізоляції від заходу, або на унешкідливленню Росії. Задля того Англія не вицофується з Ліги і задля того разом з Францією, не дають її умерти.

Але навіть ці факти Ліги Націй від її цілковитого упадку не охороняють. Ліга Націй, як така, животітиме ще дуже короткий час. Її по черзі опускатимуть ті держави, яких інтереси не будуть гармонізувати з інтересами круговороту Франції. Ін-

шими словами — будуть то сецесії з Ліги Націй держав не зацікавлених в обороні Версайського Трактату. **Оставші в Лідзі Націй будуть уважати Версайський Трактат за „кондітіо сіне ква нон” і на тім ґрунті перетворяться з Ліги Націй в воєнну Лігу оборони Версайського Трактату — проти тих, що обєднано рїшаться сей трактат повалити.** Англія опрєдїлить своє становище відповїдно до становища Росїї. А що нїяка Росїя Версайського Трактату боронити не буде, тому і завтрїшне становище Англії буде по сторонї Франції знова.

Не треба однак при тім забувати, що Лігу Націй створив так званий „демократизм”, тобто держави, які вели Світову Війну ніби в обороні (неїстнуючого) демократизму. Версайський Мир, се ніби побїдний успїх тої „демократії” її корона. А Ліга Націй се ніби мозок тої „демократії”. Не дурно то її опорою є такі демократичні республіки, як Франція, Польща, Чехословаччина і т. д. І не без причини сталося, що така охльократична держава, як сучасна Росїя, з сучасною Лігою демократичною не має нічого спільного, як також її права по-сестра охльократична Італія і Туреччина, та вбираючися в піря охльократична Німеччина, що виходять поволи з тої демократичної Ліги... Значить, завтрїшня воєнна Ліга Оборони Версайського Трактату, знова з’осередоточить біля себе рештки так званої демократії і обороняючи сам Трактат, кликатиме світ: „В оборону Демократії” (тобто Франції і її союзників) проти поневолених „прав людських” і „свободи”, тобто проти охльократії, а саме Німеччини, Італії і т. д. І як не вільно тверезим політикам сегодня нїяк числити на те, що Ліга-Націй замирить евентуально світ і безоружно закрїпить міждержавну і міжнародню справедливість, так теж тимбільше не вільно їм переочити того факту, що сегодняшна умираюча Ліга — все-світнього пацифізму перероджується в завтрїшню войовничу Лігу так зв. „європейської демократії” з Францією на чолі. Безперечно, відношення українського політика до Ліги Націй, мусить бути опрєдїлене власне і лише відносно того „завтра”...

2. КОМІНТЕРН.

Як дитячі є всі надії на довше замирення Європи при допомозі Ліги Націй, хочби навіть такої, якою така Ліга повинна бути, є той факт, що Європа має ще одну теж свого рода „Лігу Націй” з осідком у Москві, так званий „Комінтерн” (Комуністичний Інтернаціонал). Ся Ліга, назвім її Червона, навіть старша від Ліги Націй в Женеві. (Хто зна чи женеvська Ліга Націй не зродилася тому власне, що скорше від неї народився і оформився Комінтерн?) і під її проводом теж об'єднуються різні народи задля „замирення” і „ущасливлення” всего людства... За базу своєї діяльності має той Комінтерн не чужу, але власну територію і державу, яка займає шесту часть земської кулі. Зоветься вона Союз Радянських Республік! (Отже вже реальний союз держав)... Подібно, як женеvська так і кремлінська Ліга Націй, поставила своїм завданням перебудувати весь світ на зовсім нових основах, на основах „братерства” і „справедливости”... В тій цілі кремлінська Ліга Націй (Комінтерн) вважає конечним завалити в першу чергу цілу світову цивілізацію оперту на вірі в Бога і утворити все-світню спілку народів, побудовану на новім комуністичнім устрою. Ся Ліга консеквентна бодай. Вона в першу чергу завалила стару цивілізацію в себе, і вигнавши з своїх територій Бога, досвідчає на многих міліонах своїх горожан новий комуністичний устрій. Отже в противенстві до женеvської Ліги Націй ся червона Ліга з Кремля репрезентує бодай ясну ідею, має ясно зачеркнену програму, а надто льогіку, послідовність і ексекутиву. (Комунізм, світова революція, всі народи, заводить в себе і викликає в других державах комун. фермент, має владу і армію і апарат адміністративний для реалізації наміченого). Річ ясна кремлінська Ліга виключає собою Лігу женеvську і є її грізним опонентом. Котраж з тих двох Ліг має право існування? Бож дві зовсім відмінні від себе Ліги о одних і тих самих засадничих цілях (переустроїти світ на нових основах співжиття і справедливости) існувати побіч себе не можуть. Одна з них мусить уступитись в користь другої! А се добровільно не може статися. Тут неможливий ніякий

компроміс. Обі сі Ліги мусять сьогодні чи завтра зустрінутися віч у віч на полі бою. Се тимбільше неunikнене, що до обох сих Ліг гравітують дві групи ріжних народів. А саме: Побідники першої Світової Війни гравітують до Ліги жєневської (Франція), побіджені у Світовій Війні до Москви (Німєччина, Турєччина і т. д.). Симпатії зарисовуються на завтра ясно. Тактика до останньої мінати може бути ріжна, хитра. Завтра важну ролю будуть відігравати не писані умови і не правительства, але психологія мас і організована сила людей одного світогляду. Стоїмо перед питанням: Котра з тих двох Ліг (Ліга Націй і Комінтерн) розпоряджає більшою силою опанування психології мас і котра сильніше організує людей одного світогляду? Мусимо отверто признати в тім згляді першенство Комінтернові, хочби навіть з того згляду, що сучасна Ліга Націй не то що не здобуває симпатій мас і не має ніякого світогляду (бо не репрезентує ясної ідеї), але навпаки своєю половичністю, нерішеністю і безідейністю деморалізує маси всіх народів і власне побільшує кадри кандидатів в большевицьке світовідчування. Таким чином Ліга Націй не може нині і завтра протиставитися своїй конкурентці з Кремля в цілій ширині і вона про се знає. Не знає лише Ліга Націй одного, що Комінтерн може бути усунений з земської кулі Лігою Націй опертою о сильнішу ідею від комуністичної, о ідею Христа. І в тім згляді не роздріблений в собі сектанством раціоналістично-християнський світ, а споений, в католицькій акції, католицький світ з Ватиканом на чолі, є єдиним антидотом і небезпекою для воюючого Комінтерну.

II. ЧАСТЬ

A. УКЛАД НОВИХ СИЛ

I. ТАБОР РЕВІЗІОНІСТІВ.

Не деінде, а таки в самому Парижі, підписуючи з закушеними зубами услівя перемиря, а відтак постанови Версайського Трактату, народжувалися серед побіджених перші ревізіо-

ністи, тобто ті, що покоряючися хвилево волі переможця, рівночасно тамже постановляли стреміти до анулювання, а що найменше до поновного розглянення (ревізії) і злагіднення бо-дай найприкрійших точок Версайського Трактату. З бігом літ, коли наслідки Версайського Трактату спричиняли що раз то більший політичний хаос і безпорядки в державах побідже-них, а господарські кризи взагалі як у побідників так і в побі-джених — Німеччина, а за нею і інші з побіджених та скрив-джених народів і держав, стали спочатку несміло, а далі щораз то гострійше говорити про конечність ревізії Версайського Трактату в цілости. Звідси і назва тих, що тої ревізії домага-ються — **Ревізіоністи**. Хто вони і чого хочать?

Німеччина: Хоче місця в просторі. Вона не лише хоче при-вернути свої давні границі на сході (повернути для себе назад території, що припали Польщі і знесення „Коридаря” та повер-нення її назад Данцігу) і на заході, але вона хоче повернути для себе заморські кольонії, забезпечити свої впливи на схо-ді (Росія і Україна — знаний клич Німців: „Дранг нах остен”) і бути рішаючим чинником на європейським суходолі. Річ ясна, що Німеччина із своїм численним населенням і своїми прикметами має всі дані, щоб те все досягнути. Се прекрасно розуміють її сусіди, особливо Франція і Англія. І тому вони не можуть самі добровільно прискорювати того, що час Німцям несе. А саме: давню потугу на континенті і морі. Вони мусять той час і всі нагоди для німецької потужности віддаляти, осла-блювати, нищити. А можуть се Франція і Англія із своїми со-юзниками доконувати лише так довго, як довго вони є рішаю-чими в європейській політиці. Той козир Німці стараються вирвати в першій мірі Франції і до сего концентрують всі свої духові, матеріяльні і фізичні сили. Річ ясна, фіналом такої під-готовки була і буде все війна, як одинока нагода скоршим тем-пом досягнути те, що мирна праця розкладає на десятки літ. Але сьогодні не вирахованість і розсудок влади, але пристрасть організованих мас диктує владі, що робити, і як се далі поба-чимо, та пристрасть вибере у добрій вірі задля поліпшення на-ціональних життєвих умовин — війну!

Італія: Вчорашний союзник Антанти і противник Цент-

ральних Держав в І-й Світовій Війні — розійшовся з Францією ще на Мировій Конференції у Версалю і сьогодні веде себе на переді ревізіоністичної групи. Італійці ставши в Європі по Росії і Франції третьою потугою, як на континенті так і на морі, розуміють, що їх єдиним суперником на завтра — вже не Австрія, з якою вони покінчили давні порахунки, але Франція. Франція на континенті європейським, Франція на морях і в кольоніях. Італійці хочуть власне кольоній, вод і ширших границь. А понад те, виростають вони в новій Ідеї, яка робить з них моноліт світоглядний, овіяний старою цезарсько-римською традицією, во ім'я якої вони предсказують, що до 10 літ Європа мусить стати фашистівською з новою італійською цивілізацією. (Читай промову Муссолінія: „В десятиліття Фашизму“.) Ту ідейну і державну експанзію Італійців гальмує Франція зі своїми демократичними союзниками, особливо у відношенню до Італії з Югославією — проти якої щось в роді італійського авангарду на Балкані — Італія поставила і впливами опанувала Альбанію. Річ ясна, Італія в Лідзі Націй, подібно як і Німеччина та інші ревізіоністичні держави є сьогодні лише на те, щоб утруднювати впливам французьким і її союзникам і лише так довго, як довго сего обставини і егоїстична політика ревізіонізму вимагатиме. З виходом Італії і Німеччини з Ліги Націй, треба сподіватися скорого конфлікту ревізіоністів з оборонцями Версайського Статус Кво. Тому і не без причини Німеччина повертається до диктатури і має 15 мільонів виборців, симпатиків сучасної Італії і її фашистівської ідеї. Обі ці держави ідуть рука в руку і обі вони разом групують біля себе созвучні держави для повалення Версайського Трактату.

Австрія: Головним проблемом нинішньої Австрії є так званий „аншлюс“, або по нашому злука з Німеччиною. Се зовсім природне змагання частини Німців з великодержавною традицією, бути разом з матірним краєм і разом з Німеччиною творити одну потугу і радіти з неї спільно із всіми Німцями. Се дало б їм пільгу моральну після такого упокорення, яке приніс Австрійцям кінець Світової Війни, і поліпшили б їх невиносимий господарський проблем. Австрійці мають вправді

малі порахунки з Італійцями, але за ціну злуки з Німеччиною готові з Італійцями наладнати приятні відносини, тимбільше, що і в Австрії ідея фашизму зискує щораз то більше своїх прихильників. На дорозі до тої злуки стоїть Франція з її союзниками Польщею, Чехословаччиною, Румунією і Югославією, які зросли коштом розпаду Австрії і які бояться її поновного зросту. Отже Австрія являється природним союзником ревізіоністичної групи і у всім оглядається на Німеччину.

Туреччина: Не може забути своїх колишніх впливів на Балкані, і утрачених позицій в Малій Азії, Мезопотамії і т. д. Відгороджена від Європи Румунією, Болгарією і Грецією, а від полудня і з поза плечей своїх від сходу, новотворами і ставленниками Англії і Франції — Туреччина змагає утревалити своє домінуюче становище над Босфором і Дарданелями та східною частию Середземного Моря. Далі, над цілим Арабським Півостровом і Персією, вкінці над урожайним Єгиптом. Англії і Французи з балканськими народами стоять сьому на перешкоді і тому Туреччина прямо бойкотує Лігу Націй, забезпечуючи себе проти неї лише „про форо екстерно” союзом з сучасною Росією, бо на ділі фашистівська Туреччина поборює в себе большевизм і пильно стежить свого північного сусіда від сторони Чорного Моря і Кавказу. В завтрішній війні ревізіоністів молода і зреформована на європейський зразок Туреччина возьме участь по стороні ревізіоністичної групи.

Угорщина: Домагається явно ревізії Версайського Трактату і готова кожного дня приступити до оружних порохунків з Румунією, Чехословаччиною і Югославією за втрачені провінції. Великі позакулісові впливи на Угорщину має Італія, яка й готує собі з Угрів вірного союзника до завтрішньої борби Італії з Францією і Югославією.

Литва: Се новоутворена державка заходами Англії для заклонення припадаючої їй часті Балтику перед Росією, — як висловився оден визначний Литовець про Литву. Ся державка дала докази, як ставиться до Ліги Націй, яка санкціонувала польське насильство над литовською столицею Вильном і не робить ніякої таємниці з того, що при першій війні Польщі з

ким небудь вона (Литва) зачне війну з Польщею за Вильно.

Китай: На Далекому Сході вчорашні Аліанти утратять в завтрішній війні китайського союзника. Той многосотміліоновий азійський смок виступить проти Япану і його союзників, що санкціонували за Япаном Шантунг, що мовчали на япанську акцію в Шангаю, врешті, що подібною нерішучістю погодяться з фактом утворення нової держави з китайської провінції Манджурії — Манджукуо. Той союзник однак буде опанований різними впливами, особливо Москвою, і тому його акція не буде сцентралізована, але розсівна. Тому той союзник, в групі ревізіоністів не матиме ніякого значіння, і радше комплікуватиме її положення на Далекому Сході, чим помагати.

* * *

Так представлявбися в коротці перший табір, тобто табір ревізіоністів. Тих сім держав уоднозгіднюють свої лінії і переходять поволи з позицій дефензивних на офензивні. Психольогічний патос і фізичний розмах по їх боці. Ключ до війни в їх руках, як в кожного того, що атакує злодія, який уносить з собою чуже добро і бажає з ним укритися і знего користати. Маючи після зловлення лише вязницю перед собою, злодій пробує відбиватися і вивязується між ними війна. Чи дозволить група ревізіоністів уносити противній групі своє добро і коли її заатакує — залежатиме від того коли і в яку вуличку злодій попаде...

II. ТАБОР — ПРОТИРЕВІЗІОНІСТІВ.

Переформована вчорашня Антанта і перелицьована нинішня Ліга Націй, тобто ті, що виграли Світову Війну і закріпили за собою Версайським Трактатом її здобутки, перетворюються завтра в II-ий воєнний табір, проти I-го табору ревізіоністів, і звідси ми їх називаємо **Противревізіоністами**. Ціль того табору задержати в силі постанови Версайського Трактату, отже його оборона, а звідси впливає і дефензивний характер того табору. Розгляньмож ще раз в коротці його членів:

Франція: Ставши по Світовій Війні першою потугою в Європі, являється рішачим чинником політики на європейсь-

кім континенті. Сі атути дали їй можливість на довгий час обезсилювати її противників, особливо Німеччину і Італію і усувати всяку небезпеку з боку тих держав. Попри се Франція власне завдяки згаданим атутам, унормувала найкраще з усіх європейських держав свої фінансово-господарські справи, чим внесла добробут і кращу будучність для своїх горожан. Ніяка навіть найслабша, а не то французька держава, добровільно з тих благ зречися не може, бож не бути голодним і спокійно спати у власній хаті, сеж власне ціль і вся праця політики всіх поколінь і всіх держав. Франція щойно по трудах і довгих літах се кровію здобула і мусить сей стан посідання обороняти, як треба буде знова мечем на життя і смерть. Маючи се на увазі ще в Зеркальній Салі у Версалю, Франція творила собі на будуче певних союзників. Ось вони:

Польща: Щоб шахувати Німеччину від сходу, Франція помагає польським самостійницьким змаганням у війні і фактично творить польську державу з бувших польських земель, які досі були поділені між Росією, Німеччиною і Австрією. Опісля втративши всякі надії на Росію і довіря до большевії, Франція помагає тій самій Польщі розгортатися в потугу коштом чужих територій, в першій мірі українських, а далі білоруських, литовських і німецьких. І так повстала сучасна польська республіка, якої одна третя територій і третя часть населення не лише не польські, але Польщі смертельно ворожі. Се особливо відноситься до Українців, які на кошт такого побільшення Польщі українськими територіями, переплатили (головно завдяки Франції) власною самостійністю і державністю. Нема найменшого сумніву, що в завтрішній війні Польщі по боці Франції — Українці воюватимуть за відновлення власної самостійности і державности. Подібно буде з Литовцями, яких столиця Вильно обсаджена насильно польськими окупаційними формаціями. Щож до Німців, то Польща, яка не лише перебрала від них назад старі провінції (Познанщина, Шлеск і т. д.), але яка втиснулась клином (Коридор) в корінні німецькі території і загрожує Данцігові, знаходиться в дуже труднім положенні. Безкомпромісовість, як Німців, так теж і Поляків в справах Шлеська, Коридора, Данціга, а далі і самої Познан-

щини змушує як Німців, так теж самих Поляків мобілізувати всі сили для відсічі і оборони. Річ ясна, що така кістка незгоди кинена Францією між Німців а Поляків, є на руку самій Франції, бо концентрація польських сил проти концентрації сил німецьких по тім боці, відтяжує небезпеку Франції з іншого боку і тут насувається питання, чи не з розмислом та кість (Коридор, Данціг) була кинена Францією між них? На всякий випадок, покликана до життя Версальом сучасна Польща втиснена між Німеччину і Росію, отже між дві потуги ворожі тому Версалеві — мусить той Версаль завтра боронити завзятою війною на кількох фронтах, обороняючи наперед цілість своєї власної держави, а далі вже й саму самостійність.

Чехословаччина: Подібно, як Польща так і Чехословаччина народилася у Версалю і з тою самою ціллю: шахувати Німеччину в борбі з Францією від сторони наддунайської китловини, отже бути заборолом для ділань Угорщини і Австрії на шляху співпраці тих держав з Німеччиною.

Річ ясна, що за евентуальну нельояльність супроти Парижа в завтрішній війні, Прага переплатилаби своєю самостійністю так, як її зискала лише за свою льяльність супроти Парижа, Лондону і Вашингтону, в часі Світової Війни. Співпраця Угорщини з Австрією, а далі злука Австрії з Німеччиною се річи для Праги небезпечні і вона їх мусить поборювати, так само, як мусить бути готовою боронити стан свого теперішнього посідання, отже самостійність.

Румунія: Продовження оборонного валу проти Росії аж до гирла Дунаю з одного боку, безпосередний шах проти Угрів і Турків з другого. Не має іншого виходу, як тримати постійний альянс з Польщею і Югославією для оборони власного стану посідання. Становище Румунії незavidне. З усіх боків, подібно як Польща, вона окружена ворогами, які наступають їй на п'яти, особливо Угри і большевики, отже вороги Версайського Трактату. Яснеж, що Румунія буде по стороні тих, що оборонятимуть сей Трактат.

Югославія: Державні інтереси нинішньої Югославії майже в цілости Парижеві слухняної, наказують їй пильнувати над Адріатиком Італію, а від півночі Угрів і Австрійців, а властиво

Німців. Берлін-Белград-Багдад — се лінія німецької експанзії на полудневий далекий схід. Білгород мусить завтра більш чим коли небудь передтим бути вірним Парижеві і у власнім інтересі помагати Французам той шлях Німцям переривати. З другого боку Серби мусять на життя і смерть боронити перед агресивними Італійцями свій стан посідання над східним Адріятиком і його побережа.

Бельгія: Навчена досвідом минувшої війни, що тоді, коли судьба потрясає всім людством не вільно нікому бути нейтральним, буде вірно як дотепер триматися Франції, бо всі культурні, політичні і господарські інтереси з нею звязані і проти Німеччини наставлені.

Болгарія і Греція: Обі ці державки не живуть передовсім в згоді між собою, і обі ще певно в протиревізіоністичний табір не втягнені. Власне покінчилися залицання до того табору і треба скорше сподіватися вінчання тих двох державок з тим табором, чим з ревізіоністичним. Болгарія*) протиревізіоністичним табором майже закуплена, а Греція італійською експанзією і небезпекою в той табір силоміць мусить загнатися. Якби се сталося, тоді цілий півостров Балканський бувби позисканий для французських інтересів і протиставлявбися проти півострова Апенінського і Анатолії (Італії і Туреччини).

Стільки держав входилоби в орбіту французьких інтересів на європейським континенті і сфера їх протиревізіоністичних ділань концентруваласьби головнo на розбиття Німеччини і Італії та їх союзників. Сферу ділань проти Росії велаб:

Англія а властиво Бритійська Імперія, значить Англія з кольоніями і домініями. Головним її клопотом є власне оборона англійського стану посідання в своїх кольоніях і домініях. На перший плян висуваються Індії — шпихлір Великої Британії, загрожені сепаратистичним рухом, підсичуваним і спомоганим ворогами Англії, головнo Москвою. Близький контакт Росії з Індіями через Туркестан, а далі посередно через Китай з одного боку, та відносна близькість загроженого

(* В останнім році Болгарія зачала явно кампанію за ревізією Версайського Мира. — В. Б.)

російською експанзією (ще й до того з зарисовуючоюся спілкою з Німеччиною) Балтику з другого боку, змушують Англію ставитися сьогодні до Росії так само, як вона ставилася до сильної на морі Німеччини в 1914 році. Завтра ролі заміняться, на місце поконаного на морі і вже менш небезпечного німецького конкурента, являється другий — російський. Завтра черга поконати і того конкурента. Се основна політика Англії на сьогодні і завтра. Можливо, що після завтра прийде на чергу третій — Франція, а далі Япон, Америка? Але ми говоримо лише про завтра. Моря довкола Англії і шляхи морські до її колоній — особливо на схід, мусять бути її. „Англіє пануй далі над всіми морями!” А, що Німеччина у своїх ревізіоністичних плянах має за ціль опанувати впливами блищий схід (Росію і Україну) тому й Англія виступаючи завтра безпосередно проти Росії, виступить посередно проти ревізіонізму, то є й Німеччини! Се тимбільше станеться, що морські шляхи до Індій і далі на схід (Середземне море і Суєзький канал) будуть загрожені спільним діланням ревізіоністів Італії з Туреччиною, отже держав життєво зацікавлених в тих шляхах. Льюгіка фактів спрямує Англію завтра ще раз до кооперації з французською орбітою.

Щоб ізолювати Росію від Балтику, Англія креувала Версайським Трактатом надбалтійські держави як:

Фінляндію, Естонію, Латвію і Литву — з котрих одинока Литва не буде кооперувати з табором протиревізіоністичним, а прочі три слухатисьмуть Лондонові.

На полудневім сході Англія денедє сама, денедє разом з Францією розпростерла свої впливи і контролю над Єгиптом, Палестиною, Арабією і Персією, а між самі Індії та Росію встала Афганістанську державку. Річ ясна, що Англія вже про се подбає, аби сі всі її і Франції ставленники станули у грізний мент по стороні протиревізіоністичній. Як сі народи виявляються з тої акції, побачимо далі.

Япан: На Далекому Сході в завтрішній війні народів, стане проти Росії і Китаю Япон. Стане він до війни не так в обороні європейських трактатів, як в обороні власних трактатів вже і ще не написаних. А мусить се Япон зробити во ім'я своєї

азійської місії і супроти того, що Китай, за яким стоятиме Росія, виступить проти него. Японці зачнуть порядкувати по своєму далеку Азію. Бо коли сего не зробилиб завтра, то після завтра се моглиб зробити Американці, найбільші і найбільш небезпечні суперники Японців... А Японці дійшли вже до такої стадії розвою, що без опанування і упорядкування Китаю і східного Сибіру з Зеленим Клином — або будуть другими задушені, або задусяться самі.

З того короткого зіставлення бачимо, що протиревізіоністичний табір поділений на три сфери ділання і порядкування світом: Франція має Центральну Європу, Англія близький схід, Япон далекий схід. Розуміється, що всі три орбіти будуть в початках акції в якнайбільшій кооперації зі собою на всіх фронтах і проти всіх спільних ворогів. В ревізіоністичній групі, ми маємо наразі виказану противвагу орбіті французькій, инакшими словами противвагу в центральній Європі і Малій Азії. Сфері ділань орбіти англійської і японської протиставиться цілком окремий і від жадного з тих двох таборів незалежний, сам в собі — новий табір. Приступаємо власне до него.

III-ИЙ ТАБОР БОЛЬШЕВИКІВ.

Так само, як незалежно від волі Антанти і Центральних Держав формувалася у війні 1914-1918 рр. нова Росія, як незалежно вона заключувала всі договори (Берестя-Рига) і участі в Версалю не брала, як незалежно від цілого світа установляла свою Лігу „Комінтерн” і незалежно від всіх визначувала нові границі свого Радянського Союзу, так теж незалежно від всього світа, особливо незалежно від табору Ревізіоністичного, і Протиревізіоністичного, Союз Совітів творить собою самостійний в собі і цілком окремий від всіх інших — военний табір ч. 3. Табір сей стоїть під диктатом „Комінтерну” і розпоряджає лише одною державою, власним Союзом (Росією з Україною” і иншими) та організованими масами своїх слух-

няних визнаців по всіх державах світа. Випадовим і розгоновим пунктом того табору є:

Союз Радянських Республік: Згідно з ідеєю і програмою та тактикою „Комінтерну”, той Союз не признає ні Версайського Трактату, ні Ліги Націй в Женеві, а тому в самім принципі той Союз Советів є ревізіоністичним. Але не в змислі I-го табору, але в змислі ідеї Комунізму і програми „Комінтерну”. Тобто: Союз Радянських Республік є за знищенням всяких заборчих трактатів, за скасуванням границь державних і проблем національних, та за встановленням всесвітньої спілки народів на засадах комунізму. Ту ціль можна досягнути лише „всесвітньою революцією”, а за тим — каже той Союз до своїх радянських горожан — готуватися нести на штиках поміч тим, що ту революцію викликуватимуть. От і програма того III-го табору. Клич його практичний: „Війна проти війни”. Іншими словами: большевицький табір готує війну обом табороам, ревізіоністичному і протиревізіоністичному, уважаючи оба сі табори за оден капіталістичний табір, направлений проти їх табору комуністичного.

Не треба однак думати, що той табір не має чисто практичних завдань. Навпаки, він відкладаючи наприклад „всесвітню революцію” на пізніше, може увійти в війну з табороом протиревізіоністичним задля оборони лише Радянського Союзу. В тім випадку той табір може забезпечити собі на якийсь час неутральність табору ревізіоністичного, або навпаки, табір ревізіоністичний може забезпечити собі неутральність Радянського Союзу. А може бути і хвиловий союз тих обох таборів ревізіоністичного з большевицьким, проти протиревізіоністичного. Ми поділяємо першу комбінацію, тобто сю, що Радянський Союз прирече ревізіоністичному таборові неутральність в його борбі з орбітою протиревізіоністичної Франції. Як ся неутральність буде виглядати і чим вона закінчиться, побачимо дальше.

Обороняючи знова лише Радянський Союз, большевики мають причини здержувати япанську агресію на далекому сході, мають причину жадати звороту Союзові Бесарабії від Румунії, Українських Земель від Польщі і т. д. Вкінці мають право

во ім'я їх ідеї йти походом подібним до походу Атилі, або Джінгісхана на цілу Європу і Азію і валити старий лад, а установляти новий. Але большевики не дурні при тім. Вони дозволять і дадуть нагоду наперед битися обом таборам капіталістичним, бо вони з досвіду (не з приповідки) знають прекрасно, що там, де двох бється, вони користають!

4. НЕВТРАЛЬНІ

**„Європа вже більше не захоплює Америки — противно, Америка починає захоплювати Європу.
(А. Зігфілд).**

Сполучені Штати П. Америки: Довго отягалися Американці вмішуватися у першу Світову Війну, і нерадо її вели. Все, що опісля досвідчили із своєї участі і причотности в європейських справах, зразило їх до Європи до тої міри, що до сього дня не стали членом Ліги Націй, хоч її породили... Дальших 13 літ існування сеї Ліги і всього гармідеру чиненого європейцями довкола неї — упевнило їх в тім, що Європа розкладається і Америці нема що до її розкладу мішатися. Зрештою Америка між двома найбільшими океанами, з цілком відмінною ментальністю і молодим віком свого життя, має право і може жити без Європи. Америку сьогодні і завтра обходитиме Європа о стільки, о скільки там зачіплені її американські справи. Наприклад: справа довгів і боргів державних, справи товарообмінів і збуту, вкінці справи її сусідів: Канади, Япану і Китаю, і полуднево-американських держав. Тут, а головню на всім, що діється в Китаю і Япані, Америка зосереджує свою увагу і пильність. „Америка для Американців"! Для того Американці хочуть мати Америку! А попри Америку і американські океани... З боку Атлантийського океану їй не грозить ніщо, але з боку Спокійного — заносить несупокоем. Америка мусить його „успокоїти", але ще не „завтра". Бо завтра її суперник буде робити добру роботу, буде встромлювати ніж у спину „всесвітньої революції" — буде поконувати на сході російського бандита, який спричинює заколоти і розбої скрізь і в самій Америці, через що Америка не має ринку збуту, бо

хто торгує правильно, де ідуть розбої? (Китай). Таким чином Америка прийме завтрішні посунення Японців за „малюм нецесаріюм” але помагати Японії не буде. Буде сидіти тихо. Буде готувати ринки збуту на ліво і право і буде пильно стежити свого жовтого сусіда. Там будуть завтра очі неутральної Америки, а на Америку будуть звернені завтра благаючи очі Європи. Невтральні, в більшій або меншій мірі, остануть і полудневі американські краї. Їх спори і бої можуть там відбуватися самостійно в рамках їх питомих місцевих справ. Решта малих європейських і позаєвропейських неутральних держав, увійде в танок пожоги, аж промовить — у їх хатах — їх власний большевизм...

5. ЕКОНОМІЧНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ

Не лише старі і недавні державні порахунки і ріжницьі расові, національні, та ментальні створюють ті табори і втягнуть їх до нової війни, але передовсім економічний націоналізм, тобто борба за самовистарчальність господарську націй — іншими словами борба за матеріальне буття націй. Сей інстинктовний страх за самозбереження нації щойно за наших часів розвинувся в цілій силі. Колись — він не відгравав такої важної ролі, яку відіграє нині і завтра. Сей економічний націоналізм зроджують отсі три причини:

1. Нації переростають чисельно свої території, а територій на кулі земній не прибуває. З причини тогож переросту людей, території стають щораз то більше загрожені сильнішим сусідом. (Приклад: Япон і Китай).

2. Розвій техніки і машина як така, щораз то більше випихає з праці робітника. (Протягом останніх 20 літ в німецьких копальняних дистриктах машина виперла з праці 66% людських робучих рук...)

3. Розвій індустрії, таний робітник і змашинована праця спричинили так звану „гіперпродукцію” — себто надмір продукції. Світ має сьогодні що продавати, та нема покупців. (Наприклад: відома фірма „Дженерал Мотор Компані” сьогодні є встані обслужити своїми машинами всі держави світа. А що

тоді скажуть сотки подібних других фірм по всіх державах світа, які теж шукають світових ринків збуту? Подібна ситуація сьогодні з всіми іншими людськими запотребованнями).

Ті три причини створюють нездорову атмосферу в кожному народі з окрема, і в цілм світі взагалі. Йде немилосердна конкуренція і шукання ринків збуту. Колиж тих ринків нема, або їх за мало для самовистарчальности даної нації, тоді в даній державі наступає безробіття, голод, нужда — словом криза. Нарід невдоволений з власної долі, зачинає дуситися сам в собі. Колиж його ще до сего давить карами сусід, то такому народові диктує психольогія „рушитися з місця”; шукати виходу з безвиглядного положення.

В наші дні криза захопила не один нарід а всі народи світа. Бо всі вище наведені причини діткнули вже усі народи і держави на кулі земній. І всі вони шукають тепер шляхів якими можлиби з тої кризи вийти. Але шляхи сі різні, бож егоїзм нації, а не альтруїзм тут рішаючі. З коріння того економічного націоналізму виростають сьогодні на верх нові ідеї суспільні і світогляди. І ними власне поріжене між собою людство сьогодні і за здійснення тих ідей воно воюватиме між собою завтра! Якіж то ідеї?

Б. ІДЕЙНИЙ ПОДІЛ НОВИХ ТАБОРІВ.

1. АРИСТОКРАТІЯ

Від зарання людської історії, аж до наших часів, у всіх організованих суспільностях були менше або більше проти себе наставлені дві верстви. Одна ліпше матеріяльно ситуована і звідси політично більш упривілювана, так звана верства продуцентів, яку складали головнo багатші хлібороби і фабриканти, і друга бідніша від першої — верства консументів, яку складали головнo споживці продуктів — то є — робітники, а далі і малоземельні хлібороби. Перша верства, яка в кожній майже суспільности становила меншість, завдяки економічно-матеріяльній вистарчальності мала нагоду підніматися цивілізаційно і культурно в гору, а звідси як така відчувала конечність і потребу кермувати другою і більшою від себе вер-

ствою біднійших, яка власне завдяки своїй убогості і матеріальної невистарчальності — не могла мати таких нагод рости культурно в гору, а тому і була зневолена підчинитися багатшій меншості. Звідси зростала активність першої верстви і пасивність другої. Але тут народжувалась і ненависть другої верстви до першої і ненависть ся поглиблювала щораз то більшу прірву між ними. Сей поділ і прірву ми бачимо в історії буквально всіх народів від старих Фенікіян, Єгиптян, Греків і Римлян почавши, а на сучасних націях скінчивши.

Річ ясна, що прірва ся і ненависть ставали глибші в тих суспільностях — в котрих основи моральні, отже віра в Бога, були слабші. Бо тоді продуцент немилосердно і необмежено експлуатував споживця-робітника, а той же знова непогамовано палав до продуцента злобою і заздрістю. Ясне, що без віри в Бога і без порядкування справ земських після Його безконечно наймудріших законів — тут діялася з одного боку кривда — бо визиск сильнішим слабшого, і поглиблюлося жерело зла, неладу і руїни, бо визискуваний відповідав на визиск ненавистю і розбоям, во ім'я власної наживи. А, що перша верства, як більш культурніша і більш упривілеована творила все і апарат державний, то верства друга воюючи з першою — воювала властиво з власною державою, тобто творила „революцію” у власній країні.

Старинна і середньовічна історія народів не знає однак багато таких внутрішніх „революцій” проти власної влади. Знає міжусобиці за владу, отже війни во ім'я амбіцій самих продуцентів між собою, знає війни релігійні і проти зовнішнього ворога, але не знає так зв. соціальних воєн. Чому? Бо тодішні верхи нації (провідна верства), зложені головню з людей звязаних з обробкою землі, були людьми віруючими.

Від розуму, волі і від щирости та глибини віри в Бога в провідній верстві кожного народу — залежало, чи така „революція” народжувалася, чи недозрівала, як також залежало від віри в Бога, чи друга верства — викликаюча „революцію” її вела доцільно — тобто для полекшення своїх життєвих умовин, чи перетворювала свою вибухову злобу і заздрість у бездейний розбій і руїну власного громадянства і держави. Ні ста-

ринна однак, ні середньовічна історія народів, таких розбоїв власного громадянства проти власної держави не виказує. Свідчить се лише добре про добу тодішніх правителів (майже самих монархів) і про їх підданих. А могло се тоді бути так — лише тому, бо так правитель, як і підданий мали **ідеалістичний погляд на світ**, який впливав з віри їх в Бога Творця Світа, а тому і оба вони, отже правитель і підданий були тоді супроти себе більш здержливі і справедливі.

Типом такої зрівноваженої держави аристократично-консервативної — були старі, а далі і феодальні монархії, оперті на вірі, мечі і плузі.

2. ДЕМОКРАТІЯ.

Але згодом між обі ті ворогуючі з собою верстви, отже між продуцентів і робітників-споживців втиснувся ще посередний тип з міста — міщанин, який протягом минулого століття оформив себе в окрему верству (клясу) перепродавця. Се верства торговельна, отже той комерсант, що на наших очах виріс в так звану плітократію, або іншими словами в клясу доробкевичів-мільонерів. Задля помножування своїх зисків, та верства мусить старатися о привілеї в державі для себе. А щоб їх мати (всякі концесії і вільну комунікацію) та верства старається мати весь державний апарат для своїх послуг. Коли се не вдається тій верстві зробити з правительством опертим о верству аристократичну (продуцентів), тоді вона цькує проти тої верстви, верству другу, отже робітництво і залежне від себе дрібне міщанство та платну здеклясовану по містах нефахову інтелігенцію, а сама захована в мішок золота, випихає наперед той „народ” і каже йому, щоб він за „справедливість”, за „свободу” і т. д. перебирав владу від аристократів-продуцентів. А, що той комерсант-мультимільонер доробкевич не звязаний ані з землею, ані з постійним варстатом праці, ані навіть з постійним осідком, бо він мусить перепродувати там, де більші зиски, а се може бути і на другій части кулі земної, тому той тип звичайно і сидить поза границями рідного краю і стає інтернаціональним. Батьківщина у змислі патріотичнім його не цікавить. Йому важні концесії, отже зиски з його краю. То-

му з поза плечей — він кермує згаданим вище „народом” (несвідомим робітництвом, і залежним від себе дрібним купецтвом) при допомозі збаламученої, або залежної, чи прямо купленої інтелігенції і при допомозі того „народу” він вибирає такі правительства, які йому в даний мент, і після його обрахунків, потрібні. А що найголовніше то те, що той комерсант, плютократ є з походження Жидом. Світовідчужання Жида чисто матеріялістичне, або по просту шлункове. Жид цінить життя — не після того, що він доброго зробив для ближнього, але **скільки він доброго зробив для себе**. Скільки заробив, як добре зів, як убавився і кілька заощадив для таких самих втіх для себе на завтра... Біля него — того комерсанта, безпосередно, або посередно Жида — танцює нинішня так звана **демократія**, тобто „влада народа”, отже нинішній парламентаризм, як система тої влади, а республіканізм, як його зверхня форма. Від тої демократії все сьогоднішнє зло і всі страшні наслідки того зла. Нашим завданням не є спеціально задержуватися на сій темі. Але тому, що від тої демократії ми виводимо все нинішнє суспільне зло в світі і всі страшні наслідки того зла, які грядуть, ми приглянемося ближче їй, як ідеї і світоглядові.

Знаємо вже бодай приблизну генезу демократії, отже тих, що її складають і її восприймають. Який однак дух і ціль тої демократії?

Проти ідеалістичного світогляду і самої ідеї старих консервативно-аристократичних держав опертих на вірі в Бога (в Європі на науці Християнській) треба було творцям демократії, тобто тим, що задля власних зисків вмовляють в „народ”, що він сам собою має правити, поставити свою ідею. За основу до тої ідеї послужила їм закорінена ненависть, злоба і заздрість біднішого до багатшого і їх власний інтернаціоналізм.

Людина не може створити ніякої суспільної ідеї без порушення самої релігії. Ніяка ідея суспільна не може обійти віри в Бога і незалежно від неї себе проявляти. Навпаки, кожна суспільна ідея розвивається або на засадах релігійних, або протирелігійних, або врешті на засадах половичних. То значить, що в дечім така ідея опирається на релігійнім світогляді

а в дечім на протирелігійнім. (зі становища християнсько-католицької науки, річ ясна і ся третя ідея є протирелігійною, бо: „bonum est exs tunc — malum est exs parte”).

Упорядкування всякої суспільної ідеї відповідно до релігії і поставлення її в логічну звязь з цілим світом — називаємо світоглядом. А за тим людство може поділятися лише на три світогляди. На людей віруючих, невіруючих і на третіх індивідуентних (байдужих релігії). З відси і називаємо першу групу людей зі світоглядом **ідеалістичним**, другу групу, яка не вірить в існування позасвітового Ідеалу, а яка виводить все від матерії, називаємо із світоглядом **матеріалістичним**, врешті третю групу, ту половичну, релігії індивідуентну, яка вірить лише в те, що розум вияснів, називаємо групою людей з **раціоналістичним** світоглядом (від латинського слова „раціо” — розум).

Раціоналісти, творять неначе ту „золоту” середину між ідеалістами і матеріалістами і звичайно сходять по часі на матеріалістичне світовідчування, або свідомо, або несвідомо. Треба признати, що раціоналістів в наших часах є найбільший процент і тому вони держать сьогодні той баянс між добром і злом і не дають ні злу (матеріалістичним соціялістам) заволодіти добром (християнством) ні добру загнудати зло. І вони сьогодні в силі. В родині, товаристві, організації, в церкві і суспільности. Особливо в краях вирослих на християнській цивілізації і культурі (на ідеалізмі християнським) як в Європі і Америці раціоналізм заволодів своїми суспільностями в застрашающий спосіб. Тут особливо причинилися до сего, половичні християнські організації і церкви (секти), які зродилися з раціоналізму і які далі той раціоналізм ширять...

Демократія, се власне раціоналізм. Її дно релігійне, безбарвне з тяготінням до матеріалізму. Становить вона місток в напрямі від ідеалізму до зла. Є вона порогом від Бога до Антихриста. Її лінії не виразні, ані ціль ясно очеркнена, а тому вона виявляється на зверх хаотично. Восприймають її найскорше і найлекше міські елементи (робітництво, міщанство і дрібна інтелігенція) бо в противенстві до осілого хлібороба на землі, сі елементи суспільні мають більше нагод поди-

вляти силу людського розуму (машину), в яку зачинають більше вірити, чим в самого Бога. Звідси і ся релігійна індиферентність у тих людей і врешті їх восприймчивість демократичних гасел.

І як основою ідеалістичного світогляду був, є і повинен бути далі християнський декальог (десять заповідей Божих. Пригадаймо собі їх тут), так основою світогляду раціоналістичного є заперечення того декальогу. Вправді той декальог логічно і в цілості заперечили — аж нинішні ученики демократії — большевики, але вони зробили се лише з консеквенції того, чого навчила їх демократія... Як в ідеалістичнім русі (християнським) суспільність оперта о декальог поступала у всім задля вищої „од міра сего” Ідеї, задля сповнення Закону Божого і тим себе сама будувала, так в русі раціоналістичнім (демократичнім) суспільність відвернена від декальогу звернена очима виключно на справи сего світа — отже на власний егоїзм, і тим себе саму руйнує.

А наскільки вартісним, певним і характерним для минулого, сучасного і будучого є тип, котрий все, що робить, то робить нічим і ніким непогамовано і задля власного егоїзму — можемо собі самі уявити. А не треба забувати, що той власне тип держить сьогодні ключ до родинного дому, товариства, інституції, школи і держави... Стільки про демократію з точки погляду її відношення до релігії.

Політично, демократія се рух „за свободу”, від латинського слова рух ліберальний, але і тут невиразно ліберальний. Демократія поставила собі за ціль досягнути всесвітній мир, опертий на „рівності” і „братерстві” і во ім’я тої цілі завізвала вона людство „поступати” вперед.

Але демократії забракло логічності і консеквенції. Проголошуючи гасла свободи політичної, релігійної, особистої і рівності соціальної — демократія не мала ніколи відваги завізвати своїх поклонників до отвертої революції задля здійснення сих гасел, бо й сама вона ті гасла логічно до останньої букви не обробила, і в них не вірила, та наслідків їх розвою не предвиджувала. Демократичні лідери проголошуючи на папері програму „свободи” народів і людини з окрема, мали річ

ясна на увазі свій особистий бизнес (уступки в їх користь від заляканої „народом” аристократичної влади, або прямий таки гешефт з владою ними креованою) і тому вони самі здержували льогічний розгін їхньої ідеї в заагітованих масах, чим річ ясна, не лише, що зневірювали ті маси в демократію, але їх деморалізували. Лідери демократії, бачучи куди їх власний рух тягне, зачали зводити його відтак в рами пацифізму і гуманности і вмовлювали у свої маси, що демократія — се не революція, і не бунт, але еволюційний розвій суспільної думки, та, що остаточну ціль демократії, отже всесвітню рівність і братерство — досягнеться організованим способом при допомозі народо-властя. І у бік парламентаризму демократія звернула розгону-ві сили своїх визна-вців. І тут власне виріс за час останніх двох століть найнеморальніший суспільно тип, якого колинебудь історія людства могла зродити, тип партаймена демократичного, отже члена партії, вічевика, агітатора, а вкінці найгіршого з поміж них — посла і міністра. Найгірший сей тип своєю демагогією, бо чим більший в демократії демагог, тим більше займає він становище в своїй державі.

Демократична демагогія найкраще виявилася в часі останньої Світової Війни, коли то майже кожна — з воюючих держав — заслонюючися всіми демократично-свободолюбними і поступовими кличами, вела чисто заборчу — не демократичну — і не по „демократичному” війну проти такихже і теж демократизмом заслонюючихся держав з противного боку. Демократичний мир у Версалю і 13-літня праця в напрямі демократизації світа Лігою Націй доказує наглядно, яка суспільно-моральна гниль заповнює зміст сучасної демократії і як отруйний та розкладаючий все довкола є її бакциль. Не треба думати, що сучасні конституційно-демократичні монархії позбавлені тої гнилі і того бакциля. Ні, їх власна демократія позбавляє поступово значіння і сили їх аристократію, отже одинокий ще здержуючий руїну консервативно-релігійний елемент і поволи відпихає його і там від влади, щоб вкінці і у тих вже немногих християнських монархіях замінити типа віруючого і осілого невіруючим і кочовим партайменом, а християнського монарха — відомим із свого брехунства і хаотичности світоглядової

— сезоном „президентом республіки”. Бо такий є шлях демократії в монархіях, і такий буде кінець монархій з демократією.

Словом, демократія се рух хаосу. Се декадентизм християнської цивілізації, се занепад культури ідеалістичної і шлях для розцвіту безхарактерности.

Ось і ідея демократії, народовластя, її програма і ціль. Коріння тої демократії дуже глибоке. Воно сягає природних понять добра і зла, дня і ночі, добрих і злих духів і т. д. Виростало те коріння без назви (або з ріжними назвами), протягом цілої історії людства. Сьому корінню помогли видобутися на верх французські енциклопедисти з кінцем 18 століття, особливо Руссо. І він то перший дав сьому коріневи назву, підлив своєю творчістю, щоб росло і розвивалося. Другі помагали доглядати, аж коріння зацвило червоними грозами. Прийшла Французська Революція во ім'я тої власне „ідеї”. Революція ся показала на ділі ріжні квітки тої рослини до Парижської Комуни включно. І вже там перший раз творці демократії переполохалися наслідків власної роботи, бож вони самі в те все не вірили і того всего не хотіли. Бож зреалізування демократії, в найлогічнішій відміні, се і сучасний большевизм, який завдає одним махом смерть і плютократам, отже самим батькам демократії! Комерсант дає ідею демократії „пролетареві” на те, щоб він нею тільки страшив владу, а влада зі страху, щоб давала комерсантаві концесії... Колиж пролетар на серію бере свою ідею і робить „комуна” в Парижі, чи Москві — се недобре... Комерсант в страху. Йому найвигідніше так, коли пролетар співає, але не доспіває. І демократія, се власне недоспівана пісенька про „рай на землі”, яку доспівали до кінця большевики... Але раз коріння видобулося на поверхню землі і розвинулося, мусить цвести, а далі і овочі видати. Не такі, якби сего хотіли творці демократії, або їх дурні ученики, або платні демагоги, але такі, які ся рослина і родить...

Від Французської Революції, демократизм вже уторував собі вільний шлях до всіх народів. Франція, найкультурніша держава в світі перемінилась в республіку і увела „народовла-

стя”, а „народ” парламентом зачав узаконнювати зло. Розлилася широким руслом література про модерні держави, про „рай і поступ”, про „волю, свободу” і т. д. Словом, ідея ся маючи розгін з демократичної Франції, зачала проникати в світ, особливо в Європу, і перемінати старий ідеалістичний світогляд Європейця на матеріялістично-гедоністичний (світогляд шлунка і уживання). Приманчивість тої ідеї сильна, бо дозволяє людині сходити без опору в діл, а не спинатися проти опору в гору і тому знайшла в низах всіх націй много поклонників. Безперечно, як новий рух, много визнавців ширило демократичні кличі щиро з запалом ідейним і безкористно. Але зараз при кожній найменшій реалізації, хочби одної точки з демократичної програми, виявлялася вся брехливість, неконсеквентність, нелюгідність і шкідливість демократії. Брехливість в обіцянках того — чого досягнути не можна, неконсеквентність теорії з практикою, нелюгідність в гальмуванні природного гону демократії, — (наприклад демократи завзято виступають проти большевизму, хоч він є найбільш логічним завершенням тої ідеї) шкідливість в ширенню повної анархії, через деморалізацію громадян безвірством і нищенням здорового патріотизму. Згодом, демократизм досвідчивши себе, став сам себе обскубувати з радикальніших точок і як такий пустився на демагогію, найгірший боляк людськості наших днів. Даючи „всім людям свободу думки, слова, письма, почувань релігійних” і т. д., а не даючи свободи чину, демократизм роздрібив людські громади, і розєднав їх в суспільностях так, що створив по державах партійне стовповище різних себе зваймно нерозуміючих і пожираючих вовків, одної однак крові... Такі річі, як соціалізм, соціал-демократизм, націонал-демократизм, соціал-революціонізм і т. д., се все лише листочки одного коріння демократії. Окрім одного лише комунізму, всі ті різні відміни демократії (партії) мають оден спільний знаменник в парламентаризмі, який став системою демократії. Парляментаризм цілковито себе здискредитував. При монархіях де представники демократичних партій становлять лише цісарсько-королівську опозицію для рівноваги з представниками старого консерватизму (продуценти-

аристократи) парляментаризм не виявив ще стільки демагогії і не наробив стільки руїни, як в республіках. Але зате парляментаризм розкладає ті монархії, і скорше чи пізніше їх завалить. (Англія, і т. д.) Натомість в республіках, де „народ” править, тобто „вибранці” партій того народу, і де що пару років змінється голова держави, а кільканайцять разів до року (наприклад у Франції і Польщі) уряд, парляментаризм так себе осмішив і виказав безсильним, що став посміховищем мас, а параваном інтриг урядової кліки людей, звичайно трох, які властиво демократією „вибрані” і заслонені, диктують іменем демократії, тійже самій демократії — цілком недемократичні річі, а в найліпшому разі не по демократичному...

В той спосіб демократія, щоб себе ратувати в якійсь державі перед хаосом і руїною, яку несе партійна роздрібленість і демагогія демократична, заводить в себе диктатуру кліки, а ся кліка впроваджує у державу систем тиранії і террору. Річ ясна, аж тоді громадянство отвирає очі і переконується, що демократія се облуда, фальш, брехня і позакулісовий бизнес. (Зразок Польща з Пілсудським). І аж тоді наступає пролом у світогляді демократичного громадянства, яке піддавши ревізії вчорашню „демократичну ідею” і назвавши її властивим іменем, заміняє її новою ідеєю, новим світоглядом.

* * *

На переді тої власне демократії іде Франція, найстарша і найсильніша република в Європі. В обороні ніби тої демократичности і світової демократії, Франція вела першу Світову Війну, в імя демократизму закінчила її Версайським Миром, во імя демократизму держить в своїй опіці Лігу Націй і старається нею уформлювати Європу, а то й цілий світ. В оборону тогож демократизму, Франція з своїми демократично-парляментарними союзниками виступить завтра до нової Світової Війни. До війни проти групи ревізіоністичної, яка виступить проти демократії во імя нової ідеї — ідеї фашизму.

3. ФАШИЗМ (ОХЛЬОКРАТІЯ)

Щож таке фашизм? Початки того руху і сама його назва питомо італійські. Коли по Світовій Війні італійська демократія пізнала сама свою власну хаотичність і гниль, від якої грозило розлиттям анархії по цілій Італії, тоді народився фашизм, або реакція проти розкладаючої націю демократії і її парламентаризму. Тоді здавалося, що се беззмістовна диктатура військових, виключно для ратування Італії і її порядків, але сьогодні се вже нова сформована ідея і система державна, якої творець Муссоліні в десятиліття фашизму виразно заповідає, що „до десять літ фашизм, як ідея, опанує цілу Європу, або та Європа без Фашизму розвалиться цілком”. Отже подібно, як колись і сьогодні ще, Франція накидала Європі демократизм, так сьогодні і завтра Італія з союзниками накидатиме тій самій Європі, в тім і Франції, свій фашизм. Так, але демократія ще має свій табір, щож станеться з нею? Фашизм, се власне похід проти тої демократії, се похід проти Франції і відібрання її супрематії над Європою, се супрематія фашизму в Європі. Не без причини складається все так, що ревізіоністичний табір фашизується, а протиревізіоністичний далі лише демократизується і ані чути не хоче про зліквідування демократичного парламентаризму і всего, що з ним звязане... Якаж його ціль, ідея?

Кожна нація побіч елементу хліборобсько-продукующего (консервативно-аристократичного) і побіч робітника та міщанина купця і інтелігента (демократа-пролетаря) має ще особливо в нинішніх повоєнних і неспокійних часах, елемент найбільш меткий і національно вражливий, елемент військових людей і патріотичну молодь. Той елемент добре все почувся в старих аристократичних монархіях, бо сам він з природи ідеалістично успосіблений, рветься до чинів ідейних і справи релігійні та соціальні розбирає поверховно. Для того тому типові людей пацифістична демократія по духу не відповідає. Навпаки, йому відповідає блеск, могутність і егоїзм власної нації. З неї, той елемент творить собі бога і йому служить. Для него концентрує всі свої молодечі сили і пориви.

Республіканська демократія, чи навіть демократичний парламентаризм (як був в Італії) нищить сі пориви і не має для людей такого типу відповідного ні місця, ні поля праці. Той тип в демократії нидіє і нервується. Звідси і реакція того елемента проти демократії така сильна. Власне той елемент станув при боці свого провідника, і в Італії захопив силою владу в державі та проголосив диктатуру своєї партії. Сьогодні в перспективі десятиліття фашизму можна його так схарактеризувати:

Є се передовсім в противенстві до демократії, отже до народовластя (партій) нанування охльократії, іншими словами панування юрби. В противенстві до демократичного парламентаризму, фашизм се єдиновластя (нема виборів президента) і диктатура тої споєної юрби — отже фашистівської організації. (одної партії!)

До тої партії приймається механічним методом кожного громадянина, що приймає статут партії. В противенстві до демократії — той статут є ексклюзивний, то значить, що фашизм не дає ніякої свободи ні права існування в своїй державі, не фашистам. Фашизм ділить своїх горожан на фашистів і ворогів фашизму.

Фашисти творять правлячу і домінуючу верству в своїй державі і диктують свою волю нефашистам. Таким чином фашизм протиставляється всім пунктам демократичної програми, а саме: політичній свободі, свободі релігійній, свободі індивідуальній, і соціальній рівності. Инакшими словами, фашизм обстоює приватну власність, і виступає проти всякої інтернаціонально-пацифістично-гуманної спілки (свободи) народів, в яку фашизм не вірить і якої утопістичну ідею в змислі демократичного братання і рівності, якнайстрогійше в себе поборює.

Ціль фашизму се необмежений егоїзм нації. Нація понад все! Все для нації! Нація перша ціль, потому всьо друге... Той егоїзм річ ясна зроджує з економічних причин населення потребу експанзії. Фашизм піддержує експанзію духову і територіяльну. Нації підпорядковує фашизм все з Церквою включно. Все, що нації в розумінню матеріяльно-земським

приносить користь, фашизм приймає, а все, що по думці фашизму, нації забирає відпорність, фашизм поборює. В тім згляді фашизм як рух реакційний і нетерпимий з методом революційно-радикальним попав у конфлікт з наукою св. Церкви. Церква, яка є жерелом і школою ідеалістичного світогляду, показує вже від віків людству основну ціль його змагань, Бога — Творця всего. І учить Церква людей покори та любови супроти ближнього. Попри те все, Церква, яка стоїть на сторожі морального закону в державі — розтягає своє право в напрямі контролювання того закону в державі. Все те ексклюзивному фашизмові, який уважає за бога власну націю, не на руку. Чому? **Бо як творці, так само і ученики та ціла ідея і програма фашизму, мають в своїх підставах раціоналізм!** І тільки завдяки тому раціоналізмові, фашизм міг увійти на сцени, на яких сьогодні знаходиться. Не треба забувати, що як основники, так і головні стовпи фашизму, се ще вчорашні матеріялісти-соціялісти, які цілком явно поборювали Церкву. Сьогодні вони не є соціялістами, але й не є конвертитами — ідеалістами. Зневірившись в космополітичний пацифізм, вони перекинулися в противний бік демократії, в бік революційного егоїзму нації, в бік націоналізму. Для Церкви і людства взагалі, той націоналізм є рівно небезпечним як сучасний комунізм, бо обі ці ідеї, вишукуючи собі нових божків, відновляють старе поганство, оперте на егоїзмі, несправедливості і ненависті, отже на принципах які диктує їм ідея шлунка. Наслідки тих ідей, кров і руїна. З національно-державного боку ідея „націоналізму” остільки від комуністичної небезпечніша, що та остання ясно определила своє вороже становище до Церкви, чим не уводить баламуцтва в ряди ідеалістів, а ідея фашистівська заслонюючись Церквою, вносить в ідеалістичні ряди замішання і дезорієнтовання. Та найгірше зло в тій ідеї те, що вона ставить собі за одну із своїх точок програми поставити Церкву на службу державі і нації, отже позбавити Церкву її небесної місії і приневолити її служити земським цілям. Таке вже було з Церквою в Росії, якої наслідки на наших очах. На місце Христа надужитого царським режимом для державних цілей прийшов Антихрист!

Фашизм однак має і позитивні сторони. Передовсім в так званім синдикалізмі, який як система корпорацій замінив демократичну партійність. Полягає та система в тім, що люде зв'язані однаковим способом праці організуються в окремі корпорації (цехи). Ті корпорації доставляють державі в управу найкращих своїх фаховців-спеців. Такимиж спецами окружений і сам диктатор фашизму, з якими творить замість виборного парляменту Державну Раду. Та система знищила очевидно демагогічного вічевика, посла і міністра дилетанта, і дала можливість віддати весь державний апарат людям, що на своїм ділі найліпше розуміються і для того діла найбільше заслужилися. І мабуть з сего одинокого досвіду фашистів прийдеться користати в будучности всім державним націям світа. Замінивши охльократизм обеднанням корпорацій в класи, а далі, обеднанням всіх клас біля дідичного Володаря — во ім'я державної Ідеї опертої о клич: Бог і Батьківщина — фашизм з синдикалістичною ідеєю ставби тим новим устроєм і ідеєю, без якої цілий світ не має виходу окрім руїни і без чого сам фашизм скорше чи пізнійше завалиться. (Гляди: „Листи до Братів Хліборобів” В. Липинського).

Сьогоднішній фашистівський „націоналізм” є диктатурою військового і молодечо-інтелігентського елементу над класами — хліборобською і робітничою, чим становить із себе неначе відвернену медалю сучасного комунізму. Як ідея-рух серед всіх народів, фашизм хоче (і слушно) протиставитись руїні духовій 20 століття і хоче будувати краще майбутнє світа, але на жаль до тої акції стає на павутині — а не на дубах! Рационалізм тої ідеї не виправдує. На виправдання того руху, можна сказати хіба те, що він ще молодий і щойно розбудовується. Не є виключене, що він переведе ревізію свого відношення до Християнської Правди, і замінить дно — коріння зла — добром. В тім напрямі видко добру волю і наближування до правди фашизму в Італії, у її творця Муссолінього, але й і сам Муссоліні се мабуть чи не одинокий розумний і творчий диктатор серед інших, що вже є, і тих, що ще хочуть стати диктаторами націоналістичними.

4. КОМУНІЗМ (ОХЛЬОКРАТІЯ)

16 літ тому, після розвалу раціоналістично-охльократичного державного апарату Російської Імперії, змагалися укріпити на всіх територіях бувшої Росії елементи нігілістично-демократичні з Керенським на чолі. Виявилося однак, що російський мозок навіть на короткий час не спосібний до виміни думок, бодай в такій формі, як його голосить західна демократія. Той мозок восприймає наказ центру і екстрем. Для того дуже коротенькі нігілістично-демократичні спроби в Росії, переліцитували ті, що російському мозкові давали „більшу свободу і щастя”. Були ними большевики („больше”) оперті на ідеї комуністичній. Вони то 16 літ тому опанували державний апарат бувшої Росії, знищили до тла стару раціоналістично-охльократичну аристократію (царську) і нігілістично-демократичну Керенського, та встановили свій новий лад на шестій частині кулі земної, лад у формі Союзу Радянських Соціалістичних Республік, який уважає себе лише за вихідну форму до встановлення ладу чисто комуністичного. В тім напрямі сучасні керманічі комунізму творять у своїм Союзі преріжні експерименти і організують во ім'я своєї ідеї революції у всіх державах світа, щоб встановити такийже лад комуністичний в цілім світі. Щож таке комунізм?

Коли ми попередно в тій праці назвали демократію корінем сучасного зла, а послідовний розвій того коріння, як соціалізм і його преріжні партійні відміни ми назвали листочками одної квітки, що зацвила з того коріння, то комунізм мусимо уважати за **овоч**, який родить те демократичне зілля, іншими словами за природний (отже льогічний) і кінцевий процес дозрівання демократії. Колиб ми могли представити собі Добро і Зло альгебраїчною лінією і назвали совершенний пункт добра Богом, а остаточний пункт зла діаволом і колиб ми дали тій лінії по середині zero, а від того zero до Бога установили десять градусів плюсових, і 10 мінусових по противнім боці до точки діавола, і якби ми те zero назвали індіферентністю релігійною, то демократію ми моглиб знайти в поділці від „мінус оден” в її ріжних відмінах до „мінус 9”, а 10 точка означувалаб

комунізм! Льюгичнож в такій схемі все, що від „плюс 10” поступає в напрямі мінус — хочби було ще в градусах плюсових, поступає до зла, бо віддаляється від основної Правди, так само, як знова все, що віддаляється від кінцевої точки мінусів в напрямі плюсів, хочби було ще в границях мінусів, зміряє до добра, бо віддаляється від основної точки зла до добра. Річ певна, що найльогічніші є ті, що йдуть прямим порядком вперед. Тіж, що стоять — умирають. Коли середину означимо демократією, то ясно всякому, що вона умирає. Її шлях — або докотитися до комунізму, або завернути на лінію плюсів.

Щоби цвітка видала овоч, мусить наступити її запліднення. Отже мусить бути до сего три конечности: Пилкок — назвім його бакциль, восприїмчивість органічна квітки до того бакцилю і зовнішня причина, що пилкок (бакциль) на квітку заносить. Комунізм як ідея, се бакциль, що запліднює восприймаючі його квітки — організми. Щойно у формі сучасної Росії, се овоч. Зовнішні причини, се буря (революція), вітер (замішання суспільні), або комахи (агенти), що з собою приносять той „чудотворний” пилкок. (Ленін і Троцький у заплембованих вагонах!). Але ані буря, ані вітер, ані комашки не заплідняють пилком квітки (організму), яка такого бакциля не восприймає. Коли тим бакцильом є комунізм, то восприймаючими той бакциль організмами будуть ті народи-держави, які котяться своїм демократизмом по лінії мінусів. В таких державах, де демократизм своїми преріжними відмінами поглиблює безвірство, а релігійне сектярство осмішує Церкву Христову — є ґрунт і потреба приймати бакциль запліднення задля оформлення половичности у щось ясно противорічне і льогічне до того, що було досі. Для таких держав бакциль комунізму єсть природною потребою і комунізм своєю меткістю запліднюючою без труду відчуває ту аперцепцію. Сей процес подібний до всяких інфекційних пошестей.

Возьмім для прикладу пошесть пятнистого тифу. Відома річ, що пятнистий тиф восприймають всі дуже фізично виснажені і тілесно забруджені організми. Бакциль тифу розносять воші. Фізично здорові, законсервовані організми, тілесно гігієнічні тифу не приймають, навіть по окушенню воші. Ми то-

ді кажемо, що даний організм є відпорний, або в противнім випадку недугу восприймающий. Колиж сучасну демократію порівнаємо в тім згляді з сухотами, які виснажують через довгі літа організм людини, то комунізм буде тою власне інфекційною пошестю, що на таких виснажених демократією організаціях буде прийматися і робитиме своє спустошення, покis руїни і смерті.

Парижська Комуна в 2-й Французькій Революції була неначе хвилевим відкриттям того удачного експерименту. Але тоді щойно зароджувалися сухоти у Французів (демократія) і річ ясна бакциль „тифу” не знайшов восприйняття і упала ся перша „комуна”. Інакше однак було з сучасною Росією. Душа цілого російського народу як верхів так і низів, була опанована раціоналізмом. Татарсько-монгольська кров покутуюча в московським племені весь час вела в російським організмі двобій з ненавистною їй душею західного християнина, яку накинув захід (Україна) російсько-азіатському поганинові. Той двобій душі монгольсько-поганської з душею західно-християнською закінчився в організмі московським компромісом — так званім **двоевірем**. На зовні християнство а в нутрі поганство. Форма зовнішня в Росії була християнська, але зміст в нутрі поганський. Для того в бувшій Росії так укріпився царопапізм, і для того то такі хрещені християне, світової слави московські письменники як Толстой, Пушкін, Тургенєв, Верховенський, а навіть поборуючий радикалізм Достоевський не кажучи вже про явних анархістів Крапоткіна і Бакуніна та сучасного Горького, були творцями ідей, які сьогодні знайшли своє місце в большевицькій Росії... Окрім може одного Лєскова, вся дореволюційна російська література ширила нігілізм, тобто атеїзм, якого суспільною основою є матеріалізм, а зовнішнім методом революціонізм. Нічого отже дивного не сталося, що коріння безбожності (хоч в иншій формі, як у західних демократій, бо у формі нігілізму і двоевіря у формі царопапізму) уформувало російську душу ще до вибуху світової війни в душу символічного нігіліста, який в Петрограді в році 1865, отже ще за панування Олександра II так висловлював публично свою ідею: „Я нігіліст, я соціяліст! Рідного батька я убив, рідну

матір зім. В Бога не вірю. Все спалю і всіх вимордую"... („Царевбийники" стор. 229-230).

Для російського світовідчужання, комунізм був конечною потребою. Організм російський вже до вибуху війни був ви-снажений, хорий. Буря світової війни при допомогі двох ко-машок (Ленін-Троцький) прищипила тому організмові бакциль комунізму і той організм не то, що не мав сили з тим бакцильом боротися, але прийняв його дуже радо. Тепер той бакциль розів той організм в цілості і його точить. І хоч большевизм, се чисто російська поява, то бакциль його інтернаціональний. Він запліднив Росію першу тому лише, що 16 літ тому назад — одинока Росія була готовою восприймати сей бакциль. Сего-дня народи вже так виснажені демократією і так само вже хорі, як була Росія 16 літ тому і для того і їх організми готові вже восприймати бакциль комунізму до себе і доказати, що вче-рашня російська поява большевизм, перетворюється в появу світову. Бо не лише оден і той самий закон і прикмети відно-сяться до того бакциля, але й до всіх людських організмів.

* * *

Отже ще раз. Найглибші причини комунізму лежать на дні людської душі. Залежно від того, яке релігійне дно запо-вняє душу народу, чи окремої людини, народжується в тій душі большевизм. Якщо та душа без дна, атеїстична, там її випов-нить комунізм матеріалізмом, колиж та душа з павутинним дном раціоналізму, там її прорве нині чи завтра також больше-визм і в ній закріпиться комунізмом. Бо світогляд комунізму, се світогляд матеріялістів доведений до логічного кінця. А що повна назва матеріялістів се атеїзм, тому і повна назва для них — большевизм.

* * *

Якаж ідея, програма і ціль комунізму? Ідея комунізму, за-перечення природного закону, іншими словами негація поряд-ку опертого на Божих заповідях. Програма тої ідеї: Світова революція. Ціль: встановлення всесвітньої спілки народів опер-тої на комунізмі як суспільній системі і на матеріалізмі як новій поганській вірі.

Як сама ідея, так і програма та ціль комуністів є нічим ін-

шим як найконсеквентніше і найльоґічніше завершеною ідеєю і програмою сучасної демократії. Бо хто сказав „а” і „б”, мусить сказати і „з”... Сю консеквентність і льогічність комунізму у відношенню до демократії ми яснійше унаглядни-мо собі порівнянням заповідних гасел тих обох програм. І так:

1. Демократія сказала наперед своїм низам таке: „Ви є бідні, бо визискувані панами, які вами правлять, хоч ви їх годуєте, а без ваших робітничих рук ті пани нічого не малиб, ні не їлиб. Отже сила у вас, а не в панів”.

Комуністи се справили так: „Ви всі, що працюєте на дру-гих (панів), називаєтесь пролетарями, а ті, на кого робите, (буржуї) суть капіталістами, бо вони з визиску пролетарів збивають для себе капітали. Без ваших пролетарських рук капіталізм неможливий, отже ключ до знищення капіталізму у вас самих”.

2. Демократія вчила далі: „Панів тих (особливо аристо-кратів) вам треба відсувати від влади скрізь і самим бідним робітникам (народові) треба братися виявляти волю народа, тобто приватну власність панів на користь вас біднійших вирів-нати”.

Комуністи справили: „Капіталізм вам треба знищити ціл-ком, а се може статися лише тоді, коли ви насильно перебере-те самі владу у власні руки і знищите приватну власність — заступаючи її колективним розподілом (комунізмом)”.

3. Демократи: „Все те ви „народе” маєте право робити, бо ви є вільні люде як і пани, а тому і вам належать рівні права”.

Комуністи: „Ви се мусите робити, якщо хочете усунути со-ціяльні нерівності і якщо хочете завести інтернаціональну рів-ність, братерство і справедливість”.

4. Демократи: „Ви не бійтесь ставити своїх домагань па-нам, які вас вчать послуху, покори і пошани авторітетів, бо стільки вашого життя й щастя, скільки літ добробуту на сій землі.”

Комуністи: „Поза вашим життям земським иншого життя (позагробового) нема і жадного Бога нема. Все вічна перемі-на самої матерії. Тому й на посмертний рай ви не ждіть, а тво-ріть рай вигідного життя на сій землі для себе і дітей ваших”.

5. Демократи: „В тій цілі ширіть сі думки і організуйтеся в партії (народ) або у стоваришення („соціос”) і поступайте вперед у них та боріться за них аж до перемоги вашої („соціалізм”)”.

Комуністи: „Організуйтеся в партію комуністичну і стрімсь шляхом революції перевернути владу в свої руки”.

6. Демократи: „Ви не кермуйте єгоїзмом виключно власної нації і держави, але пам’ятайте за таких же як ви визискуваних по всіх націях і державах і домагайтеся з ними і для них, разом рівності, волі, поступу і свободи політичної, соціальної і релігійної”.

Комуністи: „Забудьте про власну державу і націю, а єдналися з пролетарями як ви з цілого світа задля встановлення інтернаціональної спілки братерства народів”.

7. Демократи: „Землю і волю, рівність, свободу і т. д. здобувайте поступово (поступ) при допомозі парламентів, куди перепихайте і висилайте своїх представників (послів), бо краї се загальне „народне” добро „республіка”.

Комуністи: „Коли ви будете вже готові (коли ви вже „поступили” вперед) або де до сього буде нагода — а нагоди такі витворюйте самі — там викликайте спершу замішання, протести, а далі і революцію і проголошуйте диктатуру пролетаряту над некоммуністами, валіть державні границі, і творіть один Союз Соціалістичних Республік”...

8. Демократи: „В парламентах при допомозі послів демократичних ви узаконюйте все те, що вас зближатиме на сій землі до остаточного вашого ідеалу, то є до тої власної волі, свободи, рівності, щастя і т. д. словом до вимірюваного раю на землі”.

Комуністи: „Взявши владу у свої руки, замініть капіталістичну систему оперту на приватній власності системою комуністичною, а моральний закон опертий на вірі в Бога, який вас обмежує в уживанні сього світа, ви замініть законом матерії, який впливає з потреби вашого тіла (матерії) задля уживання і утіх в так короткому життєві того тіла”.

9. Демократи: „Модернізуйте всі інституції від родини почавши а на державі скінчивши після своїх поступових думок, опертих виключно о віру в людський розум” (раціоналізм).

Комуністи: „Переформуйте цілий світ в дусі комуністичнім, протиставляючи свої реформи усталеним порядкам, культурі і цивілізації опертих на вірі в неіснуючого бога”.

10. Демократи: „А надівсе памятайте ви бідні, що людина подібно як звірина має засередоточити всю свою борбу на сій землі за своє дочасне (земське) поліпшення долі, бо й ті, що учать вас покори, послушенства та любови ближнього, а особливо саможертви задля цілей духових, отже головно духовенство, роблять се на те, аби вас дурних утримати в рабстві, а се власне сприяє їхньому дочасному експлоатованню таки вас самих”.

Комуністи так закінчили: „Людина се такий сам витвір природи, як малпа і всі, що вам кажуть про людину инакше, особливо церква і духовенство, се брехуни і вороги ваші на услугах буржуазії і капіталізму, які релігійним опіумом туманять вас і страшать карами та пеклом, щоб ви не бунтувалися. А ви памятайте, що пекло ваше, се власне вони, буржуазія і їхні капіталістичні держави. Бог ваш, се ваше щастя, отже жолудок, тіло (уживання), а віра ваша се комунізм, яка зближує вас до сего бога. Се все осягнете ви в раю на сій землі, а рай такий принесе побіда пролетаріатом капіталізму і всесвітня комуністична спілка народів. А затим хай живе диктатура того пролетаряту і світова революція, хай живе Комінтерн”...

* * *

Вдумуючися глибше в програму одних і других, ми зрозуміємо, чому то большевики називають демократію „соціал-зрадниками” і чому вони сучасну політичну, ідеологічну і господарську систему світа називають гнилою і чому вони з такою вірою і певністю наступають на той „гнилий світ”... Бо большевики краще чим хто инший, бачуть всю неконсеквентність сучасної демократії і той темний кут у який вона завела майже всі цивілізовані, нею опановані держави і з якого то кута тим державам сегодні немає вороття. Вони або мусять признати, що комунізм є їх завершеним шляхом „поступу”, або мусять завернути з демократії в бік ідеалізму християнського, який одинокий може вцілости протиставитися руйнуючому християнство большевизмові. Але демократії тяжко рішитися на: або сюда, або туди і тому вона так маневрує між тими двома

бігунами і звідси то мертве колесо сучасних суспільностей і ті світові кризи. Річ ясна се кризи передовсім людської думки, кризи ідей, кризи, які передовсім охопили християнську цивілізацію і культуру. Бо проти тої цивілізації і культури не лише, що повстав новий організований чинник, большевизм — який закладає вже основи нової цивілізації і культури в світі на принципах заперечення християнського декальогу, але що гірше, саме християнство — отже ті, що малиб боронити свою цивілізацію і культуру і її розбудовувати — зраціоналізоване і зматеріялізоване — духово радше відвертається від вічного міста в бік антихриста в Кремлі, хоч політично його ніби поборює, денеде навіть щиро. Такий стан річей витворила демократія, власне її жерельна Франція. Звідси та вся нерішеність і непевність всякої акції в цілім світі. Звідси і те непевне завтра. Бо зближаються до конфлікту вже не нації, а відмінні світогляди, зближаються до зудару виключаючи себе навізаїмно цивілізації і культури. І нема та не буде сили зіткнення тих двох цивілізацій і їх навізаїмного зударення повздержати.

Попри звичайне шумовиння людське з міст, яке пристало до большевизму в рабункових цілях, комунізм як ідея заговорив до розуму і серця передовсім найбільш льогічним, розумним і чесним з самими собою демократичним елементам, які щиро шукали правди і які щиро в нову правду повірили. Були ними найбільшійші маси робітництва і міський пролетаріят. Колись ті елементи збогачували собою актив демократії. Перейшовши в бік комунізму, само собою вони тим надщербили сили демократії, котрі від появи комінтерну щодня і так маліють. Всі познаки вказують, що при зударенню комунізму з демократією, маси тої останньої перейдуть на бік комунізму. Все, що сегодня урухомлює демократію, се елементи найбільш хаотичні і суспільно найменше вартні, бо їм недостає ні знання, ні здібностей, ні врешті прикмет відваги і волі, зрозуміти своє власне безсилля і комічність і відповідно до заобсервованого приноровитися. Се роблять лише здібнійші одиниці, які зриваючи з демократією переходять або в льогічніший табір зла до большевиків, або повертаються лицем до єдиної правди, до Бога.

Спираючися на робітництві і міським пролетаріаті, зорганізованим в одну партію комуністичну, яку комунізм називає клясою робітничою — большевизм проголошує війну клясову, тобто війну пролетаріату проти світової буржуазії, як кляси визискувачів і змагає до встановлення диктатури тої робітничої кляси, так само, як се зроблено в сучасній Росії, по всіх державах світа. Рухом тим кермує і рух сей контрольное комуністична централія — Комінтерн. Партії комуністичні є найбільш активні організації по всіх державах світа. А сама держава комуністів, Радянський Союз є від ніг до голови озброєним воєнним табором, готовим не лише обороняти власний стан посідання і порядки у себе в хаті, але й вийти на зустріч революціям в Європі і Азії. Перед в тім русі веде півінтелігенція, яка ніколи не мала змоги, ні часу, ні сил глибше заглянути правді в очі. З відси і вся її некритичність, і ідейний фанатизм. Тому можна сміло сказати, що комунізм се рух півінтелігенції. Але тим він і небезпечніший від всіх інших революційних рухів в минулому і сучасному, бо фанатично-безкомпромисовий, безпощадний і овіяний сліпим патосом і вірою у власну перемогу. Большевизм, як зорганізований похід на цивілізацію і культуру сучасного світа, ніякою мораллю не здержуваний, але навпаки проти моралі християнської наставляє і узаконнює (убий, кради, свідчи ложно навіть проти рідного батька і т. д.), уявляє собою величезну небезпеку, тимбільше, що цілий світ не здає собі з неї справи, а коли дехто і здає, то не в силі небезпеці свої зарадити, бо нема спільної мови між націями і державами. Нема і не може бути, бо сьогодні навіть в одній родині, не то що в громаді, партії, або народі члени ідеями і програмами між собою поріжені і коли Іван вважає щось за добре, то Василь вважає те саме за зло. А все се походить звідси, що людство (те активне людство), що сьогодні урухомлює світ, задивлене очима в землю, де є повно різних богів, а не дивиться в гору на того Одного, всім однакового Бога. Брак одного Ідеалу, спричинює брак одної, всіх об'єднуючої ідеї, а брак одної ідеї спричинює брак однаковості в цілях, а різні цілі спричинюють різні акти, чини і т. д. А відвернула

і далі відвертає очі того активного людства від Бога демократія. І через неї то власне сьогодні спільної мови в світі нема.

* * *

Вкінці большевизм се сцентралізований і залізно здисциплінований похід атеїстичної юрби (охльократії) направлений передовсім проти найгрізнішого і єдино логічного та властивого суперника його, **католицизму**. Заваливши католицизм, большевизм мігби святкувати перемогу світову, бо протестансько-схизматицьке християнство большевизмові своїм раціоналізмом не страшно. Раз, що те християнство як жерело з якого викількувало коріння демократичне, отже посередно і сучасний большевизм, не здатне нічим большевизмові протиставитися, друге, що воно саме в собі так розжерте і роздріблене, що всяка бесіда про його об'єднання є виключена. Воно буде себе само далі їсти. А до того часу спритний большевизм буде його використовувати проти скоординованого католицизму, як се досі робив і робить. Сьогодні одинокий католицизм стоїть на сторожі христової віри, культури і цивілізації і одинокий він ту віру, культуру і цивілізацію може ще охоронити. А, що большевизм як і католицизм здають собі з того ясно справу, для того то і для тих обох суперників так важним є питання про дальшу долю демократії, тої, що держить сьогодні в руках своїх світ. Чи в рішучий мент покине вона свою половичність світоглядну і стане на бік Христа, чи дезертує на сторону антихриста, куда їй річ ясна блище, чи врешті оборонюватиме свій гермафродитизм світоглядний далі перед обома бігунами на те, щоби замінити Європу у згарища і руїни? На жаль факти показують, що демократія так далеко неупілима, що стане оборонювати свою безхарактерність, безличність і безідейність. А організованому католицизмові по мимо сего прийдеється ставити своїми невеликими, але Богом веденими силами чоло, наступаючому на него, отже на Європу антихристові!

І колиб хтонебудь, що уважно ставиться до большевизму і серйозно його трактує, старався і большевизмові признати якісь заслуги понесені досі і завтра для всего людства, то він

мусівби їх знайти тільки в тім, що власне большевизм виказав вже і ще викаже на практиці всю глибіню земського пекла, яке в наслідках своїх приносить людству демократія, а радше її дно — раціоналізм!

В. СТАН ВОЄННИХ ТАБОРІВ

1. Протиревізіоністи-Демократи

Сей табір із всіх прочих таборів найслабший. Найслабший він ідеєю, а далі організацією. Психологічно, той табір чує себе винним за Версайський Трактат і за всі його наслідки. А се створює особливу психозу в тім таборі, психозу винного. Далі, ідею того табору знаємо. Се ідея цілковитої безідейности. Конкурентами тій безідейности є комунізм і фашизм. Демократія опирається на робітництві, міщанстві і здекласованій інтелігенції. В момент з'удару — робітництво перейде на бік комунізму, те саме зроблять частина міського пролетаріяту і інтелігенція. Військо і молодь будуть перетягати в бік фашизму. Одинокі селянство, насилуване владою і рештки платної інтелігенції будуть зневолені удержувати при силах весь апарат того табору. Організаційно той табір не може бути сентралізованим, бо сентралізовання є можливе лише там, де є єдність думки. В завтрішній борбі демократії з іншими таборами тої єдности не буде, як її нема і сьогодні. В завтрішній війні і сама армія се буде річ зглядна. Бо хтож такий творить сю армію? Живі люде! Тіїж люде вже не будуть німими машинами, як були у вчерашній війні. Вони дивляться вже инакше на світ, не так як дивилися вчора і під своєю уніформою, яка їх на зверх обєднює, вони таять ріжні світогляди і ріжні орієнтації. Сьогодні вони тихо, а завтра заговорять раптом чином. В тім згляді навіть велика армія протиревізіоністів, розібеться на тих, що переходитимуть до комуністичного і до фашистівського таборів. І то не лише на фронті, але таки у власнім краю. Протиревізіоністичний табір, тобто демократія, буде однак найсильніша **золотом**. Чи те золото виявиться сильнішим від ідеї, покажуть дальші факти. Бо сьогодні ані фашизму, ані комунізму купити золо-

том на те, щоб відріклися своїх ідей, немислимо навіть подумати. Значить, ті дві головні сили — армія і гроші, які становили головну силу у першій Світовій Війні, є тепер річами підрядними. В завтрішній війні буде рішати сила ідеї і її організованість та психологія мас, а щойно тоді армія і гроші. Той табір, без Япану, числить до 200 мільйонів людей і є в силі до одного місяця виставити 20 мільйонів армію!

2. РЕВІЗІОНІСТИ-ФАШИСТИ.

Табір ревізійоністів сильніший від демократії передовсім своїм ідейним розгоном, молодечістю, а потому своєю організацією. Психологія ревізійоністів як покривджених Версалем і деморалізованих демократією виправдує їх самих в собі — за зачіпку і напад. Розгін того табору не можна ніяк порівняти з квалістю, нездарністю, трусливістю і пацифізмом демократичної групи. Ідея тої групи поставити на руїнах демократії нову фашистівську цивілізацію, одушевляє той табір і пориватиме його членів до „свячених ножів” задля відплати, слави, блиску і сили своєї нації, а з тим і своєї ідеї. Той табір сентралізований, бо творить собою єдність думки і цілей. Коли той табір має у своїх державах групи демократичні і комуністів, то вони стоять на боці, відсунені від фашистівського моноліту і його державного апарату. Заховані в таборі фашистівським рештки демократії у завтрішній борбі фашизму з демократією не виявлять ніякого значіння. Зате не те саме буде з захованими в обох сих таборах (в фашизмі і демократії) комуністами.

Військо табору фашистівського становитиме в завтрішній війні ідеальну силу до насаджування мечем ідею фашизму в Європі. Воно пригадає своїми чинами хіба вірні полки Олександра, Цезара, або Наполеона, а як модерна армія — ходячих машин — се військо розторошуючи демократію, розторошуватиме по дорозі церкву і село і все те, що завтра у його борбі з грізнішим ворогом-комунізмом булоб йому потрібним. Сей табір нараховує (без Китаю) до 150 мільйонів людей і нинішню 5 мільйонів армію є в силі розгорнути до 15 мільйонів.

3. КОМУНІСТИ-БОЛЬШЕВИКИ

Се найідейніший рух сучасности. Так про комунізм вивелася публично попри небіщика Леніна — найбільший моток сучасности, Українець і теж вже небіжчик, Вячеслав Липинський. І рішучо з тим треба думаючим людям погодитися. Ідейну силу комунізму не можна прецінь рівнати ані з безідейністю демократії, ані навіть з фанатичною ідейністю фашизму. З тою останньою силу комунізму не можна порівнювати хочби тому, що фашизм відчуває у своїй ідейній структурі конфлікт світоглядний. Він не є ані повним злом, ані ясним повним добром. Комунізм поставив себе проти Християнства ясно і на тій ясній всім негації побудував ясну і логічну міць зла. А Фашизм не поставив себе ясно ані проти Християнства, ані по боці Християнства. Він в тих справах не менше неясний, чим була до війни наприклад царська Росія. Йому Християнство потрібне, для його цілей — державно-земських, а не навпаки — цілі державні потрібні йому для закріплення і відвіження Християнства, во ім'я якого малиб іти сили фашизму в бій з антихристом, (чим річ ясна в цілости йому протиставилисьби і моглиб сильнішу тепер від фашизму — ідею і похід комунізму, знищити). Ідейність фашизму — се ідейність обмежена в розмірах власного краю, евентуально Європи, а комунізм се ідейність простягнена на всю ширину і довжину земського глоба, се відповідь міжнароднього матеріялістичного атеїзму на універсальний похід Християнства з ідеєю не „од міра сего“. І тому комунізм се щось грандіозне, грізне і торкаюче всіх клітин, всіх націй і кожної людини з окрема.

А фашизм се лише куций державний егоїзм і фаланги залізних полків вправді зіспіваних тим егоїзмом (націоналізмом) задля вратування культури і цивілізації свого краю а далі може і Європи, але во ім'я чого, і якої культури та цивілізації — фашизм ясно не каже. Річ ясна, що фашизмові не допоможе в його завтрішній борбі з большевизмом саме послуговування іменем Христа, бо він поставлений так, що діла його мусять бути нехристиянські. Але і нехристиянське діло роблять і далі довершуватимуть і большевики. Якжеж тоді упорядкується люд-

ська думка супроти екстрему зла-большевизму? І чи тоді все, що моглоб виступити проти большевизму во ім'я Християнського Миру, моглоб приступити до фашизму? Чи не відчувається тут певної люки — місця для тих, що ясно прапор Христа піднесуть в гору? Та нинішній фашизм в Італії — ще сьак-так толерантний християнству (католицизмові), хоч і стало попадає в конфлікт в Ватиканом, (пригадай собі недавний виступ фашистів проти Католицької Акції в Італії і можливість зірвання Лятеранського Договору Ватикану з урядом Італії) то всеж таки елемент фашистівський рекрутований в католицькій країні, з католицьких родин. А де і яка є запорука, що бодай в таких напрямі виідеалізується фашистівський рух в інших краях, от хочби в Німеччині, який ще по сьогодні носить назву „націонал-соціалістів” і вже сьогодні воюючи в партією Католицького Центра в Німеччині, проголошує, що „Німеччина Протестантська Держава”!.. Річ ясна комунізму, який не потребує шукати для себе нових принципів ні програм, справа ідейна ясна. Комунізм утвердив в своїх вірних поняття, що світ в хаосі ідейнім, політичним і господарським і то тільки тому, що побудований на гнилих основах капіталізму, і що він (комунізм) є одинокою розвязкою в тім хаосі ідей і одиноким чинником та силою політичною той світ переустроїти і одиноким ліком світове господарство уздоровити. Маючи до сего досі в історії всесвітній незнаний апарат політичний, військовий, пропагандивний і т. д., а надто цілі міліони зубожілих мас по всіх країнах комунізм восприймаючих, большевизм хоч економічно майже від решти світа ізольований, є вже сьогодні готовий розпочати свій похід фізичний, бо похід комунізму ідейний іде вже на всі сторони світа від 16 літ. І колиб світ розуміти хотів, що все, що большевизм протягом тих 16 літ робив і робить ніби для конструування свого домашнього хазяйства, є нічим иншим, як власне 16-літньою мобілізацією всіх своїх пекольних сил задля самовистарчальности в тім поході фізичнім проти цілого світа, то може ми малиб менше коншактів сучасної демократії з большевизмом і можеб та демократія хоч раз вже проявила інстинкт самозбереження. Бо певне большевики вже завтра не одного, а тисячі демократів, віша-

тимуть на їх власних шнурках і стрілятимуть кулями за демократичні гроші вироблюваними...

* * *

В порівнянні з всіма прочими таборами, комунізм щодо сили всебічної, стоїть на першому місці. Одиною загрозою комунізму, є кляса хліборобів — селянство. Оте осіле з діда прадіда на своїй межі селянство, віруюче в Бога, кохаюче родинне життя і край свій рідний. Все те большевизм йому знищив і селянство було, є і буде вороже диктатурі міського пролетарія-робітника і глитая над собою. Особливо вороже большевизмові селянство українське, яке вже мало час і нагоду на власній шкірі досвідчити новий рай і порядки російського антихриста. Як те селянство поставиться до завтрашнього походу комунізму проти Христа побачимо далше. На всякий випадок ані комунізм, ані фашизм, ані демократія осілому селянству до серця і розуму не промовляють, бо всі ті три групи виконують властиво над релігійним селянством свої диктатури, а властиво місто, яке рекрутує сі групи, постійно використовує село, яке в ті групи ідейно не входить. Село входить в ті групи знасилля над ним міста, але духово з жадною з них з природи своєї співділати не може. Інтереси села і хлібороба далекі демократизмові й фашизмові, а особливо комунізмові. Трагедією села досі було се, що після обезсилення, або знищення природного організатора села, хлібороба продуцента, демократією, (соціалізмом) село досі було організоване містом, отже не хліборобом, але кочовиком і що будучи спокійним, консервативним — бо віруючим в Бога елементом, давалося досі перелічувати і заголюкувати масним і вправним язикам демагогів-революціонерів, безбожників з міста. Біда, що хлібороб не станув муром при своїх природних організаторах, осілих хліборобах продуцентах і що своєю обеднаною клясою не протиставився їй досі організовано руйнуючим його впливам демократичним, фашистським і комуністичним. На щастя і хлібороб не лише український, але всесвітний зачинає яснійше чим досі дивитися на світ і поволи зачинає витискати на своїх суспільностях своє право і місце. **Хлібороб зачинає оформлю-**

вати свою хліборобську ідею. І коли се не буде запізно, — або коли його ідею хліборобську, оперту на Хресті, плузі і мечі нині ще зрозуміють ті, що плян того плуга рисували і ті, що той плуг робили (інтелігенти і робітники), то в завтрішній боротьбі світа за новий порядок, побідить найблищий Богу-Творцю консервативний селянин-хлібороб.

Г. КОТРІ СИЛИ СЕБЕ ВИКЛЮЧАЮТЬ?

Демократія, маючи у своїй основі систему парляментарну і змагаючи до заведення скрізь республіканської форми правління, опертої на дрібленню нації в партії менш або більш хаотично-анархічні — виключає собою фашизм.

Фашизм зновже як реакція проти руйнуючого державу парляменту і республіканізму, своєю охльократичною диктатурою і синдикалізмом корпорацийним, протиставляється ясно і безкомпромісово демократії. Перший з тих рухів — старий і вже скомпромітований, другий новий, щойно розбудовується. Перший рух, хоч вже в занепаді каже, що його „ідею” викривили і надужили сучасні большевики, але вмовляє далі, що ся ідея, се єдина правда до якої світ все мусить завертати і з якою світ може запевнити людству можливий лад. Демократія каже вірити далі у „братерство, рівність і свободу” народів при помочі демократичної ідеї, уведеної в життя всіми народами і по всіх державах світа, а комунізм і фашизм називає тиранією і насильством, проти якого бунтується „людська гідність” і т.д.

Фашизм зате лишає всесвітнє братерство на боці і твердить, що життя покликє до проводу не лише одиниць, але й цілі нації. Він вірить, що на кулі земській суть раси — народи нездібні самі переймати вищі цивілізаційні форми і таким расам ті форми треба хочби силою меча насаджувати, для добра цілої людськості. Такою вищою формою будучої цивілізації уважає фашизм для сучасности і будучности — свою ідею і тому протиставляє її розкладаючійся демократії і большевизмові. Фашизм з Італією уважають себе власне вибраними силами до сповнення сеї місії. Розуміється до сего фашизм потребуватиме достаточних баз. Територій, морських шляхів, ко-

льоній, впливів політичних і т. д., а все те може він досягнути аж по розбиттю демократії, отже Франції і її сателітів, а далі і по знищенню большевизму. Тут в розгоновім русі фашизму — його не всилі ніхто повздержати, хіба може його поконати инша цивілізаційна місія. Річ ясна, сей рух не може ані чекати, ані стояти на місці. Подібно, як і большевизм. Він як ембріон в живім організмі дозріває і жде свого виладування на зовні. А те власне виладування — се конфлікт фашизму з іншими ідеями йому ворожими сьогодні, і се зудар фашизму з тими ідеями чином завтра. Всякі штучні, механічні умови і політичні конюнктури не можуть звернути фашизму (ані комунізму, ані навіть демократії) в инший бік правди, в инші ідеали і цілі (наприклад в пацифізм, гуманітаризм і космополітизм), бо раз фашизм в те все не вірить, а два — як фашизм так і комунізм власне твердять, що рух їх і цілі спрямовані виключно задля досягнення кращої будучности і замирення всего світа. Того рода суспільні рухи, як фашизм, або комунізм ніколи не зрікаються добровільно своїх місій і цілей. Задля зміцнення, або здобуття за собою потрібної opinіo світової, фашизм може робити хвилеві потягнення пацифістичні, гуманітарні і т. д., але тільки хвилеві. Його основна ціль, завести супремачію фашизму в Європі йому присвічує постійно далі і він нині, або завтра во ім'я тої цілі піднесе в гору свої похідні прапори. Зробить він се з конечности під натиском тих молодих когорт і мас, які овіяні цілковито тою місією, властиво і ждуть тільки укоронування своєї праці (отже того виладування) у формі побідоносного походу в Європу!

Чи є за тим яка можливість замирити ці два табори з собою? Чи можливе порозуміння ревізіоністів з оборонцями Версайського Статус Кво?

Відповідаємо: Неможливе. Неможливе тому, що ревізіоністи лише „про форо екстерно” домагаються „змін” Версайського Трактату, а „де факто” стремлять до його цілковитого анулювання, а далі і до супремачії над Європою. А ані Франція, ані її найменший союзник, ані жадна инша держава в світі добровільно аж на такі уступки піти не може, бо ті уступки, означалиб мати революцію проти себе власних горожан і по-

хід революціонерів-демократів проти ревізіоністів! А всі уступки роблені для ревізіоністів нині, се лише зискування на часі і відкладання кривавого завтра на позавтра. Табор ревізіоністів і протиревізіоністів, моглиб лише на короткий час помиритися і то тільки мілітарно. Се моглоб статися тоді, якби несподівано для обох сих таборів виступив проти них обох російський большевизм і їх власний комунізм в краю. Так, перед загрозою комунізму, ті два табори моглиб виступити разом проти спільного ворога. Але по евентуальнім поконанню його, сі два табори залишилибся дальше противниками і готовилисьби знова один проти другого.

Капіталізм і Комунізм

Демократія і фашизм сходяться лише в одній точці. В господарчій основі. Бо як демократія, так і фашизм обстоюють право приватної власности, з чого виросла і на чім держиться так звана капіталістична система, якій большевики протиставили свою систему колективного розподілу. Капіталістична система основана на індивідуальнім господарстві, з чого виростає так сильно большевиками поборювана експльоатація біднішого багатшим і суспільні надужиття та нерівности. Той однак поділ людськості був все тревалою підставою світової цивілізації, бо він відповідає природному порядку і законові і факти показують, що всі ті народи, які від того порядку віддалялися під гаслом „свободи і рівности”, попадали в руїну і в безвихідне колесо. В таку руїну і колесо безвихідне попав і сучасний большевизм, який не зумівши укріпити в себе (на місци старої капіталістичної системи) неприродний і немислимий лад комунізму бодай господарсько-го, завів в себе капіталізм державний. Се значить, що на місце мільонів індивідуальних власників і посідачів землі, прийшло лише кілька осіб, які держать владу у своїх руках, а з тою владою і ті всі заграбовані чужі власности. А населення — громадянство, яке ще вчора мало бодай щонебудь свого — з чого користало, сьогодні не має абсолютно нічого і щоб продовжати своє існування, працює тяще і довше як наймлена сила на власному лані, чи у власній фабриці, **але не для себе, а для**

державної кліки, отже тих кількох, що тим всім майном по своїй власній уподобі розпоряджають. Нема сумніву, що й капіталістична система вимагає сьогодні змін і реформ, але не в дусі ідеї комуністичної, чи демократичної, а в дусі науки християнської*), тобто в дусі справедливості (а не рівності), в дусі нагороди заслуженим і кари винним, в дусі скромності в уживанні (а не в дусі збутку!), в дусі врешті полюбовного порозуміння і милосердя, а не ненавистної і завистної злоби і егоїзму. (Цікаво, що під сучасний мент, в тім напрямі модифікує поводи свій капіталізм в себе в дома, одинока фашистська Італія, хоч як далеко її ще до зреформовання тої системи в цілій християнській ширині і площині.).

Большевизм протиставляючи свою комуністичну систему господарства світового системі капіталістичній, однаково ставиться до табору демократичного, як і фашистського і поборюючи ті два табори, в своїм наступі проти них не робить жадної ріжниці. Оба сі табори в очах большевиків є ріжні лише супроти себе, але супроти большевиків, се оден і той самий і одинокий ворог **капіталіст**. Чим довше живе капіталізм поза межами Советів, тим тяще стає Советам і навпаки, чим довше існує большевизм, тим слабше чувається на силах капіталізм. Обі ті системи смертельно собі ворожі і одна побіч другої на однім земськім гльобі існувати довго не можуть. Як довго ті дві системи разом існують побіч себе, так довго цілий світ стоятиме під знаком запитання, так довго всі пакти і політично-господарські конюнктури будуть несталими, хвилевими і непевними. Так довго буде весь світ від ранку до ранку стояти без відпочинку нервовий на ногах і зі зброєю в руках, вижидаючи грому. Так довго шкода буде говорити

*) Гляди про сі справи енцикліку Папи-„Робітника” Льва XIII. “*Rerum Novarum*”. В ній сказав св. Отець Лев XIII., що шлях до гаразду не провадить через революцію і загарбання власности на річ „всіх”, але через співпрацю Церкви, держави і організацій. Церква виховує людей, щоби взаємно співчували з собою і помагали собі. Держава має боронити слабих і убогих, бо багаті „оточені богатством немов валом” охорони не потребують, а бідні потребують. Організації робітників і роботодавців повинні бути й порозуміватися з собою та в згоді полагоджувати заспокоєння суспільних потреб для гаразду всіх. Се одиноко розумні вказівки. Бо щож робітникам дають розрухи й революції? Тільки упадок господарства і нужду.

про всякі розоруження, пацифізми, і стабілізацію світа. НАТО-мість будуть кризи і кризи і ще раз кризи. Їм будуть іти на зустріч суспільні заворушення і революції, на які власне і жде большевизм, який задля досягнення своєї ціли, може жертвувати мільйонами своїх обдуртих, голодних і хорих горожан. Очевидна річ, що большевизму ніхто не в силі від досягнення своєї ціли ані відмовити, ані перемовити. А всякі коншахти і переговори з ним, лише його духово скріпляють. Найважніше се те, що **большевизм має до втрачення або все, або до позискання все.** Тому він не може бути компромісовим. Він має перед собою, або смерть, або перемогу. Смерть для него готує зреформований в дусі християнським капіталізм. Перемога большевизму може бути досягнена лише смертю сучасного капіталізму! Якийже тут можливий компроміс? І чим скорше провідні мужі, влада імущих світа сего, сю безкомпромісовість зрозуміють і власну небезпеку з неї відчують, тим скорше той боляк, капіталізм, чи комунізм, пукне і тим легше відпочине по такій зливі все людство!

* * *

Чому ж в таких разі капіталістичні держави не піднімають інтервенційного походу проти Кремля? Бо ті держави розеднані на ревізіоністів і протиревізіоністів. Натиск протиревізіоністів на ревізіоністів змушує до певної міри ревізіоністів — особливо Німеччину і Туреччину кокетувати червоний Кремль і час від часу страшити спілкою з ним Лігу Націй... При тім, європейська карта Європи так викроєна, що Німеччина в таких інтервенційнім поході Європи проти Москви, мусілаб помагати Польщі, Франції і т. д., а се ж скріплялоби стан посідання тих держав і евентуально по фізичнім зліквідуванні большевизму в Росії далоб Франції, Англії і їх союзникам цілком вільну руку і свободу ділань в нормованню світових державних відносин. А так большевизм вяже сі руки Франції і Англії і сю свободу накидування їх волі світові гальмує. А се все власне і на руку ревізіоністам, які хоч і маються перед большевизмом власним на увазі, чогось то думають про большевизм в Совдепії, що він не такий страшний, та, що якась „Деус екс махіна” його вкінці незалежно від них знищить... Зате вістря ревізіоністів

більше звернені в бік демократії, Франції, Англії і їх союзників. І в тім власне вся трагедія капіталістичного табору, за плечима котрого стоїть від зубів до ніг узброєний той „терціус гавденс” більшевизм.

Фізичні сили большевицько-комуністичного табору в самій Совдепії такі: Населення 160 мільонів. Виправлених вояків на перший поклик 8 до 10 мільонів. Число заставлених силою **вірно***) боронити Совдепію може зрости і до 25 мільонів. (Одинокий більшевизм може і уміє і напевно буде без найменшого милосердя жертвувати мільонами власних горожан задля власної перемоги). Поза Совдепами в руках комуністів є 15 китайських провінцій і майже весь Китай опанований впливами Комінтерну; (Китай має приблизно 450 мільонів населення), десятки тисяч виправлених організаторів і агентів Комінтерну постійно працює по всіх державах світа і вони держать у своїх впливах цілі мільйони людей різних рас і національностей, які у відповідний мент будуть по стороні Комінтерну. Коли до того всего додати духовий занепад капіталістичного табору і сприяння большевизмові сучасної раціоналістично-сектантської і демократичної духової творчости, тоді ми зрозуміємо як непевними є тих 350 мільонів людей з капіталістичного табору і як невистарчальною є для того двобою навіть добре зоружена 35 мільйонна капіталістична армія воєнна, навіть тоді, якби вона злучила свої сили до спільної акції протибольшевицької, що однак є майже неправдоподібне. В такому разі якуж вона уявлятиме силу в часі, або вже по драчі воєнній самих капіталістів між собою?

Большевизм виріс власне на такій політиці капіталістів в силу і вже тримає бич Атилі над головами своїх розсварених противників. Большевизм анте портас!

ПАЦИФІЗМ І ВІЙНА

В обличчю наближаючихся страшних людських потрясень і з боязні перед ними, ХХ століття промовляє (головно устами

*) Большевики з'уміли з'організувати в себе такий апарат терору, що навіть вороги большевизму є заставлені після плану верхів працювати для тогож большевизму і боронити його здобутки.

демократії), щоб закінчити вже раз всі війни і роземчими судами вирішувати всі міждержавні спори. Маємо тут до діла з так званим організованим пацифізмом, який сьогодні домагається раз частинно, то знов загального розоруження націй. Пригляньмося ще й тій справі.

1. Є велике питання, чи ті, що домагаються розоруження, наперед вірять самі в можливість розоруження, далі до яких розмірів вони того розоруження домагаються, врешті головне питання, чи думають вони тут щиро і чому того розоруження домагаються? Річ ясна, що той, що придбав щось і має щось до втрачення, волівби надбане задержати на все при собі. Колиж хтось другий готується йому забране відобрати, а посідач забраного не почувається в силі стану нового посідання охоронити, тоді йому лишається ще дорога: Розоружити себе і противника на те, щоб на себе оба навзаємно вже не нападали, але якщо те розоруження може відбутися під умовою, що те, „що я набув для себе оружжям ще вчора, залишається при мені на сьогодні, завтра і на все”. Тої політики держиться Франція, а з нею і всі протиревізіоністичні держави, у відношенню до ревізіоністів, які найменше говорять про розоруження і навіть виступають проти него, цілком слушно уважаючи се за оден з численних маневрів політично-дипломатичних побідника проти побідженого.

Дійсне (а не на ефект зовнішній обраховане) розоруження Європи немислиме головно тому, що поза плечима Ліги Націй стоїть власне уоружений більшевизм, який до Ліги Націй не входить (хіба її відвідує для приспінення її розкладу) і тому ніяких постанов Ліги Націй не зобов'язаний виконувати. Навпаки він якнайстрогіше виконує накази свого Комінтерна, який готується підбивати штиками весь світ.

2. Історія є учительською народів. Ся правда між иншим учить кого треба, що подібні балачки і бажання розоружувати себе, народжувалися вже й в минулих століттях, звичайно по більших війнах, яких наслідки витворювали загальну господарську руїну і воєнний пересит генерації, яка сі війни вела. Наприклад в 1815 році по Наполеонських походах учасники Віденського Конгресу (особливо російський цар Олександр

І.), висловлювали бажання подібні до бажань нинішньої Ліги Націй а саме, щоб осудити війни, розоружити нації і завести „рівний і братерський мир”... Та се говорила одна генерація, а що іншого заспівала генерація нова, слідуєча. Так було колись, так є сьогодні, так і буде завтра...

Врешті 3. Сьогодні ніякий вже серйозний політик в ніякий пацифізм, ні в розоруження вірити не може, бодай так довго, як довго світ у руках демократії. Бо верхи демократії, се плютократи-бізнесмени, які шукають виключно зисків. **В руках тих плютократів-бізнесменів є й продукція і перепродажа зброї...** І чи се буде японська фірма Міцуї, чи британська Вікерс-Армстронг, чи німецька Круппа, чи французька Шнейдер-Крезо, то не робить різниці, бо за їх спинами сидить плютократ-бізнесмен, звичайно Жид і він продукції своєї не припинить, ані перепродажі не виречеться. Він мусить заробити і постійно заробляти. На зверх він звичайно „пацифіст”, а у виступах „демократ”, бо власне „пацифізм” і „демократія” творять хаос і суматоху, а в хаосі і суматосі найкраще продається зброя і зарабляється. З заробленого гроша найлекше в демократичній системі можна перекупити кого треба і купити голоси, щоб іменно продукувати зброю далі. Для того той бізнесмен з арсеналу воєнного такий завзятий „демократ” і мілітарист і пацифіст разом в одній особі і в однім часі. При зеленім столику, з мішком золота, рішає про війну він, а не голодний „пан посол”, або несвідома маса... А чи мисливо застановити раз на все війни народів між собою?

1. Війна сама собою таке саме природне явище, як і мир. Подібно, як не булоб ночі, колиб не було дня, і як не булоб весни, без зими, так теж не було і не може бути мира без війни, а війни без мира.

2. Природа се діло не наших людських рук. Людство уміє її для себе використовувати і надуживати, але ніколи не зможе переіначити, або знищити її законів, бо вони незмінні, вічні і правдиві, а тому всіх людей зобовязуючі. Оден з тих законів, се вічна борба, війна в природі всего, що її творить, особливо війна всего того, що в ній росте — живе. Той закон чеченше відноситься і до людей, що мають а) пізнання добра

і зла, отже розум, б) вільний вибір, отже свободну волю, врешті в) бажання, чуття і стрим, отже пристрасти і совість. Але кожна людина становить для себе окреме індивідум, бо кожна людина має свою окрему душу. А тому у кожної людини з окрема те пізнання може бути інше, вибір інший, бажання і стрим сильніші, або слабші від другої людини. Чи супроти того природного порядку справ, в силі хтонебудь на землі погодити ті всі різні душі, щоб вже більше не воювали одна з одною? Чи можливий того рода виїмок в законах природи?

3. Комуністичний „рай на землі”, чи Християнський рай на небі — се лише для перших ціль остаточна, а для других совершенна, до якої відвернене від Бога і звернене до Бога людство стремить уже від віків. А се стремління (між тими двома бігунами — між небом а пеклом, між Богом а дияволом) се власне борба, а борба ся, власне життя того людства. Залежно від того, що хто уважає добром — всяка борба ведеться власне *bona fide* в ім'я того добра. А для того борба в обороні дійсного добра все оправдана і **конечна**. Отже чи ж можливо тепер скомбінувати все так, щоби і стремління були і „мир” був, але борби щоб не було?...

4. По всі часи і у всіх народів була, є і буде найбільш цінна прикмета особистої відваги молодця-мушчини. Бо відвага йдуча аж до спокійного і добровільного жертвування життя за „друзі своя” була є і по всі часи буде найпевнішим критерієм характерности людини, її бодай шляхотних прикмет. Тож, чи можна відмовитися у вихованню характерів тої досконалої шляхотности і чи можна її відняти від дійсно характерних? Чи можна позбавити молодих юнаків тої одинокої в своїм роді легальної нагоди, війни, де пописуються власне відважні? А припустім, що їм ту нагоду віднято, то чи не повернувби на те місце організований закон п'ястука і золоті ватаги в роді Рінальдів? Врешті де черпалаб молодь запал і ідеали, якби їй, її батьки і предки і історія не мали що переказати про власну посвяту, труди, героїства і відвагу? Чим рослоб людство?

5. Як промовляє зрештою на ділі сучасний пацифізм молоді навіть в пацифістичній Франції, показує хочби такий випадок: Коли з кінцем 1931 року зібралися в Парижі (в серці па-

цифізму) делегати всіх держав власне для обговорення пацифістичної проблеми, то присутна на сім зібранні французька молодь висвистала як чужих, так і своїх делегатів і своєю провокаційною поставою змусила як самих делегатів так теж і всю аудиторію до бійки на кулаки! А як сьогодні ставляться до пацифізму маси, то найліпше бачимо се по їх вуличних демонстраціях по всіх містах світа, де нема дня, щоб в борбі з поліцією, або з політично-ідейними противниками не лилась кров і щоб не падали численні трупи. Цікаво, як виглядатиме в порівнянні з „пацифістичною” французькою молодю ідейна молодь італійська, німецька, або хочби російський комсомол? Чи обов'язуватиме завтра ту молодь якийсь там пацифізм їх переляканих, або війною першою вже насичених старих батьків? А та молодь буде завтра при владі на місце нинішних батьків!

6. Колиж війна природне явище, то вона не лиш в принципі не є злим ділом, але навпаки, вона була все потрібна в минулім і є конечна в будучім. Конечна і добра. І хто зна, чи відповідно до плянів Вищого Провидіння та друга Світова Війна не буде власне тою хосенною тучею, яку хоч з боязнею, то все таки вичікують умучені з тяжкої і душною атмосфери люде? Хто зна, чи та нова світова буря не буде не лише карою для винних, але і заплатою та нагородою для заслужених? Бо чиж можливо ще дальше жити одинцем і нормувати організовано людські громади, класи і цілі народи, в таких насичених програмами кітлі, в таких нервовім, ненависнім і роздрібленім людстві, що веде себе без пуття, честі і стриму? Незміримі є стежки Божі!..

7. Ми знаємо, що море має свій приплив, але має і свій відплив. Той останній залишає при своїх берегах ринь (намул). Нація росте в мирі. В мирі отже її приплив. А деж бувби її природний відплив (виладування) енергії, якби не було війни? Де і при якій нагоді народи залишалиб при берегах своїх (границях) країв свій намул, якби не було війни? Тому вже від початків, по нинішний день людство вело війни. Вони появлялися менш більш регулярно з замінами старої, новою генерацією. Менш більш було так, як з припливом і відпливом

моря. Старше покоління переповідало про свої воєнні подвиги діточкам, а діточки ставши старцями, переповідали знова вже про свої власні подвиги наступаючому поколінню. І так в коло.

8. Правда, остання Світова Війна має за собою щойно 15 літ, але зате її:

а) Приспівують страшні наслідки першої війни і загальна невральгія людей,

б) Її приспівує скорий поступ людської думки і поступ техніки,

в) Врешті її приспівує плід протихристиянський, який вже дозрів.

9. Тому, пересадний пацифізм, зарівно неприродний, а тому шкідливий, як і пересадна неограничена нічим війна. Лицарська війна старого типу знова поверне, як здоровий поступлят здорових християнських ідеалістичних суспільностей, але поверне вона аж по знищенню всего довкола війною всіх пекольних сил з сатаною во главі (модерна техніка і комунізм). Та заки прийде до того пекольного танцю, будьмо певні, що чимбільше буде мови про пересадний пацифізм, тимбільш пересадна і неограничена за його плечима готуватисьме війна.

10. Вибух всякої війни, се вибух горючої іскри, яка по-являється нагло і несподівано і яка має секретну силу запалювання всего довкола незалежно, а навіть проти волі людського розуму. Не інакше буде з іскрою, яка запалить завтра знов цілий світ, особливо суху спорохнявілу Європу...

XX СТОЛІТТЯ.

Заціплена ще з кінцем XVIII століття атеїзмом французьких енциклопедистів (Вольтер, Монтескю, Дідерот, Гольбах і головний між ними Руссо) душа християнських народів, перейшла через велику Французьку Революцію (демократію) до „Весни Народів”, а звідси до соціалізму і матеріалізму Карла Маркса. Тими етапами формувалася душа наперед пересічного інтелігента в Європі, а в дуже малій мірі робітника і купця. Селянина ті етапи до вибуху Світової Війни не займали майже нічо.

До вибуху Світової Війни душа Європейця увільнялася поволи від обручів пошани закону, авторитету духовного і державного та дисципліни, які на неї накладало Християнство. Світова Війна і Російська Революція навчили людські низи, особливо міські, перевертати порядок світа оснований на християнській моралі (декальог) до гори дном. В часах повоєнних, по сьогоднішній день душа тих низів переформувалася вже майже вцілости в душу з матеріялістично-революційним світовідчуванням. Не моглож навіть з нею статися инакше, коли зважимо, що вже поверх 100 літ вся майже література, отже писане-друковане слово, в тім головно преса раціоналізувала ту душу і відтягала її від ідеалу Бога та притягаючи до низьких земських цілей уживання, закликувала її модернізувати стару християнську цивілізацію! Тож не є річю дивною, що душа тих низів затративши зміст попереднього свого світогляду (християнсько-ідеалістичного) в повоєнних часах, отже в часах удосконаленої комунікації і вандрівки думки по світі при допомозі помноженої літератури, преси, редія, телеграфу і т. д. стала спостерігати світ, тобто причини явищ і самі явища людські в невірнім світлі. Звідси пішло і шукання нових цілей і нових доріг та нових способів для „кращої” організації людства. Рухові тому пішло на зустріч майже ціле місто по всіх державах християнських. Осторонь того руху стояла і стоїть лише Католицька Церква (протестантизм пішов на переді модерного руху) і віруючі маси селянства, отже село. Інтелігенція з міста веде провід в шуканні нових ідей!

Зраціоналізовані маси XX століття слушно спостерегли, що сучасний світ і його громадська система не відповідають вже більше ні їхнім думкам, ні почуванням, ні бажанням, ні світоглядіві, бо сі маси вірно підглянули, що світ сей спорохнявілий, з гнилим дном і як такий валиться і завалитися мусть. І одні з тої маси беруться власне той світ направляти — фашизмом, інші беруться перебудовувати і ушасливити його комунізмом. Біда лише, що діагнозу хвороби сучасности виписували і виписують далі власне хорі — тіїж самі, що хворобу світові прищипили і що її ширять. Біда, що ту діагнозу світові виписує хоре місто і не бачить поза своїми мурами цілком ще

здорового села і здорового ліку на зло сучасности — Святу Церкву, яку місто залишило і тому осліпло і без неї іде навмання.

Очевидна річ, що за останніх 15 повоєнних літ — ембріон негативного світогляду (матеріалістичний) розвинувся з нечуваною скорістю і дозрів в хорих організмах людських так далеко, що сьогодні став він вже активним плодом, який шукає лише дня і місця для свого виладування фізичного. Се закон того ембріона. Се закон нинішнього міста зраціоналізованого і розжертого комунізмом і демократизмом. Відхристиянізоване місто, судячи по собі і по решті міст, думає, що „на ньому стоїть світ” і тому готується троякими формами ту аномалію роздріблення усунути війною.

Тому лявіна анархії і хаосу започаткована дуже давно тому, а тепер санкціонована навіть владою і піддержувана пресою, літературою, в школі, театрі, товаристві, родині, армії і державі мусить як зріла до руху — розлитися на наших очах по поверхні людських мас і країв, особливо міст, і мусить докотитися там, де її місце, то є до пропасти, де наступить ломання голов, ребер, рук і ніг, бо так мститися і по віки вічні мститися буде Закон Природи, отже закон правди на тих, що його посміють зненавидіти, або відважаться його зміняти!

Понад голови сучасних урядів, дипломатів і понад параграфи їх умов, гарантій і пактів про неагресію і т. п., підуть маси ХХ століття в бій, і ніхто їх від сего розбою не стримає. У психології нашого століття, хто кого слухає? Хто з чим рахується? Хто за кого відповідає? Зрештою згідно зі світоглядом пересічного атеїста наших днів — нащо і пощо?

Про сю загрозу і небезпеку пише також і вся хора преса, отже преса тих, що несуть сю грозу і небезпеку. Справу сю дискутують при дипломатичних столах, про неї говорять маси, місто і село. Мало лише таких, що здають собі ясно справу, що гряде, і чому гряде, а вже найменше тих, що рішилисьби стати анархії сій на поперек шляху. І в тім власне також трагедія сучасности, особливо Європи...

III. ЧАСТЬ

А. НОВА СВІТОВА ВІЙНА.

„Хочеш мира готуй війну”.

Версайський Мир, як се ми вже попередно сказали, не був кінцем Світової Війни, а був він початком війни нової. Образово кажучи, той „мир” був так сконструований, що зараз таки у Версалю проголосив гасло: „Сі віс пацем пара беллюм”. І власне задля мира стали народи відразу готовитися до нової війни.

1. НОВИЙ ТИП ВОЯКА.

Страхіття і наслідки першої світової війни, не лише не відстрашили її учасників і очевидців від нової війни, але їх до нової війни заохотили, загартували і запалили. Видко се пере-довсім по тім, що організацію і підготовку нової війни прова-дять якраз учасники першої війни, а очевидці тої війни маси йдуть за їх вказівками. В часі воєнним і за весь час повоєнний учасник першої світової війни пережив і досвідчив на собі не-звичайно много. Заобсервовання і зрозуміння минулого (вій-ни і революції) особливо його причин, далі особисте досвід-чення і відчуття 15-літньої повоєнної сучасности, головню пе-рехрещування ріжних програм, світоглядів, гасел і пописи їх горячих агітаторів, наступ ідей на себе (фашизму і комунізму), нужденне життя економічне сучасности і шукання виходу з не-го задля поправи обставин власних, родинних, партійних, наці-ональних, державних і світових, далі борба світських з духо-венством і держави з Церквою, та сект між собою, демагогія, фальш і насильство, вуличні бої і кров та трупи бідолах під люксовими виставами і каварнями заповненими доробкеви-чами-паскарями і т. д. і т. д. і т. д., все те переісточило духово старого вояка в нову молоду людину-революціонера і зтяж-ного неспокійного вояка своєї групи, партії, своїх визнавців. Той тип повний зневіри у все старе є перепоеений жалем, злобою і ненавистю до всего світа і тому в своїй партії, шукає

він місця для виладування того жалю і з партією своєю він шукає нагоди вилити десь і на когось ту злобу і ненависть. Він точно не знає проти кого і чому він мірить своє вістря, але він вірний своїй партії, бо вона дає можливість розвивати крила до лету таким самим як він революціонерам-мальконентам воякам. Якості того типа, як і того, якого він до своєї партії притягає, отже сучасної активної організованої маси такі:

1. Тип той духово здеморалізований безвірством.
2. Матеріально собі і родині неvistарчаючий.
3. Фізично на тілі, а особливо на нервах ослаблений.
4. Національно, або інтернаціонально вразливий до ексклюзивності.
5. Військово загартований і удосконалений.
6. Інтелектуально усвідомлений, але тільки поверховно.

Іншими словами сучасність повоєнна поставила в активні ряди мас людських, особливо в Європі, типа: нерелігійного, бідного, хорого, пристрасного фразера, досвідченого вояка, плюс хаотичного демагога, поверховного інтелігента-недоука.

Річ ясна, що се не є тип лицаря. Квалітативність такого типа тільки негативна. Ціль його зискати, бо до втрачення немає нічого, жерело його „діяльності” ненависть, а метод — насильство. Внутрі того типа хаос думок, (демократія), або відвернені дном правди (фашизм, большевизм) на зовні їх всіх, руїна. Се пересічний тип повоєнного активного громадянина, котрий сьогодні творить також самі організовані маси, отже товариства, партії, організації і влади. Річ ясна, як скрізь, так і тут є виїмки, але се лише власне виїмки і ми про них не говоримо. Той власне тип викличе другу Світову Війну і той власне тип поведе її шляхом розбою до загального розвалу Європи в дослівнім того слова значінню.

2. ТРИ ФАЗИ НОВОЇ ВІЙНИ.

Нова світова війна буде передовсім різнитися від першої світової війни тим, що матиме три окремі фази. І так:

В першій фазі фашизм змагатиметься з парляментаризмом, іншими словами ревізіоністи з протиревізіоністами при

фізичній неутральности Радянського Союзу (Совдепії). В другій фазі більшовизм змагатиметься з капіталізмом, отже з фашизмом і парламентаризмом разом. (Капіталізм буде тоді в повній дезорганізації). В третій фазі Християнські елементи, Церква і село будуть вести самаритансько-організаційну акцію на руїнах розложених всіх трох таборів, фашизму, парламентаризму і комунізму. В краях нехристиянських (в Азії і Африці) буде в тім часі довершуватися унезалежнювання кольоній і народів та держав від англійсько-французьких впливів.

3. ЗА ЩО ВЕСТИСЬМЕ ТА ВІЙНА?

В першій фазі вестисьме та війна з боку фашистів за егоїзм нації, тобто за узискання втраченого і розбудовання вимріяного, і за ідейно-політичну суспремацію фашизму над демократичним парламентаризмом в Європі. З боку ж демократії, війна та буде провадитися во ім'я оборони Версайського Статус Кво посередно, а безпосередно в обороні власних держав і в обороні свободолубимої демократії перед насильно диктаторським фашизмом.

В другій фазі розгоріє війна за поширення всесвітньої ідеї комунізму і за встановлення протихристиянської цивілізації в Європі, а з другого боку, йтиме відсіч капіталістичних держав, на оборону капіталістичної системи і старої цивілізації, на якій вона стоїть тепер. В Азії і Африці в тій фазі розпочнеться самостійницький рух кольоніяльних народів.

В третій фазі вестиметься війна не скоординовано, ріжно. а) За знищення Совдепії (Япан), б) За зліквідування анархії і бандитизму в Європі, та задля встановлення Християнського Миру і порядків в розваленій Європі. в) Де инде йтиме війна за державну незалежність кольоніяльних народів як Україна, Кавказ, Грузія, Індії і т. д.

Б. ХТО Й ПРОТИ КОГО?

Друга Світова Війна буде так скомплікована, що в неї будуть перехрещуватися причини і расові і релігійні і національні і соціальні. Наприклад: Япан в борбі з більшовизмом мати-

ме ті головні 4 причини; окрім расовости, всі ті причини війни з большевизмом, матиме і ціла Європа; всі ті причини матимуть кольоніальні народи у війні проти Європи. Попри сі, та друга Світова Війна буде війною за здійснювання нових місій і насаджування нових цивілізацій, та за встановлювання інтер-національної правди (фашизм, комунізм, демократизм).

Для того буде се війна в духовім обемі і національна і інтер-національна і соціальна. Її виявлятимуть на зовні міжнаці-ональні наїзди і налети зарівно пристрасні в інстинктах мас, як і жорстокі у військовім виконанні. Бо тут (наприклад в 1-ій фазі) гратиме головну ролю не лише сам інстинкт національ-ної самооборони в одних, а імпульс реванжу і пімсти у других, але тут буде фанатизм носіїв нових ідей, які уважатимуть війну за встановлення своєї правди „святою”, які задля того вести-муть сю війну на життя і смерть (друга фаза). Війна ся буде в своїм методі революційно-радикальною, непогамовано-вар-варською з прикметами поганства, але за те з найновішою технікою і людською перфідією. Се буде війна цивілізованих вандалів.

ПЕРША ФАЗА.

В першій фазі, яка з наступних двох фаз ще сьак так нага-дуватиме першу Всесвітну Війну своєю організованістю і ре-гулярними арміями буде се:

а. **Війна народів проти народів** а се тому, що: не влада, а організовані маси, яких сі влади сегодня слухають, війну вибе-руть, зачнуть і вестимуть; далі, не буде вже більше ніякого за-пілля, бо цілі краї переменяться у воєнні табори і фронти. Во-рог з воздуха налітатиме на край і населення і нищитиме все, що зможе, щоб ослабити військовий фронт і духа народу — противника, та старатисьме знищити йому його споживчі, ко-мунікаційні і т. д. артерії і центри. Тому цілий нарід буде під зброєю, а край його воєнним табором. Се тимбільше мусить статися, що в кожному краю будуть ворожі виступи власних го-рожан, проти сторони воюючої, во ім'я інших ідей і програми.

б. **Війна влад незаконних**, за малими виїмками війна самих республік і кількох демократичних монархій, отже війна при-

падкових правительств, які прийшли до влади при допомозі насильства своїх військових груп і організацій, (диктатури) або які прийшли до влади бизнесовими шахрайствами і демагогією своїх клік і партій (президенти, республіки), проти такихже самих припадкових, незаконних правительств ворога, і проти своїх таки знасилуваних груп і партій. Отже буде се війна або амбітних генералів (диктаторів), або безсильних ляльок, (президентів і королів навіть) яких триматимуть в руках організовані маси-групи, або безіменні фінансові кліки і їх довжники-поклонники. (Приклад: Сталін, Муссоліні, Пілсудський, Кемаль Паша, Гітлер і т. д. Малий виїмок в тім згляді становитиме хіба одна старо-царська Японія).

в. Війна держав нових — бо внутрішню переісточених з новими формами і новими порахунками національними. Отже буде се війна майже самих новотворів державних, формами не устоялих, порядками не усталізованих, без ясних державницьких ліній, за те таких, що свою місію ідейну замінили на полісу заграничну і готові силою насаджувати цілим народам і континентам свої партійні програми і ідеї. (Знова Росія, Італія, Німеччина, Франція і т. д.) Тому в сій війні кожна держава-нарід вже не буде уявляти собою руху одного колісця в організмі одного годинника, який точно і регулярно змагає до одної ціли, як се було в першій війні, але буде уявляти собою урухомлений власний годинник, до того не спрецизований точно, де будуть в русі різні колісця, і де посідач годинника (влада) буде мусів стало його регулювати. Буде се війна народів менш більш залишених в акції самим собі.

г. Війна атеїстичних столиць, отже війна центрів, довкола яких крутяться всі атеїзмом здеморалізовані міста і громадянство міське, головний контингент людський для нової війни. Отже війна горожан з новою психологією незаконности, тобто таких, що зломали і ломитимуть далі всяку законність, таких громадян, що до цілей своїх ітимуть „пер фас ет нефас”, горожан заправлених в бунті проти авторитетів духовних і світських. Отже буде се війна вже не тих пасивних (бо консервативних з природи, сьогодні зрезигнованих до всякої „політики” і збайдужілих, глибоко за те релігійних елементів села), але

війна тих „вічних революціонерів” з міста, тих руїників, що відкинувши від себе релігію і віру в Бога, допустилися насильства і ним придбали тимчасову фізичну силу, та держать тепер батіг і екзекутиву над тим віруючим! Се власне війна тих, що уміють жити і змагатись без пуття, чести і стриму!

г. Війна нерегулярних армій — бо війна армій в більшості добровольчих перетворених з тих всіх політичних напіввійськових організацій і товариств спортових, котрі власне з поміж себе видвигають сьогодні владу і тому їй приказують в політиці і у всіх прочім. Таким чином та влада хоче того самого що й ті організації та групи, які її у владу поставили. Се насилля тої частини громадянства над владою. Річ певна, що й війна тих влад, се буде одно велике діло насильства не лише над такимже самим уоруженим противником, але й над цивільним населенням у ворожій краї. Ту нерегулярність армій зміцнюватиме ще й та обставина, що ціле населення буде при оружжю і не лише що буде піддане під накази військових команд, але й саме буде примушене творити і боронити різні фронти і позиції в нутрі власного краю.

1. Війна безоглядна і всеобіймаюча. Всеобіймаюча тим власне, що не буде вже запілля, про що вже було сказано попередно, а безоглядна не лише з причини всіх досі наведених передпосилок і аргументів в тій справі, але також з причини неймовірно удосконаленої сучасної техніки і середників воєнних. На фронтах ітимуть найжорстокіші в історії людства бої ворожих військ і мас. Бій ручних і машинових крісів, гармат всякого калібру, ручних гранатів, бомб і мін, поїзд танків і смертоносний покіс трійливих газів у першій світовій війні, се неначе відпочинок для фронтовика в порівнанні з тим, що йому несе отся нова світова війна. Правда, нашого фронтовика і тут стрінуть оті всі роди зброї, які він вже досвідчав в попередній світовій війні, але тим разом одні з них будуть на 100 процент, а інші навіть на 1000% удосконалені у скорість, прицільність, множність, успішність і т. д. Понад те все нова світова війна несе з собою найрізномородніші смертоносні гази, світляні лучі і струї одні вже світові відомі, а інші ще перед нами закриті, як тайни військові. Їх сипатимуть на голови про-

тивника на фронті і в краю стадові ескадри літаків всякого типу і з тяжких воздухоплавів. Уявім собі, що лише кілька бомб повних незнаного в першій війні газу і тонажу вистарчить сьогодні післати в дарунку з воздуха на таке велике місто як Париж, щоб в ньому все моментально замінилося у цвинтар і руїну...

В новій світовій війні противні сторони не будуть вже ставити собі офіційально ультиматів, ні не будуть офіційально виповідати собі воєн.

Навпаки, тут буде нечайний і підступний напад і використання всякої легковірности противника, особливо використання його віри у всякі міжнародні умови і закони минулого. Обі воюючі сторони також не будуть тим разом контролювати спільно морально-людяного боку сеї війни і нічим її розгону і безпощадности не будуть повздержувати. Навпаки, вони пустять її на шляхи якнайбільшої нелегальности і зведуть її тим самим до неймовірно, прямо звіринного розбою змашинізованих людських мас. І ще одно. У завтрішній війні жадна з воюючих сторін не складатиме добровільно зброї, ані навіть з наказу. Бій буде рішучий, напевно коротший, як в попередній світовій війні, але за те треватиме до кінця, то є аж до упадку ворога. Іншими словами, аж до замінення його воюючих мас у цвинтарища, а центрів в краю в розвал і руїну.

ДРУГА ФАЗА.

В другій фазі війна ся прибере характер європейської революції. Спричинить се виступ большевизму проти воюючих між собою досі двох таборів фашизму з демократією. В наслідок сего виступу наступить роздріблення армій обох сих таборів (фашизму і парляментаризму) і влади їх стратять контролю і силу над ситуацією, тобто над власним і ворожим військом і населенням. Центри міські розпичнуть братовбійчу війну з власним комунізмом і іншими групами, і так а не инакше пічнеться загальна дезорганізація і дезорієнтація та розвал Європи. Длятого ся друга фаза нової війни буде ще страшніша від першої. Але помимо того війна ітиме далі самочинню

партизанткою і отаманством. Поодинокі армейські групи переміняться в уоружені ватаги розбишак для яких головною ціллю і ідеєю буде заосмотрити себе, своїх найблищих (родину) в потрібну поживу і в безпечне місце схоронення. Розпочнеться грабіж і морди села містом. Так буде в Європі. А в тім же самім часі Азія задля встановлення ладу і добробуту в себе, відпихатиме скрізь на захід від себе анархічну Європу...

ТРЕТЯ ФАЗА.

Ся остання фаза буде найдовша, конструктивна, бо пацифікуюча і реорганізуюча Європу. Провід в тій фазі вестиме за покликом Вічного Міста Ватикану християнське село. Воно розвиватиме самаритансько-організаційну акцію Християн Католиків на цвинтарищах армій і народів та на руїнах міст Європи. А в Азії заводитиме новий лад Япон.

В. ВІЙНА КОНЕЧНОСТИ СТИХІЙ.

Друга світова війна появиться і розвиватиметься так природно, як природно родиться і розвивається дитина. Як пересичений парюю пукає котел, як природно розривається набренілий боляк, так природно вибухне і розляється по поверхні одної півкулі нашого земського гльобу ся нова страшна війна. В противенстві до попередньої світової війни ся нова війна буде викликана бажаннями розхвильованих до війни суспільностей і буде конечністю всіх тих народів, які в ній візьмуть участь. Се вже не буде накинена масам війна, бо навпаки розгойдані людські маси будуть в ній бачити одинокий вихід з невиносимого положення сего дня і вони її накинуть своїм правительствам. Маси поставлять свої влади перед доконані факти війни. Тому в сій війні як маси так і влади будуть активні. (Пасивне, а тому тероризоване і насильно до сеї війни втягнене буде село і ті елементи в кожному краю, які наперед бачитимуть діло знищення сеї війни. Се всі зрівноважені, спокійні, віруючі консервативні елементи. Але голос їх і сила у перших двох фазах нової війни будуть заглушені міським типом XX. століття. Типом революціонера-матеріяліста.) В сій війні по-

спішати на фронт партійні охотничі війська, що самі за війною весь час агітували. Їх не треба буде уже нікому загрівати до бою. Ані теж не треба буде нікому штучно роздувати в масах ненависти до ворога, бо та ненависть, чи то в комуністичнім таборі проти капіталізму, чи націоналістична ненависть в таборі фашизму проти парляментаризму і демократії вже від закінчення першої світової війни організовано в маси людські впоювана. Тому то ся війна в напруженні пристрастей мас і військ буде, як вже сказано, безоглядно жорстока.

Тут вже не буде німих людських машин, бо як військо так і маси будуть сею війною і її подіями так заінтересовані, що влада буде тільки виложником їх волі і почувань, а вони з нею разом розвиватимуть події безпосередно. Все, що братиме участь в сій війні буде сфанатизоване, розагітоване і розентузізмоване. З піснею на устах про „новий лад” ітиме на війну нова армія з думкою криваво мститись над всяким ворогом тогож ладу. Не буде неутральних, ані шляхотних противників, бо гасло „хто не з нами — той проти нас” зродить лише ворогів безпощадних. Прикази командантів і розпорядки влади для армії і мас будуть наказами самогож того вояцтва і тихже мас. Тут також немислиме замирення, ані уступки без згоди того вояцтва і мас, бо в противнім випадку те вояцтво і маси готові перебрати негайно акцію у свої власні руки і повести справи далі понад голови свого правительства. А ко-либ влада відважилася вчинити якусь субординацію проти власної ідеї і програми, то ті, що ту владу видвигнули з поміж себе, сейчас її організованим способом заступлять новою, задля ратування цілості ідеї і програми... Бо як армія так і маси зна-тимуть, за що воюють і ніякі голоси розваги, ні агітації їх від розпочатої злочинности не спинять. Військо, чи воно буде боротись на своїй території, чи на чужій, буде свідоме того, що воно боронить своїх власних інтересів, а громадянство в краю буде свідоме того, що те військо боронить і розбудовує їх власну програму і ідею і що воно несе, як вже не їм самим, то бодай їхнім дітям новий і кращий лад та добробут. Тут вже неможливий розділ ні конфлікт командного складу з низами армії і мас, бо всіх їх обєднює разом одна ідея і ціль. Сі річи

затерли між ними всякі суцї ріжниць станів, соціяльні, інтелектуальні і т. д. Зновже всякий прояв бунту в тім згляді організованих формацій інших переконань, буде безпощадно стероризований правлячим елементом, або навпаки, удачний бунт стероризує моментально правлячого противника, зробить його ворогом і зайнявши його місце, так точно поводитимься як він досі. А бунт в краю ворога, чи розвал його армії на фронті не буде вже деморалізуючим прикладом для противного табору і фронту (як се було в першій світовій війні в наслідок Рос. Революції), бо се бувби лише успіх агітації за таким бунтом того табору, що ще держатимься ціло на позиціях і ділатиме аж до побідного кінця...

А що того побідного кінця в Європі не досягне ні оден з тих трох воюючих таборів, власне через таку безкомпромісовість і однаковість сил, тому і війна ся ітиме аж до самовинищення одних, других і третіх рівночасно, то є доти, доки їх всіх разом не огорне загальна інертність і апатія. Вона прийде однак не скорше, аж по фізично-організаційнім розвалі тих трох таборів. Тоді власне наступить розвал раціоналістично-матеріялістичної Європи.

Г. ЧОМУ МАСИ ВИБЕРУТЬ СЮ ВІЙНУ?

Бо:

1. Психольогічно і організаційно до неї підготовлені.
2. Особисто в сій війні заінтересовані матеріяльними і національними зисками.
3. Матеріяльний стан їх тепер невиносимий — отож „хай буде навіть гірше — коби инакше”...
4. Релігійно відсталим масам така війна своїм методом, емоціями, мораллю і переконаннями не лиш созвучна, але навіть необхідна.
5. Повоєнний хаос світовий і безпорядки (непевне завтра) стали далі теж невиносимі.
6. Господарські кризи, що зродили міліони нуждарів, пхають їх сьогодні з розпуки у завтрашню війну.
7. Постійні зброєння противника, та страх перед ще гір-

шим злом з його боку, примушують ті маси вибирати „менше зло”, тобто переганяти противника в зброєннях і вкінці випередити його в нападі.

* * *

Та не лише маси, але й сучасні правительства готовляться постійно і твердо до сеї страшної війни, побіч всіх вже попередно наведених причин, ось ще з яких:

Колиб в таким безвихіднім круговороті ті правительства далі передержували своїх горожан замкнених безчинно в границях своїх держав, то чим далі ті громадяне мусілиби попадати в глибші партійні міжусобиці і на власнім національнім організмі мусілиб знаходити обекти зненавиди, які врешті породжувалиб одну за другою революції домашні.

А війна в сучасних європейських умовах, може служити за найкращий лік до обеднання нації і за спосіб не лише на відпруження накопичених вибухових матеріялів, які грозять самій державі в нутрі, але й за єдиний спосіб перенесення домашньої грози на зовні на чужі території і на звалення всеї злоби і ненависти і всіх причин зла, на які те громадянство скаржиться, на зовнішнього ворога-чужинця і його територію.

* * *

Збираючи і тут все разом, що відноситься тої нової війни, ми мусимо сказати, що в противенстві до попередної світової війни, ся друга Світова Війна прийде як страшний буревій-циклон, якого розгойдані елементи знатимуть закон нищення, бо рух того цикльону буде без прямих ліній і нагальний. Нема сили цикльону контролювати, ні його здержувати.

Він мусить надбігти і перешуміти залишаючи за собою саму руїну. Отсе і ся друга, нестаточна і не накинена ніким, необрахована і ніким не контрольована війна світова. Людство довго тямитиме сю нову війну, а історія всесвітня остерігаючи колись перед причинами, які нанесе сей буревій-циклон, ставитиме прийдешнім поколінням за взір першу Світову Війну, яка в порівнанні з тою, що гряде завтра, була неначе невинним конечним і добрим спортом, добре вихованих лицарських дітей.

Г. ВОЄННА АКЦІЯ*

І. Іскра.

Тепер поспробуємо віднайти згадану вже попередньо іскру, і поспробуємо зарисувати її полуміння. Іскра, яка прийде нагло і запалюватиме все довкола, може прийти з різних сторін світа. Від полудня, півночі, заходу, або сходу. Залежно від вітру який її наднесе. Від полудня може її наднести войовничий фашистівський вітер, от хочби тоді, коли Муссоліні задивиться мрійно в походи своїх попередників і великих предків як Олександра Великого, Филипа Македонського, Цезара, чи Наполеона і не схоче зійти з сего світа не відповівши їх слави на собі. Се річі на причуд ніби малі, але вони грають основну роль в таких типах як Муссоліні, що стоїть вже у щиті сили у власній державі і вже все сказав та зробив у власній хаті. А що далі? Треба посягнути за щит світової слави... Причини невинні знайдуться, як не з боку Франції, то зі сторони Югославії.

Від півночі може запалахкотіти червона іскра Советів. Той багатомовний дик, може знайти для себе конечним вийти із свого кубла і рикнути на весь голос світа, щоб тим риком заглушити власний голод і нужду, або й застрашити своїх власних, прозябаючих вже з просоння большевизму, звірів. День і причину до сего може він знайти кожної хвили. Він може рушити на жир до Польщі, Румунії, або японської Манджурії, або навпаки, він може двигнутися обороняти своє кубло перед тимже Японом зі сходу, чи перед англійським Левом від заходу.

Та найпевніше ся іскра запалахкотить там, де вона тліє сьогодні, то є на заході. Ланцюх рветься на найслабшім звені.

*) Сей розділ аж до 4-ої точки, тобто до анархії в Європі, помимо того, що він обоснований на всіх розумових аргументах і льоріці виложених в попередніх розділах сеї книжки, і помимо того, що він розвиває предмет обоснований на найможливійших правдоподібностях — **я сам уважаю фантастичним**, бо деталі його не дадуться сьогодні поки-що нічим ствердити. Але вставляю сей розділ свідомо на се лише, щоби дати змогу шановному читачеві, **образово і приблизно** усвідомити собі те скоре темпо і розвій подій, які може й в інших деталях по собі наступлять, але в загальному виді так а не инакше доведуть до того власне розвалу Європи, про який говоримо в цілій книжці. **В. Б.**

Таким найслабшим зеном в Європі тепер є місто Данціг і т. зв. „Польський Коридор”. Ментальність як Поляків так і Німців необраховує наслідків, вона войовнича і ризикує всім. І та ментальність спричинить ту пожежу світову, яка так, чи інакше мусіла б скорше чи пізніше наступити. Для повноти образу лише, уявім собі тут в загальних начерках її заграву.

2. ДЕННИЙ РОЗВІЙ ВОЄННИХ ПОДІЙ

Перший День. Одної красної і погідної ночі, німецькі місцеві фашисти без всякого гомону і крику обсаджують своїми мундурованими силами місто Данціг і торжественно проголосять його інтегральність з німецькою державою. (Се може статися скоро по смерті старого Гінденбурга, коли пан Гітлер стане абсолютним некоронованим монархом Німеччини). Без найменшого питання і хитання, вже сьогодні на се приготовані Поляки, вийдуть із своїх криївок і як місцеві сили, німи цивільні, а в дійсності спеціально до сего пристосовані стрільці-легіонери зачнуть вуличні бої з німецькими фашистами „в обороні вільного міста Данціга”... Зачалося в ночі. Ранком розпочались бої, в полудне світовий крик. Вся преса бе в алярм, людство заворушилося, дипломатичні телефони, телеграфи, редія і офіси перекликаються вже в тій справі. А рівночасно ті, що заздалегідь знали, що і як має наступити, **військові штаби** — похилені вже над картами країв і значать їх кольорованими стрілками і прапорцями. Іскра запалилась. Оден День...

Другий День. Алярмуюче воєнне поготівля в приграничних польських і німецьких корпусах. Ліга Націй завзиває Німців зліквідувати „авантюру”. Німці не беруть на себе відповідальності за події спричинені не на їх території і не їх регулярними військами. Франція сама грозить Німеччині безпроволочним маршем в Надренські провінції, Італія ще раз запевнює Німеччину нерозривною дружбою з нею. Тимчасом Поляки заряджують частинну мобілізацію в цілій Польщі і вже пересувають приграничні полки в Коридар. Піддержують вже регулярним військом своїх, в боях о Данціг. Німецькі фашисти як нерегулярна армія переходять границю, спішучи на поміч Дан-

цігові. Тойж ночі ідуть вже бої в Коридорі і виступи місцевих Німців проти місцевих і військових Поляків. Повстання одних і других і терор. Тойж ночі виходить тайний наказ німецьким фашистам в цілій Німеччині про мобілізацію.

Третий День. Франція шле ультіматум Німеччині, щоб вицофала наказ мобілізації і війська з Коридара, але рівночасно підсуває полки до Рену. Рівночасно з Францією, шле Німеччині ультімат Польща і завзиває її здержати бої в Коридорі. Але самаж того дня займає місто Данціг регулярним військом і розпочинає наступ на Німців в Коридорі і на границях Східних Прус. Німеччина відповідає Франції, що „нападена регулярним польським військом, мусить боронитися” і маніфестом кличе до зброї проти Польщі цілий германський нарід. Ще сего вечера французські війська переходять ріку Рен і займають перші оборонні позиції на німецькій території. Тойж ночі Поляки зачали бої з німецьким регулярним військом на теренах Східної Прусії. Війна зачалася.

Четвертий День. Горячка воєнна і алярми воєнні в цілім світі. Наказані загальні мобілізації в обох таборах — в ревізіоністів і протиревізіоністів. Советський Союз звязаний „пактами неагресії” з Польщею, Німеччиною і т. д. проголошує офіційально свою неутральність, заразом осуджує нову „заборчу війну капіталістів”. Неофіційально запевняє поміч ревізіоністам, а де факто видає тайком мобілізаційні накази всесвітній партії комуністів, щоби вона скрізь була готова до дальших наказів Комінтерну. Перший наказ того Комінтерну такий: „Зробити все, щоби війна між самими капіталістами розгорілася на добре”... **Америка і Ватикан серйозно перестерігають Європу перед новою війною і закликають зліквідувати її початок.** Велика Британія мовчить і держить в поготівлі свою флоту. А тимчасом тогож дня французькі і польські літаки зруйнували вже кілька німецьких міст. Їх війська з успіхом посуваються на території німецькі, а рівночасно війська обох таборів (ревізіоністів і протиревізіоністів) займають боеві позиції проти себе. Перед вечером тогож дня появилися французькі воєнні кораблі на Адріатику і біля Корсики при берегах Італії. Італія ще тогож вечера дає ультімат Франції зтягнути ту флоту на-

зад, але рівночасно після незначних боїв, обсаджує своєю фльотою югославянські заливи Катаро, Антіварі і Алезіо. Тоїж ночі французькі військові кораблі увійшли в бойовий контакт з італійськими і готуються до військової акції з ними, а над Турином з'явилася ескадра французьких військових літаків. Італія ще сеї ночі розпочала наступ на усіх фронтах проти Франції і її союзників — на Балканських півостровів.

П'ятий День. Італія проголошує офіційно виступ фашизму проти парламентаризму і закликає європейський фашизм до святої війни проти орбіти французької демократії.

Німеччина-ж проголошує рівночасно ревізіоністичний реванж. Тогож дня без виповідження війни зачали бої: Австрія, Угри, Туреччина, Альбанія, Литва і Болгарія проти: Чехословаччини, Румунії, Югославії, Греції і Бельгії. Невтральність проголосили: Швейцарія, Іспанія, Португалія, Голландія, Данія, Швеція і Норвегія. В Азії Китай розпочав війну з Японією. Того дня Австрія проголосила торжественний „аншлюс” з Німеччиною і як така перестала самостійно виступати. Завдяки цьому фактові — ще тогож вечора армії італійська і німецька увійшли у спільний контакт в Альпах. Бої в Центральній Європі і Азії розгорілися.

3. ПОЖЕЖА

а) Перемога Фашизму

У шостім дні нової світової війни, ситуація загальна представлятиме таке розположення. Америка Північна і Полуднева, невідсторонені. Сполучені Штати охоронювані залізним перстем своєї військової фльоти від Атлантики і Пасифіку пильно слідять розвій подій між Японією а Китаєм. Китай з кожним днем яснійше виступає проти Японії після вказівок Комінтерну. Російська червона армія переодягнена на китайську, масово напливає через Монголію до Китаю і здержує сильний наступ Японців на ту провінцію і на Пекінг та Нанкінг. Англія проголошує військову мобілізацію армії і фльоти і жде на дальші потягнення Світів, ізолюючи покищо від них своєю фльотою Ні-

мецьке і Балтійське море. Англійська фльота не вдається покищо в ніякі бої з фльоотою табору ревізіоністичного. Вона головню пильнує свої кольонії і домінії і готовить їх до евентуального виступу проти кого буде треба.

В Центральній Європі події розвиваються в користь табору ревізіоністичного (фашизму). І так: В першій половині другого тижня нової світової війни найбільше потерпіла Німеччина. Французька змоторизована армія заняла в тих днях у спілці з сухопутними бельгійськими військами німецькі надренські провінції і стероризувала їх міське населення. Армія та посувається вже під місто Студгард. Рівнобіжно з тим наступом повітряні фльотили французькі, польські, бельгійські і чеські зруйнували вже до щенту кілька більших міст в Німеччині, як: Франкфурт, Дрезно, Лайпціг і Бремен. Польські війська зайняли половину Сх. Прус і Данціг і машерують на Берлін. В цілій Німеччині неописана паніка і тривога. Ворожі ескадри літаків готують налет на Берлін. Міське населення в Німеччині втікає на села. Ситуацію змінює однак рішуча перемога Італійців над Французами. З кінцем другого тижня тої війни, італійська воєнна фльота розбиває флоту французьку між Корсикою а Сардинією і Італійці обсаджують отров Корсику та переслідують рештки французької фльоти аж до берегів французької Рівієри. Тут ще раз морські, сухопутні і воздушні сили Італії відносять абсолютну перемогу над троякими силами французькими, і Італійці займають зруйновані у грузи міста Ніцеу, Каннес і Марсилію. Італійці зачинають побідно-офензивний марш на Ліон. В тім самім часі німецька воздушна фльота оборонила Берлін перед французьким воздушним налетом і цілковито увязнила ту флоту. Сухопутні німецькі війська завдали рішучий удар армії польській під Берліном і розгромили її в розтіч. Німці зачали побідоносну контр-офензиву проти Поляків в напрямі на Познань. Поляки в паніці цофаються. Вість про ці два розгроми протиревізіоністичної Фрації викликає в Парижі державний переворот. Ціле французьке правительство арештоване, а вся влада Франції опинюється в руках одного з демократичних генералів. Він наказує відворот французьких військ з німецьких територій і проголо-

шує святу оборону границь виключно своєї батьківщини, Франції. Німецькі війська посуваються крок за кроком за відступаючими французькими військами, зводять з ними бої, а повстання Німців в Альзації і Льотарингії проти Французів улекшує німецькій армії зайняти назад сі дві провінції. В загальній паніці Французи залишають округи Саари і готують оборону Парижа перед Німцями і Ліону перед Італійцями. Бельгія в наслідок домашньої революції проголошує свою неутральність, вицофує війська до свого краю і підписує з Німцями перемир'я, яке дає Німцям право транзиту німецьких військ через Бельгію. Завдяки сьому перемир'ю, Німці займають французьку пристань Кале. В борбі з Польщею Німці відбирають назад Данціг і Коридар, та підсуваються під Познань. Німецькі армії із Сх. Пруссії віднесли перемогу над польською армією на своїй території, і тепер у третім тижні війни машерують на Варшаву. Рівночасно Литовці заняли від Поляків Вильно і машерують як ліве крило східно-пруської армії на Минск. Повстання німецьких фашистів в Чехії примусило Чехів до капітуляції. Австрійсько-німецькі полки заняли цілу Чехію і Моравію, а Угри Підкарпатську Україну й Словаччину.

Попри се Угри розпочали офензиву на Білгород проти Сербії і на Темешвар проти Румунії. А Болгари заняли столицю Румунії Букарешт. Італійці в між часі опанували ціле Адрійське море і при помочи Хорватів заняли Загреб. Турки заняли ціле Егейське море і здобули від Греків місто Солунь (Сальоніки). В Сирії викликали Турки повстання проти французьких військ і при помочи тубильців зліквідували там французький адміністраційний апарат і зачинають входити у конфлікт з Англійцями ізза острова Кипру і Палестини, на яку тепер наступають. Минуло 3 неділі від іскри. Фашистівсько-ревізійоністичний табір в повнім побідоноснім поході проти парламентарно-демократичного протиревізійоністичного противника, який готує оборону власних столиць.

6) НАСТУП КОМУНІЗМУ

Аж тепер в четвертім тижні війни виявилось, що большевики готують наступ проти Європи. Червона фльота з'явилася в гирлах Дунаю і на Чорному Морі та на Балтику, а червона армія вже три тижні обсаджує позиції здовж зах. границь С. С. С. Р. до походу проти Європи. Англія пропонує воюючим таборам завішення зброї і негайне порозуміння та завзиває до спільного виступу проти Советів. На те Совети кидають клич „**Війна проти війни**” і наказують „пролетарям цілого світа” зєднатися для успішної оборони Радянського Союзу проти капіталістичної інтервенції”. У відповідь на сей зазив Советів наступає большевицький переворот в Іспанії і Ірляндії та виступи місцевих комуністів майже по всіх містах Європи. Понад те виступили проти Англії і Франції кольтоніяльні народи в Азії і Африці, особливо поважно розгоріло повстання Індійців проти Англії. Англія виступила до бою з своєю фльотою на всіх морях. А большевики рівночасно повели наступ на Фінляндію, Естонію, Латвію і Литву і зайняли сі провінції протягом одного тижня. Українці на Західних Землях України підносять в тім часі повстання проти Польщі і в борбі з місцевими Поляками просять большевиків о поміч. Большевики займають Західну Україну і топлять в морі крові не лише українську інтелігенцію, духовенство і міщанство, але й свідоме і активне робітництво та селянство тих земель. Румуни в поспіху залишають Бесарабію, а побідоносні армії ревізіоністів в страху здержують свої офензиви проти столиць протиревізіоністів і зачинають поволи вицофуватися з зайнятих територій з чужинецьким населенням.

Відворот власним арміям перетинають однак домові большевики. Вони тепер висаджують у воздух арсенали, магазини, зривають мости, палять, нищать, троять і мордують. В загальній паніці вони тепер займають міста Париж, Берлін, Відень, Прагу, Варшаву, Будапешт і т. п., а за ними і менші міста. Лише Лондон і Рим зуміли оборонитися перед власними большевиками, а решта міст в Європі по черзі паде в їх руки і у їх владу. Регулярна армія Советів іде їм на зустріч. От вона вже й

в Данцігу і звідси проголошує на весь світ, що „настала світова революція!”

Тепер щойно зачався справжній танець антихриста. Регулярна большевицька армія Советів станула в Карпатах і звідси готова зійти в долину на Відень, а далі навіть і на Рим. З другого боку та сама армія в Данцігу у воротах до Берліна і Лондону. Покищо Советам найгрізніший Лондон. Тому його постійно обсіпують з воздуха бомбами, трійливими газами і горючими лучами. А за Лондоном — Манчестер, Ліверпуль і т. д. Англія не може навіть рушитися. Поза плечима большевицька Ірландія, кожної хвили, коли упорається зі своїми власними противниками, готова з поза плечей вдаряти на неї, а на континенті в Європі все в хаосі дезорентоване. Ревізіоністичні і протиревізіоністичні війська припинили вправді свої офензиви, але не мають відвороту, бо шляхи і міста опановані власними комуністами. Серед армій протиревізіоністичних двоякі настрої. Одні тягнуть вже до червоної гвардії, інші стають разом з фашистами проти них. Між ними наступає братовбійча війна. Наступає дезерція і безплановість, як на фронті, так і в краю. **Властиво нема вже ні фронту, ні запілля. Все змішалося з військом і ворогом чужим та власним.** Отаманством все те перемішане, бореться і нищить міста та людей, а організований російський большевизм тисне те все до полудня, а звідси власний большевизм розпряжує свого „капіталіста” на боки. На села сунуть людські маси; села бороняться перед ними, а до міст суне підміське шумовиння і здеморалізовані вояки з червоними стяжками. Червоне місто і зелене село! Антихрист в місті — Христос на селі! Тут то там випруть з того, або сего міста одні других, бо різні війська надтягають з різних сторін, але нема вже контролі ні влади над тими масами людей. Все дрозжить перед червоним бичем московського Атилі, який от от і займе Берлін, Париж і т. д. І все, що того Атилю ждало, тепер одушевлене і сфанатизоване до краю, ширить руїну. Лявіна анархії котиться по Європі скрізь, навіть вже в Скандинавських краях.

В) РОЗВАЛ ВСІХ ТРОХ ТАБОРІВ

У другім місяці нової війни світової наступить одначе розвал і большевицького табору. Станеться се із слідуючих причин. В часі, коли червоні війська російські руйнуватимуть Англію, а місцеві комуністи обертатимуть Центральну Європу в кров і руїну, Япон основно розгромить Китай. Японці займуть своїми військами Нанкінг і Пейкінг та Шангай. Усмирять до того часу інші китайські провінції і їх отаманів-генералів, та проголосять в Пейкіні назад Китайське Цісарство. Займуть Монголію і загородять Советам шлях до Китаю. Тепер же вибухне в Москві бунт військового гарнізону і буде спроба проголосити національну військову диктатуру для Росії. Вість про сей бунт заохотить Сибіряків до виступу проти Советів, що зрештою є клубком японської дипломатії і інтриг у відношенні до сучасної Росії. Япон pomoже повстанцям і в той спосіб буде проголошена нова самостійна Сибірська Держава. Японці ще глибше упхають ніж в спину „всесвітньої революції”. Вони займуть Владивосток і Зелений Клинь*) і таким чином цілковито ізолюють Росію від себе і від їх великої азійської роботи та місії. Совети до тижня здусять криваво се заворушення в Москві, але через події на Сибірі і Далекому Сході не відважаться вже йти далі в глиб Європи. **Щойно селянське повстання України**), Кавказу, Грузії і Дону може бути кінцем походу большевизму в Європу.** На вість про се повстання Советська армія зачне відворот в напрямі Минск-Смоленськ-Москва. Сей відворот спричинить деморалізацію червоної армії і вона зачне розлітатися. Наступить деморалізація і дезорєнтовання серед всіх комуністів в світі і загальний відворот з їх теперішних позицій. Наступить розвал большевицько-комуністичного табору. Тепер рештки армій в Центральній Європі розпічнуть остаточну розправу з власними большевиками у власних містах і місточках. Рештки ідейної Червоної Армії, що повернуть на російську територію, ще пару неділь будуть смертельно змагатися з проти-

*) На той момент мусять бути готові американсько-канадійські Січі. Гляди: „Нова Зоря” ч. 77 — 1931, з нагоди подій на Далекому Сході.

**) Про становище України в тім круговороті подій — пишу на іншому місці. В. Б.

комуністами і повстанцями, на всіх територіях нинішньої Східної Європи і розпучливо накликуватимуть весь „пролетарський світ” вистояти при Комінтерні, щоб завершувати побідою „Всесвітню Революцію”. І власне ця ідейність та розпучливі змагання комуністів на цілім світі з протикомуністами, спричинять остаточний розвал всіх трох таборів, що досі сю війну вели — ревізійністичного, протиревізійністичного і большевицького. Європа, отся цивілізована, замкнена в міських мурах Європа — буквально в грузах. Розвал Європи!

4. АНАРХІЯ В ЄВРОПІ.

З кінцем третього місяця сеї нової війни, в Європі наступить загальна анархія. Правительства подріблені — позникають, армії розпорошені, міста поруйновані, села заповнені хорими, раненими, голодними. Ріжні пошести зачнуть ширитися в застрашаючих розмірах. Люде мертимуть з холоду і голоду тисячами. Обслуги не буде. Нації вже не будуть собі загрожувати, бо все буде в апатії і безсиллю. А окремі військові частини ще далі перетягатимуть через краї як окремі зголоднілі банди і нападатимуть на села за поживою. Розпука і плач огорнуть людей Центральної Європи, яка благатиме Америку помочи*).

5. КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ І СЕЛО.

Серед того пекла земського, яке залишить по собі отся нова війна, в Європі ясно світитиме смолоскип віри далі у вічнім Римі — а в ньому з Ватикану сіятиме не лиш на Європу — а на весь світ одинокий непорушний Авторітет — Намісник Христовий Папа Римський. Той сам, що те пекло ясно предвиджував і перед ним Стадо своє остерігав. Той власне, що не помилявся, що так буде — тому — бо так є тепер... Той проти котрого намірився антихрист російський і вже реготався підпертий Карпатами. Той антихрист, що вже нашіптував Намістикові Христовому, що „як Ти Його Намісник — а Він Син Божий — то

*) І далі сеї власне допомоги і на той час повинні далі організуватися і бути готовими Гетьманські Січі в американських краях — так, як на сей момент будуть готові і негайно поспішать з допомогою своїм землякам в Європі — інші національності живучі тут за океаном.

вчини чудо. Таке чудо, щоб я, антихрист, не мав сил зійти з тих гір в долину і не мав сил збурияти Твого Ватикану". І сталося те чудо — бо розбився сатана об мур України — Карпати і не дійшов до Ватикану, бо Він вічний...

І не буде в ті дні і тижні і місяці і роки ні іншої сили — ні іншого Авторітету, ні іншої поради, ні порятунку для розваленої Європи, як тільки з Ватикану, який встоїть і воздушні налети ворожих флотиль і якого не займе жадна анархія в тих кривавих днях... І станеться несподіване — сьогодні ще неймовірно і немислимо: Намісник Христовий завізе весь світ до Католицької Акції — а особливо завізе до неї Європу. Він тоді поблагословить десятки тисяч своїх подвижників-місіонарів духовних і сестер-законниць і завізе їх з хрестом в руках лічити рани Європи. Він поблагословить хліборобські села і закличе їх під знаменем Хреста святого устанавляти Християнський Мир в Європі. І вийдуть на грузи і руїни Європи нові воїни Христові, та вливатимуть нову віру і сили в розбиті серця і душі людські. І розпочнеться самаританська акція католицьких дівиць і будуюча — відновляюча праця богомольних хліборобів. Під дзвони церков своїх із святими прапорами машеруватимуть селяне своїми округами до своїх найближчих міст і не похоронні — а похвальні і воскресні пісні Христу-Богові співатимуть, бо отсе скінчиться оден з найнебезпечніших походів антихриста на сій землі, бо заломалося знова на довго царство сатани між людьми.

* * *

На поклик Папи до Католицької Акції, до Самаританської Служби, до Християнського миру стане весело і живо ціла конаюча Європа. Віруючі і невіруючі дивлячись на руїну міст і на мільйони трупів, ясно бачитимуть в тім допуст Божий і кару. І скріпне у вірі село і відродиться у вірі зруйноване і хоре місто. Селянські елементи прийдуть робити лад по містах, округах, провінціях, губерніях і краях. В родинях, клясах і націях.

* * *

Після розвалу большевицького табору, в Європі найсильнішою, бо найменш зруйнованою державою буде Італія. За

її почином хліборобські елементи, які в наслідок загальної анархії в Європі на заклик Папи позаймають свої міста і поустановляють сякий такий лад і порядок у власних краях — вишлють своїх представників до Риму і тут спільно заключать новий Мир. Християнський Мир в Європі. А весь світ назве його: **Римський Мир.**

IV. ЧАСТЬ.

ПІСЛЯ РУЇНИ.

1. Космополітизм й Інтернаціоналізм — чи Універсалізм?

„Не улягає сумніві, що якраз сучасний світ увійшов в фазу найтяжчої боротьби між тими двома — собі зовсім протилежними поглядами на світ і що від побіди одного з тих світоглядів залежить вся будучність або загибель європейського людства”.*
(Володимир Залозецький).

Вже в попередніх розділах сеї книжки сказано, що всіх людей — відповідно до їх релігійного відношення — треба поділити на три категорії а саме на людей: а) з ідеалістичним світоглядом, б) з матеріалістичним світоглядом, і в) з раціоналістичним світоглядом. Також знаємо вже з тих розділів, в чім проявилися на зовні світогляди раціоналістичний і матеріалістичний (демократія, комунізм і фашизм). Знаємо їх причини і круг ділання — врешті предвиділи ми наслідки того ділання (Нова Війна) і предсказали остаточно руїну Європи. (Розвал і т. д.).

При кінці попередньої части сеї праці — недвозначно сказано, що до порядкування тої руїни і взагалі до відбудови Європи прийде на місце ділаючих негативних елементів — позитивно-творчий елемент християнський. Колиб такого елементу на той час не було, або колиб сила його до опанування руїни і хаосу оказалась тоді невистарчаючою, то в таким випадку Європу мусілиб завоювати нові „варвари, щоб її — як се було по розкладі Римської Імперії — знов до нормального громадянського життя привести”. (В. Липинський: „Покликання Варягів” і т. д. стор 309). Ми віримо однак, що сили того творчого елементу (християнство) очищуються з всякого раціоналізму і

*) „Дзвони” — „До оформлення консервативного світогляду”.

наростають скрізь — та будуть в спроможі охоронити Європу від тої „варварської” інвазії — як зовнішньої так і внутрішньої!

* * *

Чомуж тими силами не можуть бути ні раціоналісти, ні матеріялісти, а можуть були **лише** християнські ідеалісти — Католики з під стягу Католицької Акції? Чому? Повернім ще раз до згаданих трох людських світоглядів і тим разом розширим їх значіння і круг їх ділання та відношення їх не до одного лише народу — але до всіх людей, до цілої Вселенної.

* * *

Природа сама начеркнула людству ціль життя — а саме: змагати до досконалого щастя. Те щастя міститься в пізнанні досконалої Правди, Краси й Сили — та в осягненню їх. Іншими словами — кожна людина з'окрема і ціле людство разом стремлять до сих трох ідеалів: Правди, Краси й Сили. Се зміст життя людини і народів. А що та сама Природа не заспокоює людини на сій землі ні туземською правдою, ні красою, ні силою (бо сі всі Ідеали є досконало згармонізовані **лише** в Того, що є жерелом всякої правди, краси і сили, отже в Бога — Творця Вселенної), тому людство **пробує** осягнути тут на землі **бодай приблизну гармонію** з тих трох ідеалів разом, бодай приблизне щастя-рай. Залежно від того, як хто те щастя собі уявляє, і залежно від того, хто в досконалість щастя того поза земським життям вірує (і тому до такого щастя ділами на сій землі прямує) — поріжене було і є сьогодні людство на планеті нашій. Отже ще раз, не лише в способах — шляхах, якими люде змагають до щастя, але **головно** в самім уявленню того щастя (де воно, в чім воно і яке) лежить коріння поріження і роз'єднання людства — ба навіть малих людських громад і поодиноких людей.

В погоні за тим щастям — за тією гармонією ідеалів, людина не з'єднана **нічим** з рештою людей на землі, відчувається якось осамітненою, нещасливою. Для того власне й із вроджених нахилів до щастя — людина вяжеться в життя на сій землі з рештою людей у різні спілки, товариства і т. д. і що раз то виразнійше та ширше домагається обеднання всіх поріжених

людських громад (народів) в одну цілість. Нещастям однак людей є те, що сі стремління до обеднання людства є різні, бо сам ідеал того щастя-раю (гармонії) не ясно і не правильно перед людьми зарисований!

* * *

Якжеж дивляться на сі справи люде, які підставою і жерелом свого людського ділання визнають свій власний розум? **(Раціоналісти)**. Перш за все, вони заперечивши існування вищого розуму — від їх розуму — (Бога) не стремлять до ніякої досконалости, бо не мають і не визнають ніякого **зразку** для тої досконалости, (жерела) а зі всім покладаються на самих себе — людей. Таким чином раціоналісти сконцентрували свою увагу на самих собі і всі змагання свої скупчили довкола людей і для людей на сій землі (антропоцентрицизм) і таким чином зробили людину альфою і омегою світа — а світ альфою і омегою людини. Длятого теж раціоналісти творять собі ідеал **не духової** — а фізичної спільноти всіх людей — ідеал т. зв. „Одної Світової Людської Родини”... Осягнення того ідеалу (деб всі люде жили в „згоді й добробуті”) малоби бути остаточним щастям для раціоналістів. Для того власне для здійснювання того ідеалу (цілі) — раціоналісти шукали своїм розумом різних етапів, з котрих головніщі отсі: лібералізм, гуманітаризм, демократизм і найновійший пацифізм. Се такби мовити раціоналістичні надбудови — в нутрі їх душ. На зовні сі надбудови (віри) злилися в одну релігію того типа, в так званий:

Космополітизм, себто в сю вище згадану безнаціональність цілого роду людського. — (демократизм і республіканізм — се лише політичні етапи поодиноких націй до тої космополітичної спільноти!). Щож таке сей космополітизм? Чому він не всилі удержати в рівновазі Європи сьогодні, і чому він не всилі її відродити завтра?

Космополітизм, се фальшива віра в доброту і однаковість всіх людей — річ ясна попереджена безвірством — тобто затраченням змісту правдивих цілей і щастя людини! Космополіт уважає себе горожанином цілого світа, він не терпить (Богом сотворених!) **різних** національностей — ні не узнає гра-

ниць державних. Він переносить теоретично любов до всіх людей на світі — над органічну — природну любов до своєї батьківщини і своїх земляків, а тому сей тип **практично** і такий обоятний справам рідного краю — держави і свого народу.

Тому аж тепер можемо зрозуміти, чому якраз сей тип спричинив появу всяких соціалізмів, комунізмів і анархізмів. Зрозуміємо, чому сучасні суспільности опановані космополітизмом — такі кволі, безвольні і хаотичні. Зрозуміємо — чому ці типи (в політиці раціоналісти-демократи — а в релігії раціоналісти-сектанти) довели християнські народи до такого розпорошення і безвихідности. (Сам людський розум ошибається і змінюється — доктринерство його веде до атомізації якраз — а не до творення цілости!) Врешті зрозуміємо чому космополітизмом просякла Європа при з'ударі мусить розвалитися в кусні і чому тої Європи в одну цілість не зможе завтра після руїни позбирати наново тойже сам руйнуючий космополітизм! Бо сильніші є закони Природи — від розуму людського. А ці закони створили між иншим і всі нації — яких штучно, механічно (розумом!) зліпити в одну „безнаціональну національність” не вдасться нікому. Ті всі різні нації — потребують перш за все бачити, пізнати і визнати оден спільний, найвищий і остаточний Ідеал свій — а душі і тіла можуть задержати різні далі — бо не обєднуюється той — хто не знає і не вірить — або не хоче знати, чи не може знати **во імя чого обєднуюється і біля кого обєднується?** Вкажім людству наперед сей Ідеал!

Та поки що — раціоналістично-космополітичний тип (отже нинішній пересічний Європейець) того Ідеалу не має, не розуміє і на ці справи навіть не уміє відповісти. Тому сей тип хаотичний, егоцентричний, неопанований і індивідуалістичний — що ще сьогодні світ руйнує, завтра власною руїною буде придушений і післязавтра в відбудові Європи його голосу вже не буде чути.

Інтернаціоналізм. Як демократія (раціоналізм) породила большевизм (матеріалізм) так знова космополітизм тої демократії породив інтернаціоналізм комуністів. Інтернаціоналізм

се лише консеквентнійше, яснійше і практичнійше продуманий космополітизм. Се власне політично-світова програма большевиків-комуністів, яку ми вже знаємо з попередних розділів. Різниця між космополітами і інтернаціоналістами є хіба ся, що космополіти (згідно з їх демократизмом — чи навпаки демократи згідно з їх космополітизмом) стремлять до з'єдинення всего людства („в одну спільну щасливу сімю”!) покищо культурно — а далі щойно соціально-політично, але еволюційно, а інтернаціоналісти (згідно з їх комунізмом, чи навпаки комуністи згідно з їх інтернаціоналізмом) стремлять до такого ж „з'єднання пролетарів цілого світа” виключно шляхом насильства, революції і диктатури. Перший рух (космополітизм) розумовий, культурно-політичний — викликав рух другий (інтернаціоналізм) виключно соціально-політичний, який в основу свого майбутнього „щастя-раю” — поклав ситий жолудок і уживання (матеріялізм). Інтернаціоналіст вірить, що досягнувши сі річі в своїй „комуністично-інтернаціональній сім’ї” він тим самим досягне всю людську досконалість і гармонію і знайде тут остаточний рай для всего людства. Ясне, що оба ці рухи (космополітизм і інтернаціоналізм) стоять так близько до себе — як Сіямські братя і для того про оба ці світорозуміння можна говорити — як про оден світогляд негативний, руйнуючий, хаотичний, атеїстичний — чи як хочете, тільки не світогляд позитивно-творчий.

Націоналізм: Проти негативного світогляду, який своїми овочами (тут то там в Європі) грозив цілковитим затроєнням тої чи іншої нації (хаос бачите не скрізь однаково сильний!) повстав націоналіст. Повстав в добрій вірі, щоб ратувати від розкладу — а далі і смерті свою націю. Нещастя хотіло, що проти того розкладу — повстав він, теж раціоналіст. І нині виростає новий, свіжий тип не космополіти — інтернаціоналіста — а тип раціоналістично думаючого націоналіста. Той тип перемінився з космополіта в той спосіб, що звузив круг своїх ідей світових, до границь власної держави і замінив все людство — власною нацією і так став він націоналістом. Релігійне дно і відношення до сил надприродних у него не змінилися. Він далі раціоналіст, вірить, що його щастя тільки на сій землі і у влас-

ній державі і то в державі найсильнішій, найбільшій і т. д. Тому для націоналіста не існує ні Вселенна, (універсум) ні світ (у космополітів існував бодай світ!). Для него існує одна його нація. Вона стала для него самотнім, остаточним і найвищим ідеалом і божиством. В її матеріальній надбудові і зовнішнім блиску націоналіст сподіється віднайти свій спокій, задоволення, словом теж щастя-рай. І на жертівник нації він складає всі свої труди, жертви і задуми. Від інтернаціоналістів — він перейняв лише нетерпимість і метод насильства, (ексклюзивність, диктатуру — революцію) та волевисть в акції (волютаризм). Позатим душа його — як і попередно — хора, а розум хаотичний. Емоції згальванізовані, напняті, пристрасти ненависти розжарені. Іншими словами, коваючу — в наслідок діл негативних елементів—Європу—прийшов ратувати не безвольний негативний мрійник (демократ), але сильновольний реаліст-революціонер — **але теж негативний**. Негативний тим власне, що революціонер-терорист — і релігійний раціоналіст, значить властиво атеїст! Тим шкідливіший, що задля нації — під знаменем Хреста — творить насильство і насильством надуживає сам Хрест. Той тип, як се ми вже попередно сказали — має всі дані поконати космополітизм, замало однак має сил, щоб поконати космополітизм (демократію) і інтернаціоналізм (большевізм) разом (для того при їх зударі — наступить розвал їх всіх), але й має за мало логіки — бо **не впливає з правди**, щоб перебудував після руїни — Європу.

Бо руїну Європи — спричинив атеїзм і тому не атеїзм може її назад до життя привернути — а відроджена Католицькою Акцією — Акція Християн, які не в „націоналізмах” бачуть уздоровлення Європи і цілого світа і не по „націоналістичному” готуються — як в церкві так і державі — нову добу людям доброї волі отворити.

(Тут треба ще додати слідує: Націоналізми є різні, будуючі і руйнуючі. Будуючі оперті на вірі — руйнуючі без віри, або над'уживаючі віри. Не завше „націоналізм” — означає „фашизм” і не всі „фашизми” є руйнуючі. Наприклад велика є різниця між фашизмом в Італії, а „фашизмом” Пілсудського. Перший — се державно-творча система — другий се безсистемне насилля. Одно тут певне вже сьогодні, а саме те, що сучасний „Націоналізм” — стремить кінець кінців до державного фашизму, та, що одиникий італійський фашизм — постійно і вперто сходить з раціоналістичних шин на ідеалістичні і що раз то виразніше розбудовує свою систему дер-

жавну і ідейну згідно з Універсально-гієрархічним*) Католицько-християнським світоглядом. В тім згляді — в наших убогих українських відносинах — одинокі Гетьманці-Клясократи були справжніми українськими „фашистами”, а не хто инший — тому лише, що називає себе „Націоналістом”. Фашизм се спеціальна італійська поява — освячена історією і традицією Цезарів. Українське Гетьманство се специфічний рух серед Українців, освячений історією і традицією Гетьманів! В Німеччині — сей рух прибирає специфічні німецькі форми, а в Канаді наприклад він прибирає чисто канадійський характер і т. д. Основа його в оригіналі менш більш така: **в борбі з негациєю і руїною — відновім силу нації і держави Христом***). Всі копії фашизму — які появилися досі де инде поза Римом, покищо невірні, але є надії, що ці копії достосуються в головних основах — до їх виідеалізовуючогося італійського оригіналу, та що загально фашизм стане переходовою формою до виростаючих скрізь Християнських Трудових Монархій. І так як з меншого зла — з космополітизму-демократичного — виросло велике зло інтернаціональний большевизм, так не є виключене, що вже в недалекий будучности з меншого добра — фашизму — виросте сяне вже дійсно християнськими консервативними елементами Велике Добро — Трудові Монархії).

Так, але поки що націоналістичний рух се ще не Добро! Щож в такім разі вже сьогодні є тим повним добром? Щож то за світогляд? Відповідаємо:

Універсалізм).** Повним добром чисто-творчим світоглядом є Католицький Універсалізм — в яким містяться єдино-правильні погляди не лише на одиницю — як таку, і не лише на власну націю, але в яким міститься єдино вірний погляд на все людство — всі нації — на весь світ. Бо універсалізм той не об-

*) Читай про нову фашистівську організацію „Універсальности Риму”...

*) Для того „націоналісти”-фашисти з чисто земських і людських міркувань надуживають для своїх цілей Христа, що само собою буде так довго **Христ**, доки вони не скажуть, що: „Силу Нації і Держави треба відновити в **Христі**, що має зовсім инше значіння.

) Пишучи в тій праці коротко про Універсалізм — ми маємо на думці Католицько-Християнський Універсалізм — а ніякий инший. Чому? Бо одинока з усіх інших Християнських Церков — Католицька Церква не допустила в себе раціоналізму а витримавши й досі в залізній льогіці і гармонії, всю свою науку з цілим Всесвітом, його Творцем і з обьявленою Христом Правдою — засвідчила тим свою божественну місію — з якої і випливає той універсалізм. Решта християнських церков, яких до речі кажучи вже сам раціоналізм від католицизму відорвав, зійшла до раціоналістичної інтерпретації всіх християнських правд і тим ті церкви втратили ту льогіку і гармонію, яку має в тих справах Католицька Церква. З тої причини і первісний універсально-ідеалістичний світогляд сих церков зачав ставати раціоналістичний — хоч теоретично многі з тих церков шей досі покликуються на свій „ідеалістичний світогляд” — а декотрі навіть поборюють словесно раціоналізм — як такий. Се однак справи не змінє. Инша річ, що многи „bona fide” дійсно віруючих членів сих церков — можуть мати вірний ідеалістично-християнський світогляд. Школою однак чистого ідеалістичного світогляду (християнського універсалізму) була, є і остане одна лише св. Католицька Церква і говорячи про ідеалістичний світогляд, чи коротко про універсалізм в тій книжці — ми скрізь тільки її маємо на думці. **В. Б.

межується виключно своєю нацією — ні всіма націями. Він іде ще далі, бо обнімає думкою всю вселенну (універсум) — віднаходить її Творця, означає в тім всесвіті місце кожної людини з окрема і народу та людства взагалі — та відповідно ірраціонально регулює відношення до того Творця. Сей універсалізм **узалежнює і ускладнює** людські думки, слова і діла — скрізь і все власне зглядом того Творця, бо універсалізм уважає, що передовсім вірний погляд на справи метафізичні (надприродні) і на ціль життя одиниці є підвалиною людського життя одиночного і колективного. Універсалізм християнський — добачує в чистій природі відблеск досконалости Сотворителя, а природний закон (ессенція його в 10 Заповідях Божих!) уважає за сталу основу життя людей. Універсалізм той — з природи річи ставляє культ Бога в основу всього — а всі інші суб-культи і суб-ідеї складає перед Вітар Всевишнього. Се є стремління до найбільшої досконалости людей і їх діл. В праці для того досконалання універсалізм вказує людству зразок (Христа) а для діл — досконалість природи. В мудрости Творця Вселенної — черпає універсалізм пляни і суб-ідеї для випуклення людського життя на сій землі.

Віру і завзяття до праці черпає універсалізм в релігійних практиках — а від промахів в думках, словах і ділах хоронить його моральний закон — спільний всім людям і Церква Христова. Словом, універсалізм все виводить від Бога і спрямовує до Бога, а в тім і справи родинні, громадські — національні, державні і загально людські. Для того універсалізм не очікує ніякого „раю“, ні „щастя“ на сій землі, бо для него щастям суть ті ліплені ним щоденні тверді цеголки родинні, громадські, національно-державні і загально-людські, які він спокійно в чистоті совісти своєї робить і складає на славу вічного щастя і раю... Щоб згармонізувати оточення і діла свої з усталеним ладом Всесвіта — універсалізм формує на Декальогу гієрархічний суспільний лад, і в остаточній ідеї (цілі) переноситься разом з ним у Всесвіт в область Духа. Універсалізм вірить власне у свідомість і безсмертність духа (душі) і для того тіло (матеріялізм) для него лиш конечне средство до цілі — а не сама ціль (як се є в негативнім світогляді).

Длятого і нація і держава в універсалізмі — се средства природні а тому необхідні, щоб ними колективно і організовано (при допомозі суспільно-державного ладу) усовершенувати своїх найближчих ближніх (націю) — та щоб спільно поколіннями сповняти на призначеній Богом Землі — припавшу місію і обовязки зглядом Бога і тої власне місії. Тут отже міститься і весь зміст всякої політично-національної і культурно-патріотичної праці. Універсалізм, річ ясна, проникає сю всю роботу принципами християнськими, і додає тій праці ірраціональний містицизм — отже силу творчу — бо здібну на труди і жертви. Всі інші нації і держави універсалізм оцінює з точки морально-етичних законів і длятого бажає закріпити серед поодиноких народів не лише законність, але й справедливість та співпрацю чесних з чесними і сильних з покривдженими. Тому універсалізм хоче бачити чинник любови стимулом всієї праці всіх людей, націй і держав. Длятого універсалізм — се не егоїстичний, ненависний і революційно-кровожадний світогляд „білих” чи „червоних”, ані се кволий рабський світогляд людей без пуття, честі і віри, але се світогляд волевих людей — обєрігаючих Вічну Правду „стару як світ”, (консерватів) се світогляд „Лицарів Хреста Святого” — тим сильніших за всяких інших „опанцирених лицарів”, що вони овіяні містицизмом релігії і ірраціональною вірою в правоту діла свого. Сей світогляд не вміє коритися злу і не знаходить з ним ніяких компромісів, бо се догматичний світогляд і хоч він не „революційний” — то однак він активний, бо ентузіастично (не фанатично!) наступаючий на цілий світ вже близько два тисячі літ!

Універсалізм не стремить до фізичного з’уніфікування всіх націй світа в одну, (як дехто хибно розуміє католицизм) але навпаки — універсалізм таку річ — як неприродну **поборює**. Та зате він стремить до того, щоб люде всіх народів світа обєднались духово (не ідейно політичними ідеями) і творили „Мир людей доброї волі”. Універсалізм стремить, щоб всі народи почувались дітьми одного Творця, щоб було „Одне духове стадо і один Пастир”. І в тім власне головне завдання людства. Світогляд універсальний — се світогляд космічно-гієрархічний, бо (як пише вже цитований В. З.) він „визнає певні кос-

мічні — усталені історичним досвідом, освячені і випробовані закони, оперті на загальнім порядку речей”. Все, що світогляд того усталеного порядку і ладу відкидає, входить в конфлікт з цілим космосом і розкладається, бо маса змінливих наукових доктрин — не може увести життя людей в русло проти незмінних законів Вселенної. Тому універсалізм се одинокое жерело творчости людства і се одинокий ключ до світа для кожної окремої людини і кожної організації людської громади взагалі. Се єдиний правильний ключ, яким можна отворити всі духові лябіринти людські і єдиний се смолоскип, який вказує в тих непроходимих лябіринтах людських думок і змагань певну стежку і який вкінці виводить поодиноких людей і цілі нації з тих лябіринтів на „чисті води у мир хрещений”.

* * *

Останнє століття — століття хаосу і руїни, притьмило своїми клубуючими бовванами і темними хмарами сей смолоскип, що так ясно горів колись у всіх християнських подвижників, і тому маємо тепер „5 хвиль до півночі”. Але після півночі (руїни Європи) сходитиме смолоскип сонця — універсалізму назад.

Про той універсалізм для сучасности пише*) Др. Осип Назарук так: „Тепер по досвіді думаю, що коли справа відбудови (світа в тім і Рідного Краю. В. Б.) не буде покладена а) на релігійній основі і б) на світовім порозумінню елементів ладу (монархічних), то вся культура на цілій кулі земній абсолютно не до вратовання”.

Отже який світогляд має лягти в основу нового життя світа, в основу передовсім нової Європи? Чи космополітично-інтернаціональний (атеїстичний), чи раціоналістично-націоналістичний, чи врешті ідеалістично-християнський універсалізм? Для тих, що хочуть те нове життя творити — відповідь ясна: **Католицький універсалізм!**

*)З переписки Др. О. Н. до В. Липинського в 1925 році.

2. ПОВОРОТ ДО ХРИСТІЯНСЬКОГО ІДЕАЛІЗМУ.

„Серед народу чинялося чим раз більше зворушення. Одні підняли плач, інші знова так налякалися, що не знали, де дітися, а ще інші, щораз голосніше почали кричати: Ісусе Сине Давидів, помилуй нас! У серці богача піднялася страшна внутрішня боротьба. Всі сили пекла піднялися проти благодати, що людську душу рятує. Однак побідила таки благодать. Богач кинувся до ніг Ісуса: Спасителю, ратуй! Ісус казав внести зігнилі овочі, поблагословив богача та уздоровив його. Навернений безбожник роздав свій маєток убогим і став вірним прихильником Ісуса”. (З легенди переповідженої Митрополитом гр. А. Шептицьким).

Не повертається назад до чогось тільки той, що вже попередно там не був. Так і з поворотом Європи до Християнського Ідеалізму. Ідеалізму, який виріс (з попередно обговореного нами) Католицько-універсального світогляду і на зовні проявився ідеями і ділами, які власне побудували цілу Європу — ту незіпсугу Європу, що колись, ще недавно, була зразком для всіх прочих континентів світа. А сьогодні? Навіть така Японія, яка досі абсорбувала в себе ідеалістичну Європу — тепер анархічно-надгнилу Європу — відпихає від себе... Щож сталося?

Християнство, як обявлена Божественна Ідея, заміняє місце старого погансько-політеїстичного світогляду і стає жерелом нового релігійного світогляду, що має обняти всі народи світа. (Католицький Універсалізм). Тойже світогляд, стає ідеалістичною школою нової (після поганства) християнської культури і цивілізації. Та ідеалістична школа (християнство) опановує спершу найбільшу і найкультурнішу в ті часи імперію світа — Рим, а далі вже на грузах тої імперії будує своїм творчим поривом і чином Європу і опановує її. Опісля опановує вона оба американські континенти і зачинає проникати решту континентів кулі земної.

Той побідний похід Християнства міг так успішно відбутися, коли не рахувати тут сил Провидіння, щей тому, що воно в своїх початках було в динамічнім значінню бойове і офензивне, як зрештою всяка нова ідея. Первісні Християне без виїмку всі, були справжніми ідеалістами і бременність (коли так можна для прикладу висловитись) тої ідеї, яку вони восприйняли в

свою кров і кість, переісточувала кожного з них в апостола (активіста) правди і в організатора людського життя. Кожний такий апостол, первісний християнин, не лише з неймовірним пожертвуванням виладоував сю Ідею на поган, але задля тої Ідеї з надприродним спокоєм переносив, коли судилося йому, і мученичу смерть. І скількиж то соток тисяч тих мучеників в списаній і несписаній мартирології християнській! А секретом тої сили в них була віра, непохитна — тверда мов граніт віра в Христа-Бога.

Здисципліновані в нутрі вимогами тої віри, вони поводитись і в практичнім життю відповідно проповідуваній Правді, а се не могло не ділати прикладно на поган. Погане — приносили Християнство, бо все слабе гравітує до сильнішого. А первісні християне власне були мужами незрівнаної духової сили і характерів і тими прикметами вони поривали до своїх громад поган й ідейно переконували їх. На таким тлі прийшов власне розвал поганства і Европою заволодів Християнський Ідеаліст! Се не значить, що й в ті часи не було руїників-атеїстів, і інших „інаковірців”. Ні, вони все були і будуть (початок їх в борбі злих духів — з добрими!) Були злі навіть біля Христа, серед 12 Його учеників. Але злі були в меншости. Коли християнський ідеаліст заволодів Европою і т. д. то се треба так розуміти, що той тип прийшов в ролі провідника до керми в Європі, а зла меншість була тепер лише (по сучасному висловившись) в опозиції до него і до його творчости. А якж то була творчість того ідеаліста?

Сьогодні близько по двох тисячах літ праці християнства майже в цілім світі наглядна печать його. Печать в родині, школі, літературі, штуці і науці — в законодавстві, нації і т. д. Християнство стало основою людських думок, слів і діл. А та основа не лише ублагороднила тих, що її посіли і не лише винесла їх з напів-звіринного стану до людської гідности, але вона стала для них стимулом творчости і самим учителем творення життєвих вартостей.

Властиво сьогодні вже немислимо відділити від сучасної культури і цивілізації самих християнських вартостей, а треба сказати, що сучасні культурні і цивілізаційні надбання, се хри-

стіянство, або ще коротше: Християнство се досучасна європейська культура і цивілізація. (Кажемо „досучасна”, бо „сучасна” то є кінець XIX і початок XX ст. вже початок проти християнської культури! Се вже поріг до „нової культури”, яку остаточно хочуть закріпити в світі на наших очах большевики!).

Взагалі без християнських вартостей, важко культурній людині уявити собі сегодні не лише цілу державу з її адміністрацією і законами — не лише цілу суспільність з її усталеними і практикованими громадсько-людськими порядками, але важко собі уявити навіть одиницю культурну. Все се віками вже переісточене в „людину” в „людське” в „людськість”. Скрізь, де зйдемо, де лише не глянемо, чи то на ту, чи иншу інституцію, чи на сей або той твір людського духа і рук, бачимо в їх основах Християнський Декальог. Він навіть частями там, де його не признає нині злоба людська. Бо сей Декальог, се життєва конечність, бо й ціле християнство се Життя. Заперечення його — се Смерть! Всі люде, що були перед нами, що живуть тепер і ті, що будуть жити по нас — навіть без обьявленого християнства — мали, мають і будуть мати вже з уродження підсвідоме знання християнських основ (отже Декальогу) і відчували, відчувають та відчуватимуть все природну конечність поступати в життю після тих основ. Христос плястично і вцілости усвідомив людству ту Вічну Правду, яку людство і до Його приходу ірраціонально знало і бажало та до неї стреміло — лиш не знало як! І для сего власне керівництва людьми заложив Христос на сій землі Свою Церкву. І власне під проводом сеї Церкви, виросла в Європі у продовж двадцяти віків отся цивілізація і культура, якої не лише ми єсьмо частиною, але й цілий світ. Бож навіть вся культура і цивілізація нехристиянських народів, чи то в Малій Азії, чи в Індії, Японії, чи в Китаю, се менше або більше вірні копії цивілізації і культури європейської. Правда, була і у старинних народів ще довго перед Христом — як на тодішні часи — навіть висока культура, але де сі народи і їх культури сегодні? Не встоялись! Одні з них як: Сумерійці, Фенікійці, Вавилонці та Єгиптяне счезли з лиця землі цілком, а Греки і колишні Римляне а сучасні Італійці — віджили наново вже в епосі християнства.

А все проче, що ще сьогодні навіть не копіює свого життя з християнства, знаходиться як і давніше в дикім стані, або варварстві, або в крайнім рабстві і приниженню. (Наприклад: полуднево-американські індійські племена, австралійсько-полінезійські Негри, та деякі тубильчі племена в Азії і в Австралії). А прецінь життя не тільки тих відсталих племен, але навіть життя вже дещо уцивілізованих Турків, Китайців, чи Індійців — з життям пересічного Європейця чи Американця, ніяк рівняти не можна. Тут свободна людина-громадянин, якого життя і майно береже закон християнський і державний, а там в одних справжній (не політичний!) невільник-раб без тої охорони, а в других — ще дикун-лісовик! Але оцінити всі ці вартости християнської культури і цивілізації, може справді лише той, кому ці вартости забрано. (Наприклад люде ще „старого режіму” в сучасній большевії!)

Так, але сей побідоносний похід християнства сьогодні не лише що вже здержаний, але довкола християнства бушує бактерія розкладу, (раціоналізм) який всіми наслідками свого вікового діяння підточив до сьогодні ту християнську культуру вже до тої міри, що довів саме християнство до початків декадентизму і кризи. Сучасний декадентизм християнства не в Ідеї і не в догмі, (бо християнська правда вічна і незмінна) а в утрачужуванні зайнятих ним позицій на зовні, та й в самому восприйманню, визнаванню і практикуванню християнства сучасними дез'орієнтованими вірними. І сучасна криза християнства не в його Правді — а в конфлікті тої Правди з сучасними раціоналістично-матеріалістичними державами і націями, які тої Правди не терплять. Християнство наших часів — вже не має того ідеалістичного пориву — яким горіли перші подвижники Христові. Нема вже апостолів, а коли і є ще, то їх мало! (а колись ними був кожний християнин!) З'обоятніла віра сучасного християнства вже не в силі порушувати його до жертв подібних первісним мученикам і тому Європа — а з нею і весь світ перейшли поволи в руки більшості — атеїстів.

Так, тепер маємо побідоносний похід інтернаціонального атеїзму — проти християнства. Сили в тім поході старі — як і старе саме християнство. Вони віками назрівали і мобілізува-

лись до того походу, який давно уже розпочався, а на наших очах він хоче звести вже рішучий і остаточний бій з Христом. Головний вождь того походу антихрист! Він особливо небезпечний своєю сатанівською хитрістю і змінливістю — відповідно до хвилі. Звичайно — „він затримує і поширює деякі чесноти, щоби мати позори до свого погубного ремесла, бо він добре знає, що якби отверто провадив всю свою мерзаву роботу, то всі боялисяб і не далисяб звести й ошукати”. (З Пастирського Листа „Про грозу духової руїни” Преосв. Гр. Хомишина).

Для того перше обличчя антихриста було фарисейство, те саме, що післало Христа на Голгофту. Далі книжники. Вони утворювали шлях раціоналізму. Се ті, що з гордості власного розуму — подріблять на куснички всяку ідею і над кожним кусничком ще поставлять знак запитання. Перші християнські еретики — се власне вони — книжники-раціоналісти. З гордості раціоналізму — виросла і велика прірва між Римом а Візантією (схізма) і на раціоналізмі вона розвинулася до того місця, на яким стоїть сьогодні (большевизм в Росії і на Україні, Коран в Істамбулі, безпросвітність в решті схизматицьких народів в Малій Азії і т. д.). З раціоналізму (гордість людського розуму!) виросла Реформація — отже протестантський Лютеранізм, Кальвінізм, Цвинґлінізм і Гусситизм — врешті т. зв. Англіканізм. Колиж 400 літ тому раціоналізм роздрібив цілість одного космічно-релігійного порядку в кільканайцять різних порядків (Церков) — то чому жби ті Церкви в XIX. століттю не мали поділитись — кожна з'окрема — ще на десятки сект — та чому жби ті всі раціоналістичні секти протягом останніх 30 літ — не мали подрібнитись ще у тисячі менших сект? Все те має свої причини — а причини не остають без наслідків. Сатана-антихрист дуже розумний в своїм поборюванню Христа. Діли і па-
нуй!

Релігійний раціоналізм єресей і сект (отже з гордості розуму — бунт тіла проти Духа і його Авторитету — що удержує в карбах послушенства те тіло і підпорядковує матеріяльне духовому — що недопускає безшабасно і „свобідно” гасатись людським пристрастям по сій землі) викликав такийже самий

бунт в області Кесаревій. Виростає ересь суспільних наук і політичне сектанство, як: демократія, лібералізм, гуманітаризм, модернізм — а далі соціалізм, космополітизм, інтернаціоналізм, більшевизм, анархізм, комунізм і т. д. Все се похід одного і того самого вождя — сатани проти Христа.

Зведені ним побідоносно головні битви такі: Схизма і ересь, Реформація і Протестантизм, Велика Французька Революція, Весна Народів і Соціалізм, та Російська Революція і комунізм. Тепер сатана готується до останньої і рішучої битви — а саме до „Світової Революції” почім малаби наступити диктатура його! Ось і етапи якими ішов той антихрист до своєї ціли. Ось і причини зраціоналізованя і зматеріялізованя сучасної Європи і світа, ось і етапи відхристиянізуваня Європи, її декадентизм духовий. Інакшими словами декадентизм християнської культури і цивілізації. Так, „Европейська культура — се нині тіло без душі — се труп”! Той віковий похід раціоналізму — проти християнського ідеалізму міг відбуватися тільки тому, що ідеалістичне християнство спочивши на лаврах перемоги заспокоїло себе, (зпасивніло) вколихало свою чуйність і втратило тим відчуття ворога. Воно з бігом віків — втратило свою готовість боєву і усвідомлення протиріч. Один з активніших католицьких священиків на канадській прерії пише: „Тоді коли ми спали, ворог посіяв кукіль на нашій ниві. А ми допустили, щоби бурян спокійно розростався, ми навіть часто перемішували в пізнаванні пшеницю з куколем і так ми дійшли до того, що тільки найгрубше і найколючіше лише в стані розрізнити, а часто вже навіть і сего неспосібні. (Наприклад: Ми борюємо комуністичний більшевизм — бо се наглядне зло, але рівночасно попираємо той самий більшевизм — коли він бушує під іншими назвами — наприклад під назвою демократії, чи „націоналізму”, бо се не наглядне зло. В. Б.) Тепер воно звучить для нас переборщеним, бо живемо у згляднім спокою, бо нам добре поводитья і ми стали вигідними та безтурботними. Бо ми заспали. А борба видається нам проти наших інтересів і опортунізму. Однак коли глянемо на мученичі могили в Мексику, на румовища Іспанських церков і порозсаджувані динамітом церкви Росії і України, то воно не перебор-

щене. Сей голос, се голос остороги, він може спізнений для деяких земель, але не для нас. Чи настане загальне пробудження? І як настане? Чи власновільно, чи може серед ворожого вогню?"

* * *

Стан теперішнього християнства важкий. Коли воно самим Божим Провидінням не є виставлене тепер на пробу — проти пекольних сил сатани, то воно напевно призначене задля уздоровлення цілого світа — в першій мірі Європи, на нові великі переслідування і на нові жертви. Бо тільки в переслідуванні і жертвами виковується характер і правдивий християнський Іdealізм. Первісні гонення і мучеництво християн — вийшли користно не лиш самій Церкві Христовій, але для всего людства, бо народився Лицар-подвижник і Місіонар, що з'організував можливе людське життя на сій землі. Теперішнє християнство застояле, зпасивніле — заключилось в своїх фортецях і в шаблонній схоластиці — та більше сконцентроване на своїй зовнішній організаційній розбудові — і на матеріяльній надбудові — чим над взаємовідношенням християнства зглядом вірних — та над восприїмчивістю мас взагалі — зглядом християнства. Для того сучасне християнство потребує рушитися з місця. До сего руху побуджує його гравітація всего раціоналізму як релігійного (секти) так і політичного (демократія) до ясно скристалізованого зла — матеріялістично-атеїстичного большевизму, який вже розпочав і веде атаку проти сучасної християнської культури і цивілізації, намагаючись на те місце вставити свою нову культуру і цивілізацію ново-поганську — річ ясна, куди страшнішу від культури старопоганської тим, що те комуністично-большевицьке новопоганство свідомо заперечує Християнський Декальог — отже природний порядок речей, чого не робили старо-погане. Тій атаці антихриста помагає сьогодні майже цілий світ, а в тім зіпсута одиниця, розлюзнена морально родина, збаламучена раціоналізмом церква — здеморалізована безвірством ціла суспільність. Суспільність та нині при владі держав. Держави санкціонують зло законами, розпорядками і дозволами. І пливе стосами в людські руки руйнуюча християнську душу література, преса, афіші, книжка, і сну-

ються попри людські ще ясні і добрі очі — неморальні, сензаційні образи „модерного” кіна і брешуть до людських вух „поступові” агітатори, редія і так без кінця — зі всіх сторін і на всі усяди. Якийсь сатанський шал „поступу” огорнув всіх і вся. Сей „поступ” розуміють люди — так точно як сатана з Кремля їм підшіптує — а саме: „Геть з Христом — який не дає нам ні „волі”, ні „свободи”! І у відповідь на сей зазив — бунтуються люди проти влад своїх, не слухає син батька, покидає донька свою маму і йде на бездоріжжя. На зазив сатани валиться екразитом християнські будівлі і падають вже трупи. Вчора в Мексику, нині в Іспанії й на Кубі, завтра в Ірландії, Англії, а може і в нас?.. Йде заграва на весь світ — а світ піддмухує її на себе — так неначеб хотів спалитися і перестати існувати...

Тепер вже не до кволого християнства нагинається безвольна і з’обоятніла баламуцтвом у вірі людина — але до твердого зла — матеріалізму. Тепер вже вона при кермі в більшості — а християнські елементи в меншості — в опозиції. Те християнство вже не є для сучасної людини зразком притягання і наслідування, бо воно лиш на оборонних позиціях. Ті позиції штурмує новий „лицар” — червоний комуніст — а з внутрішнього у всім допомагає раціоналістичний сектант, або демократичний раціоналіст, по більшій часті і несвідомо...

* * *

І що ж станеться з нашою християнською культурою і цивілізацією? Чи встоїться вона перед всіма пекольними силами зла і хаосу, яких оформив сучасний большевизм, і своєю готовою системою штурмує вже мури міст і сіл наших? (бо душі в міських мурах вже давно підбив большевизм при допомозі раціоналістичної баламути — яка в його матеріалістичнім атеїзмі побачила власне льогічне жерело нових сил...)

Наука твердить, що всяка культура, яка падала (наприклад гелленістична) мусіла падати з двох причини: 1) з власної старости-немочи, отже з причини власного розкладу і 2) в наслідок натиску на неї з зовні — якоїсь нової культури, що йде заміну старої. Так поясняє собі наука занепад всіх старих культур і появу культур нових. Раціоналісти пояснюють собі в той спосіб і побіду християнства над старим світом і предсказують

тепер упадок християнства під напором нових „модерних” протихристиянських сил. (Само собою зрозуміле — раціоналісти не вірять в ніяку благодать!) Колиб прийняти твердження і предсказання раціоналістів в тім напрямі за правильні, то се значилоб, що європейську і взагалі світову цивілізацію і культуру замінить сучасний большевизм; (бож половична — як тому християнству — так і тому большевизмові демократія і раціоналізм тою новою цивілізацією не можуть стати хочби з тої простої причини, що їх втлочує в себе комуністичний молох з одного боку, а християнство притягає з него що ліпше, до себе, з другого боку). Не може бути носієм тої нової цивілізації і раціоналістично-націоналістичний фашизм, бо в борбі за нову цивілізацію все викристалізовувались тільки два суперники: старий, посідаючий, і новий, що хоче посісти. Один з них врешті побіждав. Не було посередних типів. Того вчить історія і життя. Тепер же проти християнської культури і цивілізації виступив явно і рішучо большевизм. Значиться, що в рішачий мент з'удару тих двох суперників (християнства з большевизмом) не сміє бути і не може бути ніякого посередного суперника, якийби теж воював за „нову цивілізацію” — а не знав точно за яку!

Колиж в данім випадку большевизм знає ясно, що іде на знищення християнства — а християнство знає ясно, що має розбити сей наступ, то в такім разі — для того третього (фашизму) ясно неозначеного суперника — остається одне: прихилитися на сей, або той бік. А, що оригінал фашизму (Італія) недвозначно виступила проти большевизму і поволи розвиває до бою з ним християнські прапори, то треба сподіватися, що в рішачий мент весь фашизм перейде під новоз'ідеалізований прапор Христа. Така а не инакша його доля і роля, якщо він хоче жити і бачити світ живим.

А чи є ще якісь сили окрім большевизму, що моглиб прийти в заміну сучасної цивілізації і культури? Нема! Остає оден лиш большевизм. А що большевизм лиш ясно знає, як нищити і чому треба нищити, але не знає як на руїнах будувати і для того весь час тільки експериментує, а експериментами своїми сіє кругом лиш розвал (диви, що діється в С.С.С.Р.!) і для того, що

большевизм в разі фізичної побіди — згідно з комуністичною вірою своєю — не мігби установити ніякого можливого порядку і цивілізаційно-культурного нового життя між людьми — то він сам скоро розваливсяб і аж тоді наступивби вже розвал загальний, якого образу і наслідків не можна тепер предвидіти.

„Хід моїх*) думок — пише в тій справі Др. О. Назарук, такий: Кожна культура, яка падала (атлантицька, староегипетська, вавилонська, мексиканська, перуанська і т. д.) не відновлялася тими племенами, котрі її мали, лиш іншими, які не мали в собі заразків тої культури, що впала. Наприклад германські племена прийшли з лісів і на ґрунті, де розіджена була народня маса римської держави — витворили на основі тих авторитетів, які принесли з собою і тих відломків авторитету, які застали на розвалинах, нові державні сили. Теж саме Араби й Турки на сході. Так само Манджу в Китаю, Еспанці в Мексику і Перу. А хтож тепер може прийти в разі руїни сеї культури? А тіж заразки того, що звалило Сх. Європу є в Англії і в Америці і в Китаю і в Австралії й між муринами. Скрізь та інфекція атеїзму є очевидна. На тій основі думаю, що сей культурний одяг, як зачне рватися й поза Сх. Європою (а він проривається теж вже й в Китаю) то виторочиться скрізь до кінця й нового не буде, бо нема нових сил, без інфекції: чейже не будуть тими „новими силами” австралійські негри, бо вони а) за низько стоять (глистиж їдять); б) вигибають. Впаде індустрія, впаде рільництво, впаде комунікація, і пиши: пропало. Бо все те получене. Інфекція входить у всі звена і нерви цілого людства! Колиж „не випалиться” інфекції, то буде запізно — і ми, коли поживемо ще 20-30 літ, готові бачити те, що в Індіях часто помічається: як джунгля і степ скоро покриває залюднений колись простір. Тільки там знов його здобувають від природи, а коли наступить загальний занепад, готово се відбиття бути неможливим. Думаю, що тут уже діло не в проблемі, який нераз поконували держави: здавлення все і в кожній суспільності існуючій розвальній — отруйної течії, котру можна порівнати напр. з кривавою різачкою (дизентерією), яка переходить організм людський в жолудку, — тільки діло з загальним за-

*) З організаційної переписки Др. О. Н. до В. Липинського в 1925 р.

троєнням цілого організму людства, котрий атакує все: і стовп хребетний і мозок і очі і сугави і пальці і всі члени і охоту до лічення, котре в останній стадії такого затроєння зрештою безвиглядне. Думаю, що до тої стадії абсолютно недалеко, то є до її порога: за ним може ще тягнутися мука навіть дуже довго — але що з того? Коли той поріг (а до него все сунеться), переступимо, боротьба буде вже ведена не на життя а на смерть. І ще маю вражіння, що рішаючі правительства не доцінюють небезпеки, як не доцінювали її ніколи ті, що мали падати (Сарданапаль, уряд Картагіни і т. д.)”.

* * *

Але є ще на щастя всего людства одна однісінька сила в світі, якої вище згадана „інфекція” не досягла. Се Католицька Церква!*) Хто з її членів заразився тою інфекцією (атеїзмом),

*) Прекрасно про сю непоборимість Католицької Церкви — пише теперішній парох Базилеї в Швайцарії о. Р. Медер. Ось його слова:

„Ми не боїмося і не будемо боятися. Ані машин печатні, ні каміння юрби, ані грошей знатних, ні неласки тих, що сидять на високих стільцях. Стоїмо на скелистій основі, котрої не в силі захитати жадні релігійні, ні політичні, ні суспільні трясоломи. Хто жме 1900 літ по своїм народженню, той не може вмерти. Скала не вмирає! Католик є чоловіком, котрий ніколи не боїться. Є непобідимим на всіх побоєвищах землі.

Колиби Церква могла впасти через насильства можних, то мусіла була би впасти в перших трох сотках літ. Якими широкими струмками лилася тоді християнська кров! Папи умирали здебільша насильною смертю. Мільони стали мучениками! При помочі найбільше вишуканих жорстокостий світська власть боролася з християнським іменем. Кнутаи масакрували християн, кидали їх у ложе мук, викручували їм стави, клали їх на розжарені рожна, пекли їх на огні, занурювали в киплячу воду, виколювали їм очі та виривали язики, спалювали на кострах. Мужчин, жінок, бідних, знатних, дітей, священників, єпископів, папів. Колиби Церкву можна побідити насильством, то се мусіло було удатися тоді. Протестант Теодор Беза каже так: Рим є тим ковалом, на котрім досі розбивалися всі молоти. А в році 313 поганський світ відступити перед вселенською Католицькою Церквою. Цісар Константин признав свободу безглядного і явного визнання християнської релігії. Християнство стало державною релігією! Скала не вмирає!

Колиби Церква могла впасти, то вона мусіла би була впасти підчас народніх розрухів. Наче потопа перевалювалися племена сходу підчас вандрівки народів через країни півдня і заходу. Повстають нові держави, старі ваяються. Все хитається, хвилює, пливе. Карта Європи змінється основно. Лише одна точка остає без змін. Посеред пливучої Європи, сеї вітчини переворотів, посеред безнастанного напору і відрухів, посеред того розшумілого океану, остає скала Церкви, Рим. Се відноситься не лише до царів, але й до переворотів, що сильніші від царів. Скала не вмирає. Коли після потопа мандрівок народів вилонився новий державний уклад — коли надійшов рік 800-ий, то сим, що вкладав корону на голову Карла Великого, як представника нової світової влади, був папа.

той тим самим поставив себе на другий бік — проти неї, але не остає в неї і не може точити її внутрі. Правда тої Церкви — вже два тисячі літ одна і та сама. Дятого її рами можуть змаліти, її круг ділання може корчитись, але суть її, сама істина і зміст остають все ті самі! Інфекцією тою заражене все, що поза нею — і те, що відірвалося від неї. Як струї води, що прорвавши греблі — виплили (бо хотіли бути „самостійні“) з чистого озера і розлившись по похилій занечищеній площі ріжними потічками — не мають ніякого впливу на се озеро і не в силі його чистої води скаламутити — так і секти християнські тепер зраціоналізовані і зматеріялізовані — не в силі порушити чистоти Католицизму!

Правда, проти того чистого жерела неначеб змовився цілий світ, а в добаві сего — вірні того жерела (се не первісні бойові Лицарі Христа) немов загіпнотизовані відвагою противника, (що посмів виповісти війну їх Богу) отяжіло позіхають і не рішені ще на нові християнські жертви. Але вони всеж таки далі

Колиби Церква могла впасти, то мусілаби була впасти ізза звиродніння своїх дітей. Одною з найсумніших глав Церкви, се десяте століття. Темне. Шляхотські роди і князі опанували папський стіл і посадили на нім деяких нездібних і негідних. Поширилися незнання, необичайність і грубість. Мерзость, запустіння вдерлися до самого святища. Наука остала без плям, але учителі не все. Вівтарі і проповідальниці широко запусіли. Та Церква не вмерла, бо вона не може вмерти. Вона перемогла й сю внутрішню кризу. З часом вона виборола свою незалежність від князів. Настала весна. І 12 століття, що надійшло, стало століттям святих. Се час славнозвісних напавин францішканських і домініканських.

Колиби Церква могла впасти, мусілаби була впасти під впливом лже-наук. Прийшов Лютер і сказав: „Папо, я буду для тебе смертю!“ Він також написав сі слова: „Умиймо руки в крові папів, кардиналів і єпископів!“ Лютер заснував нову релігію. Згодом відійшов в могилу. Але рік 1546, коли в Триденті відбувався великий церковний собор, доказав, що лженаука є так само безсилна, як насильство, переворот і обичаєвий за-непад. По „реформації“ прийшла протиреформація, що є правдивим, внутрішнім відновленням Церкви. Лютер, Кальвін, Цвінглі і Генрик VIII. кусали граніт.

Колиби Церква могла впасти, то мусілаби була впасти як жертва великої революції. Вольтер сказав: „За двацять літ Пан Біг піде на спочинок“. А Дідерот: „Послідний король згине вдушений кишкою послідного священика“. Наполеон: „Пій VII. буде послідним папою“. Наполеон помер. Його царство розспалося. Але після Пія VII. прийшов Лев XII., після Льва XII., Пій VIII., після Пія VIII., Григорій XVI. — після Григорія XVI., Пій IX. — після Пія IX., Лев XIII. — після Льва XIII., Пій X. — після Пія X., Венедикт XV. — а після Венедикта XV., Пій XI. Католицьке дерево не повалить жадна буря!”

покірні духом, ясні розумом і чисті серцем. А їх ім'я легіон. Тих, з лагідними очима, веселим, спокійним лицем і зрівноважених християнським життям єсть ще на втіху нашу мільйони. Коли завтра ситуація напружиться і коли весь світ зрозуміє, що проти єдиного жерела життя — католицтва, стоїть жерело смерті — большевизм, і коли світ побачить, що все половично зле тягне до того жерела смерті, то до католицького озера зачнуть повертатись назад ті, що вирвавшись з жерела добра, й пливучи навмання, допливали вже до жерела зла. Богато їх тоді заверне. Се якраз і час до сего наближається.

* * *

А тимчасом наближився ворог і розпочалися нові гонення, й мучеництво християн. Значить, новий посів зерна з костей і крові віруючих. Наново сходить християнський Ідеалізм — будуть нові жнива. Відроджується вже в новім, старий тип католицького борця, відроджується апостольство. Без него, сучасне християнство не видержало б остаточного бою з антихристом. Для того сьогодні лунає могучий клич з Риму: Відновім все в Христі! Ставаймо до акції, до чину, — переходім з оборони в офензиву! Се клич Католицької Акції. Сьогодні вже не тільки сам Рим, але навіть пересічний католик і ворог католицизму, що здають собі справу з загального положення — бачуть і розуміють, що сам, так назв'їм його „традиційний” католицизм і церемоніальний культ його, не вистарчають до опанування — нового, активного, овіяного фанатичною вірою — зла. Вже всякому ясно, що проти того бойового зла, треба поставити — овіяні ентузіазмом містично ірраціональної віри — бойові полки — добра! Католик, що себе **лише так називає** тому, бо він мовляв „в тій церкві хрещений”, а поза тим він „поступовець”, або „католик”, що ходить до своєї церкви і навіть в ній практикує, але тому лише, що „так само робили його батьки” — сьогодні вже не є католиком. Він сохне у вірі. І коли таких „католиків” не зможе нині потягнути до Акції Церква Католицька, то завтра вже вони, або цілком всохнуть („неутральні”), або перейдуть на лінію меншого опору — до ворога. Але вже й час, щоб половину відділяти від чистого зерна! Католицький Світ потребує сьогодні подвижників-апостолів — як ко-

лись в часах походу на Римську Імперію. Потребує християн готових на жертви, християн не половичних, але цілих, які легко, все і скрізь вмілиб відрізнити зло від добра і які-б мали волю і силу і вміння се добро — скрізь назад на місце зла насаджувати. Словом, світ в смертельних судорогах — потребує лікарів для його уздоровлення, потребує християн ідеальних для схристиянізування всего того назад, що ворог віками успів відхристиянізувати. Сего вимагає тепер в першу чергу Європа — її звена: родина, класи — суспільности — всіх народів. Вона вимагає того, щоб її не лиш перед антихристом фізично оборонити, але її цілу назад в дусі Вічної Правди перебудувати. Се довершить християнський Ідеалізм — який з нових потреб і обставин вже виростає і оформлює досі з'обоятнілі маси Католицької Церкви в непобориму — горіучу духом віри бойову силу — для відродження світа. До тої сили поволи і несміло повертається лице цілої Європи, повертаються всі ще не зіпсуті елементи націй, бо для видющих і не глухих се одинока сила здібна ще вирвати людство з хаосу і руїни і одинока сила здібна врятувати Європу від цілковитого розвалу, або від „раю” — з якого вже від 16 літ — чути стогони 160 мільонів сформалізованих антихристом рабів-людей і їх розпучливі мольби: „Ісусе, Сине Давидів — помилуй нас!”

3. КЛАСОКРАТІЯ І ПОВОРІТ ХРИСТІАНСЬКИХ МОНАРХІЙ („МОНАРХІЇ ТРУДОВІ”)

„Учення Липинського зявилося в українській формі і українській мові, але воно єсть ширше, ніж лише національна теорія; воно має універсальне значіння — так само як мали політичні теорії Платона, Руссо, Маркса. В своїй глибокій дійсности „ЛИСТИ ДО БРАТІВ ХЛІБОРОБІВ”*) єсть творчим синтезом всіх сих концепцій, — синтезом, котрий вперше став можливим лише після останньої світової війни, революції і умов, створених модерною технікою продукції”. (Михайло Тимофіїв).

Відроджуючийся в світі Християнський Ідеалізм згідно з своїм жерелом — Універсалізмом — з якого він і черпає не ли-

*) За інформаціями в справі набуття сего твору можна писати до п. О. Жеребка, який у великій мірі спричинився фінансово до появи сего твору друком. Адреса: Mr. O. Zerebko, Hafford, Sask., Canada. Прим. Вид-тва „К. у.”

ше внутрішній зміст, (саму Правду) але й зовнішню напругу і ентузіазтичний порив — відчуває потребу формувати між людськими громадами (народами) такий суспільний лад, який якнайбільше гармонізувавби з поглядом на Вселенну католицького універсалізму. Іншими словами, такий лад, який бувби лише вищою формою організованого життя на сій землі — впливаючою з даного релігійно-космічного світогляду. Ходить тут Християнському Ідеалізові о віднайдення для суспільностей (народів) логічного, з Християнською Наукою згідного — ладу державного і о встановлення такоїж форми державної. Бо Християнство, яке узнає різні національності на сій землі побіч себе — за природний порядок річей — тимсамим узнає і конечність їх індивідуально організованого національного життя, отже конечність життя державного, державу. Однак Християнство завжди перестерігало, щоби те кесареве діло (державна) не стало цілею найвищою, цілею самою в собі і не обертало меча (держави, як сили матеріяльної) проти хреста (Церкви, як сили духової).

Устами Христа той Ідеалізм створив і тут гармонію і цілість, бо проголосив засаду „віддай Богу, що Боже — а цісареві, що цісарське”. Іншими словами сказано так: Ти чоловіче також образ суспільної організації. Складаєшся з душі і тіла. Первочиною тебе був Дух. Він вічний. Як такий творить він, а не тіло. Тіло се лише на тій землі помешкання того духа, в яким він перебуває і оруддя при допомозі котрого дух себе на зовні проявляє. Для тої зовнішньої праці — в час життя на сій землі — тіло для душі необхідне. Тіло однак завмирає, а душа ні. Вона відповідає перед Духом душ за всі вчинки тіла — значить, за свої власні. Коли тіло приголомшує в собі матеріяльними річами (пристрастями, змислами, інстинктом і т. д.) свого духа, словом, коли тіло відмовляє послуху своїй душі — тоді така людина перестає творити, то значить, перестає сповняти земську місію на неї наложену її Творцем і залежно від ступеня й сили того приголомшення і увязнення тілом власного духа — така людина більше, або менше — уподібнюється своїми вчинками звірині. Але не зможе людина також творити тоді, коли душа запанує цілком над тілом, коли увязнить тіло

— і відмовить йому всіх природніх матеріяльних потреб. (Наприклад: якби аскет відмовився цілковито від їди). Тоді завмирає тіло і переривається передвчасно місійна праця людини на сій землі. А дисципліна церковна однаково трактує сі оба екстреми за гріх і веде до рівноваги сих двох взаємно ділаючих на себе чинників (духового і матеріяльного) і стремить до їх гармонійного співділання. І власне весь секрет людського творчого ділання і взагалі достоїности життя людини лежить в тім гармонійнім співділання душі і тіла. А єдино правильні межі для зрівноваження сих обох чинників вказує людині Католицька Церква*).

До подібного гармонійного співділання і рівноваги в нації-державі (отже вже не тільки в одній людині) сил матеріяльних (видимих) з силами духовими (невидимими) стремить Християнський Ідеалізм. Дух нації — перебуває в її суспільності. Жерело його, се Віра тої суспільности. Сей Дух урухомлює націю — іншими словами він творить всі її цінности. Його постійне духове напруження (ідеї) змагає до вищих і доскональших форм цілої нації. Одною з них є власна держава. Залежно від того, яке взаємовідношення верхів нації (активних) до того Духа, нація ціла, або підноситься до досконалішого життя, в тім і здобуває власну державу і її розбудовує, або паде в діл і не лише, що власної держави не творить, але й тратить те, що досі доброго мала, часто навіть власну державу, творчими (то значить, релігійними!) предками закріплену. Значить, держава — подібно як тіло людське зникає. Не вмирає однак Дух. Він живе дальше і тоді проявляється вже в чужих організмах (державах).

Коли в данім громадянстві провідною верствою стають люде змислові (нерелігійні) тобто такі, що виповіли послух Духові (Церкві) тоді за проводом тих верхів цілий організм нації неначе спараліжований. Коли нема Духа**) — отже того чинника, що урухомлює і оживляє, то нема й творчости. Бо

*) Протестантська Церква, яка старається виправдувати злі вчинки людські наслідками Первородного Гріха — само собою — того зрівноваження не вимагає і не показує, бо в него не вірить.

**) Коли той Дух злий, (секти, інаковірці) то й творчість зла — викривлена.

все сконцентроване на матеріяльнім, земськім — дичіє, занепадає, розкладається і в тійже землі вкінці нівелюється (матерія). В данім випадку — тіло (державо-нація) заперечило духа і піддавшись голосові лише тілесних потреб — уярмило душу — Духа нації. (Наприклад сучасний большевизм і всі ті люде, організації і народи, яких верхи зматеріялізовані тягнуть всіми модерними „ізмами” нерелігійности, байдуже — свідого чи ні — до тогож большевизму!) Конець їх — озвіріння й розклад.

Колиб однак на відворот Дух нації (Церква) злегковажив власну домівку (тіло-державу) тобто матеріяльну силу власної суспільности і відмовив її права користуватись необхідними її потребами земськими (наприклад: організацію економічного життя, військо, школи, музеї, театри і т. д.) і якби верхами даної нації стали — скажім, самі аскети і анахорети — тоді також тіло того Духа — в данім випадку організація даної суспільности — а у вищім порядку і її держава — розсипалибся, бо се булоб уярмлення тіла духом (держави — Церквою).

В практичнім життю людей і народів майже нема таких остаточних (екстремних) і збірних уярмлень тіла духом, або духа тілом, (держави Церквою, або Церкви державою — виімок становить сучасний большевизм, що майже увязнив духа) але є тяготіння в бік тих екстремів і високі степені до яких сі тяготіння доходять. І між тими власне двома тяготіннями вміщена вся історія народів і кожної людини з'окрема. А вислід тої історії все залежить від того, як міцно духово-зрівноважені є ті, що мають провід нації, і як далеко льогічно і консеквентно вони відповідно до того власного зрівноваження нагинають і регулюють духово-матеріяльні справи своєї нації і держави. Се узол тисячеліть всіх народів. Коли якомусь прововоді удалося сей узол вміло розв'язати — тоді нарід того прововоду ріс і будувався. І навпаки, кому не вдалося сего узла розв'язати, хто поплутався в нім — той поплутав свою суспільність і вів її до упадку.

* * *

Ми вже попередно говорили про стремління людей до

гармонії цілості і досконалості і вказали в чім і де вони. Із всіх тригонометричних фігур лише одна куля є досконалою фігурою, бо їй не бракує вже ні одної грани, ні стін, ні вершка, ніщо. Всі її точки є рівно віддалені від її осередка. На тій підставі і все, що уподібнюється кулі — зближається до перфектності, досконалості. (Не даром — Творець — надав цілій Вселенній в ній і кулі земній — кулисту форму — а людині кулистість голови!).

Як ідеалісти християнські, які виводять все з жерела досконалості і зміряють з всім до досконалості (назад до того жерела) постараймося тепер зібрати разом суму наших ідей духових, як релігійних, так і національних в оден досконалий світогляд, потрібний для творчого ділання людини (як громадянина) на сій землі, у світогляд, який-би зарівно будував і досконалив як саму людину (одиницю) так і цілу націю (колектив) і який бувби єдиним світоглядом милим Богу і необхідним нації та державі. Зберім отже сей світ наших ідей — в оден цілий світогляд Божого і кесаревого, церковного і державного і спробуймо його зобразити собі у формі досконалої кулі, приймаючи розуміється, що той світ ідей — отже і цілий той світогляд і та куля складаються з двох чинників: з душі й тіла, іншими словами, з двох різних категорій ідей — а саме: 1) з релігійно-церковних і 2) з національно-державних. Розділім ті дві різні категорії ідей від себе, іншими словами, перетнім сю кулю нашого цілого світогляду, на дві рівні півкулі світоглядові тобто на: півкулю ідей релігійно-церковних і назв'їм її духовою частию, та на півкулю ідей національно-державних і назв'їм її земською частию і пригляньмося їм обом, їх досконалості (божесь у Всесвіті ідей — єсть і досконала національно-державна ідея). І щож ми тоді побачимо? Побачимо, що перша півкуля — духова — єсть абсолютно перфектна, а друга півкуля — земська — так погорблена, що просто тратить вигляд півкулі і аж дивно, що її можна було допасувати до першої півкулі, щоб разом творили кулю... Отже до річи. Ми маємо ясний церковно-релігійний світогляд. Ми нічого не можемо ні відняти, ні додати науці Католицької Церкви, яка веде у царство Духа. Але у нас в самих основах неясний національно-державний світо-

гляд. Ми можемо ще багато віднимати і багато додавати нашій земській часті ідей, часті — яка нас веде шляхом власної держави до добробуту на сій землі. Обі ті часті світоглядів були все предметом людських розважань, (філософії!) але були і причинами людських потрясень. Бо накинений релігійно усталений суспільності — національний світогляд — не гармонізуючий однак з релігійним світоглядом даної суспільності, або навідворот — накинений суспільно-усталений нації релігійний світогляд не гармонізуючий зі світоглядом ні релігійним, ні національним даної суспільності — доводив до конфлікту обох тих сил і приходили потрясення. (Наприклад: Реформація, як накинення нового релігійного світогляду, або Вел. Французька Революція, як накинення нового суспільного світогляду). А однак творчість **громадська** вимагає одноцільності світогляду. Вона вимагає від людей з ясным релігійним світоглядом — також ясного суспільно-національного світогляду і навпаки — від людини з ясным суспільно-національним світоглядом вимагає творчість життя громадського — ясного релігійного світогляду*). Бо обі ці ідеї стоять до себе так, як ті півкулі, як душа і тіло і вони живуть тоді, коли є в цілості сполучені і відповідно допасовані і зрівноважені. Коли ті чинники не є відповідно допасовані (коли одна з тих частей світогляду хаотична — а друга ясна) — то така людина при своїй найлучшій волі — не може бути в громадсько-національних справах нехаотичною, бо ці обі часті світоглядів так тут переплетені, що в акції відділити одну від другої немислимо! Коли такий стан в активній людині задержується довго, то по якимсь часі оден з тих світоглядів підбиває другий. Або ясний релігійний світогляд прочищує з хаосу часть світогляду суспільного, або хаотичний суспільний світогляд — хаотизує релігійний. Залежить від того, котра з тих світоглядових частей була сильніше і глибше даним типом восприйнята, тоді та сильніша часть побідає, бо й тут сей процес тягне до цілості і гармонії. Се явище однаково відноситься, як до одиниць — так і до цілих громад і народів. Дятого так важним єсть, щоб нарід мав

*) Звичайно є так, що хто не має ясного релігійного світогляду — той не може тим більше мати ясного суспільного світогляду.

ясний і сильний релігійний світогляд — особливо тоді — коли його суспільна ідеологія хаотична. Бо заходить оправдана небезпека, що та суспільність при слабій релігійності і міцній „націоналістичній” менш, або більш руйнуючій ідеології — готова затратити і ту релігійність, що її має, а тоді вже розвал тої суспільності певний. І для того так важною річ'ю єсть для тих, що вже мають ясний релігійний світогляд (Католицький!) щоб вони для національно-державних справ восприймали можливо якнайясніший і суспільний світогляд і „допасували” — та згармонізували його з релігійним в одну кулю. Бо національні справи лежать глибоко в серцях всіх громадян — особливо в серцях віруючих і колиб їм не дано гармонічної (до їх релігійності) і ідеї державної — то вони як патріоти спокуються на всяку иншу „національну” ідею і в добрій вірі, що мовляв, роблять добро для Рідного Краю, вони при такій недопасованості ідей — творитимуть такуж саму руїну, як і решта нерелігійних руїників! А ясну і добру ідею державну ясні релігійні типи восприймають легко і скоро, бо вони відчують її недостачу, шукають її. Вони спрагнені такої ідеї.

Трагедією XIX. і XX. століть було власне те, що з браку ясної суспільної ідеї, і при слабій зів'язі релігійності — запанувала сильна нова — хоч і зла ідея соціал-„ізмів”. Недопасованість суспільних ідей (тих „ізмів”) останніх двох віків до релігійного світогляду тодішніх і сучасних віруючих мас — відбилася на тих масах у двох напрямках: 1) релігійний світогляд тих мас раціоналізувався, (достосувався до ідей суспільних і шукав з ними гармонії!) 2.) Той суспільний світогляд зачав увязнювати Духа (легковажив — а далі поборював Церкву) і тимсамим уставала всяка творчість і надходив занепад в наслідок зматеріалізованя суспільностей. Се власне сьогодняшній стан декаденції європейської культури і цивілізації — про що вже була мова попередно. Похід тих злих ідей земських — проти ідей духових в значній мірі облегчила щей ся обставина, що розумну засаду Церкви про: „Незалежність Церкви від Держави” — підхопили раціоналісти і подали її в зміненій формі до практиковання в окремих державах. Вони стали домагатися „розділу Церкви від Держави”, а під сим розу-

міли вони „розділ віри і релігії від суспільностей”, виходячи з їх заложення, що Церква, віра і релігія се зовсім щось інше від суспільности, таке, що може стояти спокійно поза суспільністю і державою... Се баламуцтво наробило в світі много зла, бо хоч Церква в своїй области єсть від держави зовсім незалежна — (так само як держава є на своїй области незалежна від Церкви) — то зате: 1) Церква се інституція Божа для людей — отже і для всіх організованих форм тогож людства — в тім і для держави*), без якої Церква може обійтися, але держава без Церкви ніколи! 2) Держава се інституція, що має вправді на ціли дочасне добро своїх членів, але задля вічного, задля сповнення — на даній їй Богом призначеній території — місії духової, яку може правильно регулювати лише Церква — єдина інституція до сих справ покликана. „Нарід і царство, яке би тобі не служило, згине”! (Іс. 60, 12). 3) Врешті, нема границь, щоб можна було той „розділ” перевести, бо й не можливо його перевести, так — як неможливо відділити душу від тіла, щоб людина жила і творила далі. Те саме з відношенням Церкви до держави.

Взагалі в тих справах льогічний, хоч може за драстичний погляд такий: Або Християнство (подане єдино льогічно і вцілості — Католицькою Церквою) з всіми таїнствами Його — се правда, або не правда. Колиж правда, тоді життя людини на сій землі, чи воно одиначне, чи громадне (в організації, чи державі) мусить іти по лінії Церкви Католицької*) — до остаточ-

*) „Найпевнішим знаменем близького упадку держави є се, коли релігія є в погорді (Макіявелі). Правду сих слів стверджує упадок великої римської держави, як також соромні діла французької революції під кінець XVIII століття. Навіть Наполеон I. сказав раз, що без релігії не можна управляти жадним народом. З упадком релігії множаться злочини в кожній державі. Вільнодумний пруський король Фридрих I., прихильник Вольтера, коли побачив, що в його державі шириться неморальність, сказав до свого міністра: „Постарайся о релігію в державі!” Вже пророк Осія каже до своїх земляків: „Нема знання Бога на землі, проте лихословство й лож, чоловікоубійство й крадіж і чужолоство вилляло з берегів”. (Ос. 4, 2). Злочинці в карних заведеннях се переважно одиниці безрелігійні. „Лекше можна збудувати місто у воздусі, як удержати державу без релігії”. (Плютарх). Розум і досвід учать, що моральність неможлива без релігії; ворогом своєї вітчизни є той, хто підкопує релігію, ту могутчу підвалину суспільности. (Вашінгтон).” (о Ф. Шпіраго „Католицький Катехизм”).

*) Тим ми не хочемо звести нашого організаційно-світського життя до т. зв. теократії.

ної спокуси з Христом-Богом; а колиж се не правда, тоді прий-
маймо хаос, дезорганізацію, анархізм, большевизм, антихрис-
та і все все проче, що кожному з нас подобається, бо в такім
разі життя не має жадного вже змісту, ні окремої ціли. Нале-
жимо до тих щасливих, що вірять в Католицьку Правду, бо на-
віть зеренце маку нас о тій правді переконує. З другогож бо-
ку діла нерелігійних переконують нас про ложність всіх і всего,
що є поза нами! (Найбільший доказ життя в С.С.С.Р.!) Дя-
того вважаємо за свідомий обман утаєних темних сил засаду:
„без різниці релігійних переконань” і „незалежно від релігій-
них переконань”, бо якраз ціле життя наше одиничне і збірне
залежить від релігійних переконань! Дятого теж і твердимо,
що ніколи, нікому і ніяк не удасться „відділити” справ релігій-
них від церковних, а церковно-релігійних від суспільно-націо-
нальних і державних, або навпаки, справ національних і т. д.
від релігійних. Все се проникає себе грою ідей — як різні крас-
ки проникають себе грою в дузі, але попробуйте ви знайти гра-
ницю одної, або другої краски? Тим то й твориться цілість не-
бесної дуги, яка звістує нам погоду...

* * *

Инша річ, власть церковна (гієрархія) і власть державна,
які є одна від одної незалежні і між ними єсть конечне взаїмне
порозуміння, згода і співпраця. „Між властю церковною і світ-
ською — каже Папа Лев XIII — повинна бути така лучність, як
у чоловіці між душею і тілом”. До такої лучности однак необ-
хідна світській власті віра — яка впливає з того самого Ідеалу,
який репрезентує на сій землі Власть церковна. Колиж тої ві-
ри нема — то й неможе бути мови про щирю згоду, порозумін-
ня, лучність і співпрацю. А не можуть мати тої віри сучасні ра-
ціоналістично-матеріалістичні правительства, які власне бор-
бою проти тої віри прийшли до хвилевої влади. Накидаючи
масам суспільно-ліберальний світогляд національний і демо-
кратично-республіканський лад державний — ті влади були і є
нині знярядям радше тих утаєних сил*), які наставились пова-

*) Масонські ложі.

лити Церкву Христову, чим щирим союзником Намісника Христового.

Коли ми дійшли до тих утаєних сил світа, то не від річі буде собі з'ясувати тут слідуюче: Коли є Бог, а Християнство Його обявлена Правда, тоді існує теж невидимий злий дух перше і головне жерело зла. Існує-ж бо затяжна борба зла з добром від самих початків сотворення світа. Сего заперечити не можна. Та борба мусить відбуватися задля якоїсь цілі — бо нема недоцільности в природі взагалі. Вона мусить мати і свою причину. Причина існування зла — се гордість, або т. зв. самсебелюбство (егоїзм), яке творить бунт. А ціль того бунту ясна: — знищити добро. Як добро черпає — для борби зі злом — всі свої сили від Бога — так зновже зло в борбі з добром мусить черпати свої сили в діяволі. Тут ніякої середини не може бути, без огляду на те, якби ми не старалися те жерело зла назвати. Питання тільки в тім, що ми уважаємо добром і злом, а що в дійсности єсть добром, і злом. Життя людей на сій землі — віками досвідчалось і доказує, що тим добром єсть **любов**, а злом **ненависть**. Все, що зроджується з любови, що твориться і підростає в любові, що твориться на любові і во ім'я любови є трівке, добре і людям корисне! А все, що навідворот — родиться з ненависти, що твориться і підростає в ненависті, що основане на ненависті і во ім'я ненависти — є слабе, зле і шкідливе! Любов — відповідає любові Творця, що сотворив таку красну Вселенну — а ненависть відповідає тому, що хотівби з ненависти знищити ту красу, а з нею й цілу Вселенну — діяволі. На сій землі репрезентує любовію добро — Церква Універсальна — Католицька; а що ж репрезентує на сій землі зло? Все те, що свідомо поборює ту св. Церкву. Отже і відірвана церква і зіпсута організація і руїнницька держава. Все се — свідомо, чи несвідомо рухається на поводах сатани, на ненависті! Ви не смійтеся! Бо коли єсть Христос — а Він єсть — то єсть і сатана! Коли єсть на сій землі Христовий Намісник — а Він єсть — то мусить десь на сій землі виростати і видимий намісник сатани-антихриста! Христос і Церква Його — ділають між нами і для нас також при допомозі організацій. Питання, чи не є багато організацій і держав сьогодні чис-

тим оруддям в руках сатани? Питання кардинальне: Чи не зміряє сатана — при допомозі отих многих своїх організацій церковних і держав „ліберальних” — опертих на ненависті — встановити на сій землі і свою інтернаціональну церкву?.. Ми не знаємо — котрі то головні нерви поза спиною сатани — що від соток літ уже бунтують людство до розвалу і зла, щоб встановити сю „нову церкву” і поваливши Намісника Христового на сій землі, щоб установити між нами царство антихриста. Ми не є певні де ті нерви, чи в несвідомій вчинків своїх масі людській, чи в свідомій своїх вчинків масонерії, чи врешті в секретній ролі і праці розсипаного по цілім світі і держучого в руках своїх цілу Європу — жидівського Сіонізму, але ми відчуваємо від соток літ, що нерви сатани дрожать, що він консеквентно йде до цілі і що ось ось на наших очах зведе він рішучий бій за володіння світом.

Оруддям тих секретних нервів були і ті, що проголошували світові розвальні суспільні ідеї — до нинішного комунізму включно. Ті розвальні суспільні ідеї — підважували релігійний світогляд і тільки тим способом можна собі пояснити такі дивогляди, як „некатолицькі католики” у Франції, що ішли на зустріч революції, (яка вкінці їх змела) або „попики-радикали” у нас, що ішли на зустріч большевизмові, який вже одну частину з них змів теж цілком, а другу теж змете, якщо не прийде в час контр’акція! Бо треба раз на завжди собі запам’ятати, що до Католицької Правди — може пасувати і з нею гармонізувати тільки правда! (любов!). Того ні XIX, ні XX. століття ненавчб і не розуміли і тому в католицьких суспільностях виростали суспільні доктрини — з яких виріс сучасний большевизм, і сучасна криза світова. Криза, бо люде шукали гармонії зла з добром, католицизму з атеїзмом, догматизму з вільнодумством, словом — криза тому, що люде в своїй великій наївності шукали приятні і співпраці Христа з антихристом! До таких куріозів — довів світ — брак серед християнських суспільностей — ясної християнської, на любові опертої національно-суспільної ідеї.

* * *

Правда, хоч досконале єсть тільки Боже, а людське все

кульштикає, то помимо сего через цілу свою історію людство шукало зразкової національно-суспільної ідеї і зразкової державної форми і для даних епох, та обставин знаходило для себе менше, або більше виправдані ідеї і форми, але зразку — який відбивавби приблизно бодай — досконалість Вселенної, не найдено. Залежно від релігійного світогляду — даного автора філософа, чи стейтсмена — виростали різні державні теорії — аж до дивоглядів в роді „Утопії”*) комуністів — включно. Були отже різні монархії, різні диктатури і різні республіки. Одні з них перетривали довший період історії, інші коротший. Одні більше, або менше своє існування виправдали, другі ні. Одні з них будували свої нації, другі руйнували. Загально однак історія встановила такий досвід і закон:

- 1) держави будуються монархіями і лицарством,
- 2) ослаблені демагогією „демократів” монархії заміняються в республіки, а нації в партії,
- 3) розвалюючіся республіки виратовують свою державність диктатурами одної партії,
- 4) диктатури по короткім періоді часу — повертаються знова в легальні монархії.

Словом, монархія — як така — єсть вихідним і збіжним пунктом кожної держави. Але річ не в самій особі монарха — а в тім, який він собою покриває зміст, яку репрезентує він систему. На тій підставі — були (і є навіть) ліпші республіки — чим деякі монархії. (Напр.: ліпша єсть нині Швайцарська республіка — від поваленої поліцейсько-царської монархії). Тому однак, що в основі всіх республік — лежить демагогія, отже лож, а в основі всіх диктатур насильство — отже ненависть, для того монархії найлегше прийняти правдивий християнський зміст її природної місії і з монархії — „якаб вона не була — перехід до „Трудової Монархії” легший і більш можливий, ніж од демократії, або комунізму”*). До сегодня людство не мало таких монархій, які-би покривали собою цілу сформовану систему християнсько-національного життя в державі. Системи всіх дотеперішніх монархій — були, або випадково — розу-

*) Сатира Т. Моруса про вимріяний край написана в 1516 році.

*) Сергій Шемет.

мові, або християнсько-неповні, або з монархією взагалі не гармонізуючі. Всі ці системи вже сьогодні пережиті. Монархії скрізь падуть в наслідок ослаблення їх демагогічною демократією. Напевно попадають ще й ті монархії, які є, (до сего веде їх їхній парламентаризм!). І ніколи вони вже в старих формах, чи то абсолютизму, чи парламентаризму не повернуть! По новій світовій війні, і по розкладі в ній республік — та хвилевих диктатур — народяться скрізь нові незнані досі християнські монархії. Приступаємо до теми про них.

* * *

Після руїни раціоналістично-матеріалістичної Європи — може народитися Нова Європа тільки ідеалістична. Таку Нову Європу відбудує самотній правдивий Ідеалізм, Християнський! До влади в ній мусить повернути назад Християнський Ідеаліст, який матиме цілий світогляд і ясний плян перебудови Європи, світогляд досконалення світа і плян для практичного наближення до сего досконалення цілих націй і держав. Європа стане знова духовим Піємонттом світа. І тут в поміч тім завтрішній Європі і на зустріч Християнському Ідеалістові приходить новий Велит, творець нової — Світової Ідеї Вячеслав Липинський!

Він самотній (із всіх великих творців суспільних ідей) найблище своєю національно-державною ідеєю підійшов до Христа і тим збудував кращу і повнішу від других ту світську півкулю — яка „пасує” і гармонізує*) з півкулею духовою. Так, самотній Липинський своєю суспільно-державною системою згармонізував духа з тілом — самотній Він вказав цілою системою, як зрівноважити Кесарева з Божим на сій землі.

„Ми не в силі — пише**) Він — творити світа, але той світ, який од Бога-Творця маємо, ми можемо досконалити. Політичні методи організації — це не чудотворство і не магічні заклинання, а тільки засоби для такого досконалення”.

*) В. Липинський, як державний ідеолог — ніде не написав вправді, що його ідеологія се суспільна ідеологія Католицької думки; Він навіть старався ту делікатну квестию перед Українцями (для яких Він сю ідеологію і писав) обійти мовчанкою, але Він ту квестию прекрасно сам розумів і свою ідеологію так збудував, що обов'язком його учеників єсть се виразно сказати.

**) „Листи до Братів Хліборобів”, стр. 215.

І він власне подає плян і засоби для такого досконалення. Плян, Християнської Монархії, як Він її називає „Трудової Монархії”, а — як засіб до неї вказує Він т. зв. „Клясократію”, іншими словами, нову християнську аристократію.

* * *

Щож се таке? Чи щось пережите, старе, чи ще одна „нова” з тисячі сучасних непридатних до практичного життя рецепт для „уздоровлення людськості” — доктрина вченого амбітника, чи може се нова утопія задивленого в неясне „завтра” нового мрійника? Бож вже були християнські монархи: цісар Константин Великий в римській державі, цісар Карло Великий в Німеччині, Володимир Великий і Ярослав Мудрий на Україні-Русі, св. Стефан на Угорщині, Вячеслав в Чехах і т. д. Так, се правда, були християнські монархи, але не було Християнських **Монархій**. Ідея „Трудової Монархії” се щось ні старе, ні сучасне, ні нове — а получене все добре із старого і сучасного для необхідного завтрішнього! Се синтеза добрих вартостей — (оправданих досвідом і історією людства) — минулого і сучасного побудованого на вічнім і незміннім для будучого нового. Се отже — ні пережиток, ні амбітне і безпутне доктринерство, ні утопійне мрійництво — а се єдино льогічне — з мільонів передпоминок минулого і сучасного впливаюче — консеквентне русло добра, яким природно і органічно може відродитись Європа!

* * *

Ідея „Трудової Монархії” — се перш за все практичне примінення Християнського Універсалізму до націй — се розтягнення сего Універсалізму практично на державу. Се перше в історії людства — льогічно-практичне примінення Християнського Ідеалізму до справ суспільно-державних, бо й сама ідея „Трудової Монархії” — се консеквентні потягнення суспільних справ — Християнським Ідеалістом з жерела Універсалізму. В тій Ідеї вже нема ані несправедливості монарха, ані насильства диктатора, ані обману президента. Нема вже в тій системі підстав ні до безбожності, ні до ненависти бідного зглядом багатшого. Перш за все — єсть тут Бог і Батьківщина. Во ім'я Бога —

любов всіх горожан і праця-труд та лад тих горожан, як пчіл в улюю для Батьківщини.

* * *

Задивлений у минуле, обсервуючи сучасне, і заглиблений у долю завтрішнього — Липинський ясно доглянув, що головним контингентом людства — суть селяне-хлібороби. Вони є в подавляючій більшості, а всі інші класи людей по містах — в меншості. Досі однак місто панує над селом і використовує його. Село пасивне, місто активне. Село однак ще не здеморалізоване, ідейне і ментальністю своєю найблище до матери природи. Село ще віруюче — в коріні своїм здорове, таке саме як було тому і тисячу літ. Ні модерний плуг — ні вчений агітатор з міста його не змінили. Хлібороб — всяк в землю і вона ублагороднила його соками природи. Він той самий, що був: релігійний, патріотичний індивідуаліст-консерват. За те місто збилось із шляху цілком. Здеморалізувалося і релігійно вигоріло. Тепер се хоре місто загрожує здоровому селу, бо воно з'організоване — а село ні. Липинський власне бачить уздоровлення суспільне — в з'організованню села. Від тих статочних, посідаючих, релігійних, патріотично-консервативних хліборобів — Він і починає свою науку і довкола них Він її розвиває; від них Він і сподіється відродження суспільности і до них Він адресує свою Ідею „Листи”. Липинський не каже з'організованим хліборобам кидатись на міста і заводити національну диктатуру зеленого села над сірим містом, ані не каже Він заводити диктатуру інтернаціонального хлібороба над інтернаціональним пролетарем, бо йому, „хліборобові свій брат-пролетар ближій*), чим чужий хлібороб”, але каже Липинський так:

Нація, се одна родина — а держава се зразкове господарство тої родини. В родині де протегується деяких членів — повстає заздрість і біль. В родині мусить царити любов і обеднання. Для того з родини не вільно нікого викидати, ні скривджувати, бо все се діти одних батьків — а в господарстві всі діти навіть недобрі придадуться. Членів родини ділиться не після

*) З організаційної переписки В. Липинського.

того, хто що думає, чи говорить, чи що хто хоче, але після того, хто чим займається (Іван студент, Василь вояк, Петро купець, Гриць священник, Катря помічниця, Павло господар і т.д.). Всіх їх оцінюється після їх діл і до праці уживається їх після того, що вони і як вміють виконувати. Батько родини — всьому голова. Він перед Богом відповідальний за таке, чи інше керування своїм господарством і родиною, а родина і челядь відповідальні перед ним і Богом. Він хоч і має право приказувати — то все наперед радиться старших членів родини, що і як зарядити і тоді аж заряджує. Діти і челядь виконують сі зарядження не задля страху — а задля спільного добра і з любов'ю до свого батька — який знова з любови для сих дітей се господарство удосконалює і розвиває. Старшому синові заповідає батько на случай своєї смерті — наслідственні права і обов'язки господаря. В небезпеці — вся родина скупчена біля батька — слухає його приказів і боронить господарство своє. Заняте опришками господарство — ціла родина скупчена біля батька господаря спільно відбиває. Ось і в мініатурі плястичний образ „Трудової Монархії”. Науковим стилем сей образ буде виглядати так:

Нація се всі мешканці даної території, без огляду на їх національну приналежність. Вона ділиться не на партії, (бо се дріблення може іти в нескінченість!) а на кляси, відповідно до того, хто чим займається. Отже суть кляси: хліборобська, робітнича, торговельно-промислова, і інтелігентська. Кляси діляться на стани, (наприклад: в робітничій клясі стан шевців, в інтелігентській клясі стан духовенства і т. д.) а стани діляться на ще менші корпорації (тіла) т. зв. цехи. Сьогодні цехи і стани різних кляс получились в сполуки „юнії” і змагають до цілковитого об'єднання своєї кляси, наприклад робітництво. Не було однак досі мови про об'єднання всіх кляс громадянства, але навпаки, висунено борбу клясову, іншими словами, борбу кляси проти кляс, що рівняється самовинищуванню власного громадянства. А Липинський поставив принцип об'єднання всіх кляс!

Першу підставову клясу громадянства хліборобів-селян Липинський ставляє по середині і довкола тої кляси Він завзи-

ває до об'єднання і всі прочі кляси нації. Він не каже не організуватися іншим клясам, ані не каже тим іншим з'організованим уже клясам входити в клясу хліборобську, ні! Він ставить по середині сталевий плуг, а довкола него робітника, купця, інтелігента, вояка і т. д. і каже: Сей плуг — се підстава нашого спільного господарства держави, бо ним, я хлібороб орю землю, роблю хліб і живлю ним себе і вас всіх робітників, купців, інтелігентів і т. д. Але я не мавби чим тої землі краяти і хліба робити — якби ти робітнику не зробив був твоїми мозолями того плуга. Тиж знов робітнику не міг зробити того плуга без інтелігента інженіра, що тобі подав плян, як сей плуг зробити. Без тебе купця-перепродавця — ми-б не мали матеріалу на той плуг, бо ти вмів заміняти наше зерно на сю сталь за границею. Длятого я хлібороб не проголошую диктатури над вами всіми, бо без всіх вас і я нічого не вдію і хліба не їсти-му! Але і ти робітнику не проголошуй своєї диктатури (тому, що зробив сей плуг) над нами хліборобами, інтелігентами, купцями і т. д., бо й ти без нас з голоду загинувби. (Ти мудрий тепер, що з'організував себе в своїй клясі — а ми ще ні. А що буде, коли і ми об'єднаємось по своїх клясах? Чи тоді маємо і ми свої диктатури проголошувати? І на віщо їх, коли ми-ж всі себе так доповняємо і потребуємо в нашім господарстві;). І далі: Ані ти інтелігенте разом з перепродавцем не обманюй нас і не диктуй нам, мовляв тому, що ми хлібороби і робітники „бідні і темні” і длятого треба нас „просвітити” і „ушасливити”, бо ми на сій землі не очікуємо ні раю, ні щастя, а бажаємо праці, добра і ладу, а ви нам того виборчими картками не в силі дати. В силі ви той лад, добро і працю ідейно уґрунтувати і освятити — тому і без вас інженерів ума і духа, ми нічого не вдіємо — а ви не вдієте без нас! Врешті до тебе останнього, — вояка і молодця — кажу я осілий хлібороб: Ми всі працюємо в своїм господарстві — не на те, щоб ти при допомозі твого вождя диктатора, абсолютного пана життя й смерті многих — виконував диктатуру над нами — головно хліборобами і робітниками, бо ти маєш стати нам в захист! На те ми й тебе виховали власним хлібом і меч на ковалі для тебе викували, аби ти і той хліб і те ковало боронив, а не громив! І ти нам — особ-

ливо ти потрібний — але на захист і оборону нашого добра, праці і ладу — а не на „вічні революції”, які нам і се добро і працю і лад сей розвалюють! Чи не розумієш того, що без наших селянських і робітничих синів — твоя „революція” немислима? Але ти вояку нам в наші часи — найбільше необхідний, та не в ролі погромщика, але в ролі лицаря!

Отже — кінчить свою мову хлібороб — не ворогуймо! Не відкидаймо один одного, не протегуймо жадного, і не проголошуймо диктатури одні над другими. Ми радше обєднаємося в своїх клясах — і обєднаймо всі ті кляси в одне міжклясове обєднання цілої нації, бо таке обєднання включає в себе цілу націю, всі шари її суспільства.

Щоб те обєднання однак могло розпочатись, то для того (партії мусять бути усунені з нашої програми) найсильніша, підставова кляса хліборобська мусить вперед себе саму зорганізувати і обєднати. Задля сего вона мусить мати своїх організаторів. Звідкіля їх взяти, коли її організатори по партіях? Ті, що приймуть в кров і кість сю ідею, (а можуть її приймати лише найчесніші і найрозумніші) мусять стати і найактивнішими — та своїми прикметами лицарсько-християнськими, працею і досвідом мусять завоювати собі в своїй клясі авторитет — за яким вже легко піде і пасивна селянська більшість. Теж саме рівночасно мають зробити серед своїх кляс і зі своїми клясами найчесніші і найрозумніші з тих других кляс. От і перші організатори клясократії, ті найліпші, що виділились з маси, от і верхи Клясократії, Нової Християнської Аристократії, яка на щастя вже виростає серед всіх християнських суспільностей, особливо в Європі. Поки що вона виростає*) стихійно сама без знання навіть Ідеї клясократизму, бо Ідея ся покищо оповіщена в одній матірній мові її Автора, але самосівну конєчність того руху створює сама сучасна безвихідність і рух сей — сьогодні, чи завтра прибере скристалізовані форми оповіщеної Ідеї і пляну.

А якжеж з перейняттям клясократією влади?

Клясократія мусить собі владу сама завоювати. Як? Вже знаємо як народжуються перші організатори клясократичні. Тепер, щоб ті організатори задержали в собі єдність і дисци-

*) В Англії наблизилась своїми творами до „Листів” Липинського — звідна Трійця: **Барнес, Белак і Честертон.**

пліну потрібну їм для успішної організаційної праці серед своїх клас, вони об'єднуються біля свого легального, родового, дідовичного і традиційного монарха, який як матка в улію стає першим слугою нації, а zarazом, як батько в родині і головою — господарем господарства. Біля того господаря-монарха об'єднуються всі класократи (виділені з клас власним авторитетом — найкращі з посеред нації) отже та активна меншість — а з ними і їх класи. Таким чином той Господар-Монарх стає понад всі класи і становить найвищу точку спійки всієї нації і найсильнішу непорушну точку опори для держави. Він і найвищий Авторитет і репрезентант цілої нації і держави і Перший — найліпший Лицар свого лицарства. Ось і структура „Трудової Монархії”.

* * *

Тепер щойно приходить мова про організацію різних діянок життя громадянства в державі. Перш за все завоювання влади. Воно легке особливо в готовій вже державі — коли об'єднані біля свого монарха класократи зросли вже на місцях на стільки в силу, що за ними рушать їх пасивні більшости. В сучасних умовах — всі християнські — віруючі елементи особливо Церква будуть такий рух лиш благословити. В тім і сила того руху, що він виразно християнський, тоді коли все поза ним менш, або більш виразно проти-християнське! Для поневоленої нації, яка ще своєї держави не має — той рух в сучасних умовах одинокий в силі скупчити біля свого вождя всі розпорошені християнські сили нації і при допомозі тих сил — з ясним пляном, вірою і ентузіазмом, та за благодаттю Божою і благословенством Церкви — власну державу відвоювати і зорганізувати.

Життя громадське вже в завойованій класократією державі не складне. Шляхом селекції (добору кращих — а не вибору найкрикливіших!) по поодиноких цехах, станах, юніях, корпораціях і т. д. побільшується класократію (правлячу меншість) так, щоб вона опанувала весь апарат державний. В той спосіб край переходить до рук самих спеціалістів, отже людей, які на своїм ділі не тільки найкраще визнаються, але, які для сего діла на місцях найбільше заслужилися. Нема вже ні ви-

борчих демагогічних карток, ні постійних змін правительства, партій і президента, які звичайно потягають за собою і зміну осіб в державно-адміністративнім апараті на осіб нових приналежних до одної політичної партії. Єсть за те постійна влада і відповідні люде для її помочі. Замість крикливого, безпутнього і непродуктивного парляменту, єсть біля Монарха Найвища Державна Рада, зложена так само з фаховців заступаючих свої (відповідно до репрезентуючого ними стану, юнії і т. п.) інтереси. Отже є радянська*) (ділова) система. Також менші ради є в цілій (здецентралізованій на автономні провінції) — країні; сільські, повітові, окружні, провінціональні, всекраєві. Отже нема вже ні демагогічного вічевика „пана посла”, ні тої — все довкола бука охльократи централізуючої — „казьонщини”. Є громади, громадянство, достойні людської гідности — громадяне-патріоти і їх ділова праця-труд во ім'я спільного добра Батьківщини і Нації. Розуміється, що щойно в таких умовах — єсть можливість наладнати в душі християнським і господарсько-економічне життя нації, і зреформувати хорий капіталізм в тім душі. В таких щойно умовах — родяться можливости культурно переродити цілу націю і її розбудувати. В таких щойно умовах — єсть можливість для Церкви уморальнювати широкі маси суспільні і в стислій кооперації, та щирій згоді з владою світською вести на даній території цілу суспільність до досконалости, до Ідеалу Бога, а державі при благословенстві її Церквою — єсть можливість сповняти її Богом призначену місію. — Що тут протихристиянське?

* * *

Та даймо тут слово самому Авторіві тої Ідеї, В. Липинському.

„Клясократія — каже Він — єсть методом правління осілого продуцента-войовника: людини, яка продукує матеріяльні цінности (хліб, товари), а одночасно, завдяки своїй вродженій войовничости та виробленій відповідним вихованням звичці до організації, уміє цій продукції надати не анархічні, спекулянтські, а організовані форми, і уміє цю продукцію від зовнішніх

*) Гляди в „Хліборобській Україні”: „Трудова Монархія — як завершення радянської системи”.

руїнників силою меча захистити. При класократії **провід в державі належить таким організаторам матеріальної продукції нації**, які, для виконання цих своїх організаторських функцій, уміють **самі зорганізуватись**, тоб-то уміють **обмежити свої індивідуалістичні інстинкти**, уміють підпорядкувати їх одному монархічному проводові, і мають досить сили, щоб не претендувати на диктатуру, а допустити до голосу в державі і опозиційні до їхньої консервативної державної влади, поступові елементи в нації.

„Систем правління класократії засновується на витворюванню гармонії між державою і громадянством — між тим, хто править і тими, ким правлять — так, щоб держава і громадянство себе взаємно доповнювали і творили одну — посідаючи свій національний дух і своє державне тіло — націю. Він єсть гармонійним взаємовідношенням між матеріальною силою меча, матеріальною силою продукції і золота, нематеріальною силою ідеології і силою пасивності мас. В класократичному устрої, де нема охлократичної диктатури і де нема рознузданої демократичної анархії, можуть знайти собі місце всі ці охлократичні і демократичні елементи, які визнають над собою — **обов'язуючий** в першій мірі і цю консервативну верству, на якій спірається державна влада — принцип **служби** нації, а не необмеженого панування над нацією.

„Державно-організаційні форми класократії в загальних рисах представляються так. На чолі стоїть дідичний Монарх*), репрезентуючий державно-національну традицію, єдність нації і возглавляючий державний апарат. Його влада не **диктаторська, не самодержавна**: вона обмежена законом, який в своїх законодавчих установах творить сама нація. Але ця влада монархістична **не фіктивна**, як влада республіканського президента тому, що вона володіє не аполітичним, а політичним, їй **персонально** присягнувшим і їй відданим державним апаратом та армією, і тому, що в самій нації, в самому громадянстві, вона має опору: 1. в консервативних, войовничого духа, здатних до

*) Українські Клясократи-Монархісти признають всі права дідично-монарші для України за Гетьманським Родом Скоропадських і об'єднуються біля живучого Голови того Роду Їх Світлости Ясновельможного Гетьмана Павла Петровича.

організації і до самооборони продуцентах, організаторах матеріальної продукції нації; 2. в консервативній, зорганізованій в одно тіло, інтелігенції, творцях ідеології нації. Монарх при класократії єсть Першим Слугою Нації, єсть і Першим Лицарем, який силою свого державного меча захищає націю і береже та виконує ті закони, що нація в своїх законодавчих установах сама для себе ухвалила.

„Оця законодавча громадсько-творча внутрішня праця нації, яка має своє втілення, свою оборону і свого регулятора в сильній монархічній державі, відбувається в постійній боротьбі між консерватизмом і поступом. Сильні і добре зорганізовані консервативні войовники-продуценти самі персонально в своїх класах організують свою класову (хліборобську, промислову і т. д.) частину продукції цілої нації. Проти них виступають поступовці, які вважають, що нація дозріла вже до зміни форм своєї продуктивної праці шляхом більшого розворушення мас, збільшення їх духових та матеріальних потреб і, відповідно до цього, зреформовання влади, шляхом введення в правлячу верству поступових, реформаторських елементів.

„Завдяки тому, що ця боротьба відбувається віч-на-віч між репрезентантами вже здобутого нацією матеріально і духово організаційного досвіду і між репрезентантами поступу, вона не приймає форм демократично-парляментського шарлатанства, де цю боротьбу ведуть не самі заінтересовані сторони, а — нічого не розуміючи в організації матеріального і духового життя нації — посередники „політики“, яких вся „умілість“ засновується на виборчій демагогії та на обдурюванню „суверенного народу“. В боротьбі — веденій в межах, сильною монархічною державою бороненого закону, — владу, а з нею змогу творити нові закони, одержують зпосеред поступових елементів тільки ці, що не на словах а на ділі свою організаційну здатність доказали. В оцьому постійному абсорбованню поступу сильним і життєздатним консерватизмом (і в усуванні від політичного проводу здатних тільки до руйництва крикунів, „репрезентуючих інтереси“, з якими вони не мають нічого спільного) виявляється динаміка класократії.

„Отже суть класократії лежить в існуванні серед даної на-

ції настільки сильних і настільки здатних до самоорганізації матеріально продукуючих войовників і настільки добре зорганізованих і авторитетних серед громадянства його духових провідників інтелігентів, щоб посідаючи силу матеріальну войовники і політики продуценти, визнавши духовий авторитет добре зорганізованих інтелігентів, могли придбати для своєї матеріально і політично організуючої праці моральний авторитет серед мас. Тоді своєю матеріальною та моральною силою вони в стані зрівноважити все-нівелюючу силу матеріально не-продукуючих войовників (недопустивши їх до необмеженої охлократичної диктатури меча над продукцією та ідеологією) і анархічну силу продуцентів та інтелігентів спекулянтів (недопустивши їх до необмеженої демократичної влади золота і інтелігентської ідеологічної спекуляції над мечем і над не спекулянтською продукцією).

„Розуміється завести класократію не можна самим тільки „переконанням” і „агітацією”.

Люде не приймають ніколи якогось громадського ладу тому, що він теоретично „найкращий”. І наприклад якийсь далекозор, що бачить здалека гору у всіх її деталях **тому, що хоче вилізти на неї**, не може, хоч би він і надірвався, дати образ цієї гори окружаючим його і **не бажаним лізти в гору** короткозорам — з тої простої причини, що вони її не бачать, вона їх не інтересує і що в їх мізку нема відповідних образів для ясного представлення собі понять, які їм далекозор словами тільки може передати. Щоб люде прийняли якийсь громадський лад, ці, що його своїми очима бачать і що його всіма фібрами своєї душі хочать, мусять мати власну силу цей лад зреалізувати. То значить, що в тій тяжкій праці вони мусітимуть пам'ятати, що навіть найтрудніше завдання може бути виконано, коли єсть: стихійне, вроджене **хотіння**; — **ясна ідея**, усвідомлююча хотіння; **воля та розум**, потрібні для здійснення ідеї; — **віра в Бога** і в те, що дана ідея згідна з Божими законами; — і **любов до людей та до землі**, серед яких і на якій має здійснюватись дана ідея!”

А тепер послухаймо, що каже про Ідею „Трудової Монар-

хії” — такий математичний і досвідчений мозок — (вже на вступі сего розділу цитований) — Михайло Тимофіїв*):

„Трудова Монархія” — це єсть єдиний шлях для розв’язання заплутаної сітки політичного, економічного, соціального і морального умопомрачення, котра душить не лише Україну — а цілий світ і котра загрожує руїною цілої європейської культури.

Поки окремі нації і їхні вожді дійдуть до зрозуміння цього, можуть пролитись ріки крові, і мільйони людей можуть загинути в глупій і безнадійній боротьбі. Але врешті вони будуть змушені дійти і прийняти — свідомо чи несвідомо — методи організації, що їх так майстерно та геніяльно виявив і проаналізував у своїх творах В. Липинський.

Навіть нині — багато з того, що робиться в Італії, Англії, навіть в Росії — можна розуміти лише яко сліпе шукання,**) але в тім самім напрямку, що перший вказав нам Липинський.

Певність в тім, що за кілька літ чи десятиліть Вячеслав Липинський буде визнаний провідним генієм світової політичної думки, — зовсім не базується на моїй особистій приязні і відданості до покійного.

Цілком навпаки — я прийшов до Липинського лише після того, як переконався, що всесвітня політична думка всіх напрямків — од найконсервативнішого до найбільше радикального — єсть імпотентна щодо розв’язання і вирішення найважливіших проблемів нашої цивілізації в якийсь інший спосіб, ніж в спосіб та напрямкові, що їх вказав нам В. Липинський.

Людство переживало кризи, подібні до нинішньої не раз,

*) Михайло Тимофіїв автор глибокої студії „Хліборобський Банк” — виданої у Відні в 1922 р.

**) Доказом такого „сліпого шукання” нових суспільних шляхів — хай нам послужить от хочби нинішній „малий Наполеон” п. Дольфус, теперішній канцлер Австрії, який літом с. р. (1933) публічно сказав про напрям його політики так:

„Ми австрійські Німці почуваємось одним народом з германськими Німцями. Коли нині поборюємо „аншлюс” з ними, то тому, що поборюємо диктатуру націоналістичну п. Гітлера. Будемо боротись на два фронти — проти всіх соціалізмів і націоналістичних диктатур — а змагатимемо до встановлення Кооперативної Держави на християнських засадах побудованої. В тім напрямі маємо бути піємонтом для всієї германської раси і території”. Щож се? Чи не „сліпе віднайдіння” християнської „Трудової Монархії”?

— і завжди воно вивязувалося із хаосу завдяки тому, що знаходило нову точку опертя в якійсь ідеї, кинутій якимсь невідомим*), або мало відомим чоловіком, — чоловіком, що його часто навіть не визнавало найблище його оточення”.

Практично: Валяться надгнилі старі форми суспільно-державні. Вальються сучасна раціоналістична культура Європи, вальється сама Європа. На неї йде антихрист! Проти него виростають нові ідейні сили. Сили християнського відродження, сили Ідеалізму Християнського. Вони (ті сили) сьогодні ще в різних формах, але наша ціль зводити ті сили постійно і скрізь в одно організоване русло, мобілізувати їх під одною командою до зтяжного бою! Для християнина-католика мусить сьогодні все бути ясным і справа Церкви і справа власної держави. Він мусить завчасу готувитись до великої місії. Мусить організуватися! Як?

1) Наперед треба усвідомити собі існуюче зло, 2) Усвідомити собі плян, як те зло поборювати в церкві і державі, 3) Розвивати акцію! Як? а) Наперед прихилити до свого пляну найідейніщі і найрозумніщі верхи своєї Церкви і Нації, б) далі, відразу складати з прихильників організоване тіло і вязатись з Центром, в) намітити методи і шляхи акції і продовжувати її, г) до сего необхідно організувати патріотичну молодь при церковних парохіях, кліюбах, товариствах і т. д. по селах, містах і провінціях — після вард і дистриктів в боєві відділи проти антихриста. Дайте тій молоді ідею, плян і ентузіязм, дайте їй віру, в беріть її (бо вона се любить!) в уніформи і звяжіть її в одне тіло (рої, чети, сотні, баталіони, полки і т. д.) скажім, Католицької Світової Організації і держіть її на поготівлю проти ворога, бо він скрізь серед нас тут, в новім світі і там, в старім. Держімся збитою лавою Християнських Ідеалістів-Монархістів проти наступаючої руїни, бо сьогодні такий час і стан, що навіть власна держава не в стані оборонити ні наших інституцій, ні нас самих, якщо ми її в борбі з большевизмом не

*) Вячеслав К. Липинський, шляхтич з України, родився дня 5. квітня 1882 р. на Волині, в селі Затурці, автор кількох переломових праць на полі української історіографії і посол Української Держави в Відні 1918 рр. — Умер дня 14. червня 1931 року в санаторії Вінервальд біля Відня. Похоронений в ріднім селі Затурці.

поможемо. Врешті скажім собі і дітям нашим, що краще єсть
впасти трупом при скорострілі в отвертій борбі проти больше-
визму, чим пережити під його владою хочби 5 мінут!

УКРАЇНА В КРУГОВОРОТІ ПОДІЙ*)

„Збудована на нашому непочатому і буйному „дикому полі“, сильна Держава Українська має дані перейняти від старіючої Західної Європи — може так, як колись Візантія від упадаючого Риму — весь її многовіковий досвід, всі здорові зерна її великої культури і ці зерна на своєму родючому ґрунті до ще більшої височини виростити. Тільки Держава Українська мешканцям нашої нещасної Землі — яка досі була „окраїнами“ Азії і Європи і полем герців для цих двох світів — має дані забезпечити нарешті людське громадське існування, не „при битій дорозі“, а в своєму власному гнізді. Свідомість величчя цього завдання, і його правди та справедливості, може захопити людей сміливих та честних — людей, які люблять велике і шанують справедливе”...

(В. Липинський „ЛИСТИ”).

Якеж становище в тім світовім круговороті подій **може** зайняти і **повинна** зайняти Україна?***).

* * *

Яку роль **можуть** і **повинні** відіграти Українці — до розвалу, в часі розвалу і по розвалі Європи?

* * *

В якій мірі залежить доля сучасної і Нової Європи від України?

* * *

Ось і питання, які мимохіть (аж в тім місці сеї книжки) приходять на думку читачеві зацікавленому проблемом України в тім часі. І помимо сего, що уважний читач — вже на основі попередніх 3-х частей сеї праці може легко знайти консеквентні відповіді на сі питання — то ми тут постараємося ще

*) Тій части призначив я майже половину окремого матеріялу цілої сеї розвідки. Тому однак, що кошта друку тої розвідки в такім обемі перерослиб фінансові можливості нашого новоз'організованого Видавництва — я в останній хвилі зредукував весь матеріял сеї части до мінімум'а — в надії, що при найближшій нагоді весь той відложений матеріял зможу видати друком окремо. **В. Б.**

) Щоби не ширилось баламуцтво — то я на отсім місци заявляю, що цілу ту книжку друкую без відома Гетьманського Центра і з власної ініціативи а тому за всі думки висловлені в тій книжці несу тільки я сам повну відповідальність. **Володимир Босий.

раз упорядкувати йому сі відповіді по можности якнайкоротше, есенціонально і по точкам, але зате отверто і щиро. І так:

1) Україна — тобто поверх сорок міліонова нація із всіми своїми духовими і матеріяльними надбаннями на своїй етнографічній території в Європі — як в часі першої Світової Війни, так і до сегодня своїм національно-державним питанням і акцією становила і становить в орбіті всіх світових держав і народів свого рода особливий виїмок. Виїмовість української проблеми полягала і полягає в тім, що Україна завдяки своїй місії і території вже від зарання свого буття аж по нинішний день змагаючи з коріння свого духом на захід а до поширення своєї державности на схід — тимсамим постійно боронила собою цілу Европу перед Азією і перед її східною навалою. В борбі з тою східною навалою падала вправді українська державність, але й раз у раз розбивалися о Україну і тіїж східні орди. Така єсть історія України. Трагічна вона однак тим, що Европа ніколи належно не усвідомила собі ролі України на своїм власнім сході і постійно (коли тільки Україна знеможена обороною Європи падала) понад голову України переходила до порядкування своїх егоїстично-національних справ, в програмі якої було встромлювати рівночасно ніж у спину тоїж самої України від заходу. (Польща!) Українське плем'я — не позбавлене однак ні своєї традиції світлого минулого — ні хотіння великого будучого — життєво заінтересоване борбою зі сходом задля власного буття — ні на хвилю не могло і не може зрезигнувати з тої борби проти Азії, але не моглож наше плем'я і не може з другого боку заперечувати себе во ім'я егоїстичних інтересів поріжненого заходу. Весь той трагізм України тягнеться червоною ниткою через цілу нашу історію. Його інстинктом відчуває українська маса, в крові і костях переносить той трагізм українська провідна верства. І звідси власне походить та виїмовість нашої проблеми. Тут причина, що історичний дух України мусів шукати на перекір сходові і заходові своє оригінальне місце на земськім гльогі. Те місце — в наших часах вже на щастя-ясно означене!

*

*

*

Завдяки тій власне виїмковості — питання українське стало специфічне, оригінальне і відокремлене від інтересів і ідеалів існуючих світових таборів політичних. Воно було до-сі все питанням наскрізь самостійно українським і не виявля-лося на зовні чином в бльоку держав ні по стороні заходу, ні сходу, бо оба ці контрагентні світи старались стиснути Укра-їну у своїх кліщах.

Сей стан продовжився до сьогодні і завтра становище Укра-їни буде знова виїмкове, як було й досі — то є, своєрідно-ори-гінальне, і відокремлене від інтересів суспільних ідеалів реш-ти існуючих і готових на те криваве завтра політичних груп і таборів. І власне те відокремлене і самостійне становище України сьогодні вже з ясно зачеркненим плямом — може бу-ти в тім круговороті світових подій самотнім фізичним і су-спільно-ідейним порятунком для Європи — особливо в мо-мент її розвалу — тобто в момент розвалу нині існуючих її трох таборів: демократії, фашизму і комунізму.

* * *

2) Те виїмкове і оригінальне становище України в танку світових політичних подій — проявилось і проявляється в сво-єрідно відокремленім відношенню української проблеми згля-дом сучасних повоєнних ідей і суспільних угруповань. Напри-клад:

а) Україна не рахує себе ні до побідників (по стороні Алі-янтів), ні до побіджених (по боці Центр. Держав), але й не ра-хує себе країною і чинником нейтральним (по стороні ней-тральних держав), бо Україна хоч і була об'єктом тих трох світових угруповань в Світовій Війні 1914—18 рр. — то всеж та-ки незалежно і навіть проти волі тих угруповань в роках 1917 — 1921 зазначила чином своє індивідуальне становище. Але як колись — так і тим разом схід і захід замкнули у своїх клі-щах той чин...

б) Україна не увійшла ні духово, ні організаційно в захід-ну „Лігу Націй”, але не увійшла вона духово — а фізично не признає і „Східної Ліги” Комінтерну! Обі ці „Ліги” — се ті влас-не кліщі — у яких зловлено Україну! З яким-жеж табором, або й групою держить Україна? Чи може з ревізіоністами?

в) Ні, і тут України нема! Україна не стоїть ані в таборі ревізіоністів (побіджених), ані в таборі протиревізіоністів (побідників), ані в таборі нейтральних (Америка!), бо інтереси, ідеали і ідеї тих таборів не ідуть і не підуть — бо не можуть піти — по лінії державної рації і духової експанзії України. І хоч Україна сьогодні в принципі єсть за зміною Версайського Трактату, то не є однак в таборі тих, що сей Трактат чинно завтра валитимуть. (Якжеж мило усміхаються сі оба табори до комуністичного Кремля, щоб хоч на час позискати собі його симпатії... А кокетування сего Кремля з боку когоб то не було — се умертвлювання України!) А Україна хоче жити і життя вливати в Європу! Вона не може бути ні фізично, ні духово по боці тих, що несуть з собою розвал Європі!

г) Для того Україна не іде і не може піти на поведях демократії, ні охлократії тобто по лінії парляментаризму, фашизму, чи комунізму — які сьогодні уставились проти себе в три воюючі табори. Україна до жадного з них не входить і не може увійти, бо ідеї тих всіх трох таборів випробовані на Україні. Вони її знищили (демократія, отаманство диктаторське і комунізм) а завтра моглиб її вже вбити на віки!

г) Для того теж Україна не є і не може бути оборонцем ні комунізму — ні сучасного капіталізму. Обі сі системи України ворожі і вона їх поборює!

і) Для того Україна не іде і не може піти по лінії ні інтернаціоналізму, ні космополітизму, ні врешті по лінії сучасного т. зв. націоналізму, бо становище і місія України диктують її сьогодні світогляд позитивно-творчий, єдиний, що зможе вирятувати з пекельних мук негачії і перебудувати по Божому не лише Україну — але й цілу Європу. До якогож в таким разі табору, групи, ідеї і світогляду причисляє себе Україна?

* * *

3) В завтрішній війні народів — тобто в війні наперед фашизму (ревізіоністів) проти демократії (протиревізіоністів) — а відтак (по виступі большевизму) в війні капіталізму проти комунізму — Україна може заняти знова лише своє самостійно оригінальне становище. Становище умертвлення комунізму (отже традиційна борба проти східної орди!) і становище по-

бідника-спасителя Європи. Дятого тим разом — побідивши орду — Україна не сміє перед з'анархізованою Європою ні втікати — **але і не сміє її сліпо наслідувати...** Навпаки, Україна мусить тоді повернутись лицем до заходу і вибороти собі признання західно-європейського горожанства. А се може статися лише тоді, коли Україна в тім часі не злегковажить своїх сил, свого християнського ідеалізму і післанництва, заслуг і клясократичного пляну будови Трудових Монархій, але коли як учитель-побідник принесе сі дари Європі і стане арбітром її нового життя. Отже сьогодні Україна не причисляє себе до жадного іншого табору, окрім свого власного. Україна єсть завязком і центром окремого вже виростаючого нового табору, того табору, який поряdkуватиме по розвалі Європу і організуватиме в ній нове християнсько-ідеалістичне життя. Сей табір виростає нині з села, а Україна має його вести, бо єсть його творцем і учителем і в тім України сила, щастя і завтрішний успіх. І власне від того — як в найтрагічнішій для Європи хвилі поставиться Україна, в якім напрямі вимірить вона тоді свій удар, та, чи він удасться і від того, яку ідею (світогляд) репрезентуватимуть на Україні ті, що тоді писатимуть нову сторінку історії народу, (провідна верства) залежатиме не лише доля України, але й доля цілої Європи! Чому?

Сьогодні вже всякому ясно, що на наших очах йде боротьба за володіння світом, борба за новий суспільний лад в світі, головню борба проти старої цивілізації в Європі (християнської) і проти її суспільної системи — капіталізму. Завтра вже — ся борба має вирішити долю Європи. В тій борбі — як се ми вже попередно виложили — беруть участь три непримиримі табори. Атакуючий демократію — ревізіоністично-фашистівський табір націоналістів-раціоналістів, оборонюючий себе перед тим табором — табір протиревізіоністів демократів — менш, або більше раціоналістично-матеріялістичних космополітів, врешті третій табір — наступаючий на сі оба табори — большевизм.

Ті три табори репрезентують нині думку і силу Європейських міст. З них — оден лише комуністичний — большевизм знає ясно чого хоче — і знає як треба йому поступати.

щоб врешті досягнути свою ціль — всесвітню революцію. І до сего большевизм має неабиякі сили і атути, фізичні і словні.

Табор демократії, з якого виріс той большевизм — хаотизує світ — а своїм непримиримим становищем зглядом ревізійоністів-фашистів з одного і своїми коншахтами з большевизмом з другого боку — прискорює остаточну перемогу Комінтерну і розвал Європи. — Табор-же націоналістів-фашистів з точки філософічно-моральної — не зглибив своєї ролі як слід, і тому в суспільно-політичній боротьбі з сучасним большевизмом, не уявляє із себе тої льогічної і консеквентно наставленої сили проти антихристиянства, якої Європа нині потребує, і без якої вона завтра може на віки загинути. Словом, Європі і (цілому світові) нині потрібно мати ідейно ясно скристалізоване і організаційно ясно оформлене добро (ідею і систему!), щоб ним протиставитись ясно скристалізованому і ясно оформленому злу — сучасному большевизмові! Інакшими словами — Європі в першій мірі — сьогодні необхідно проти наступу сатани-антихриста протиставити наступ Христа-Бога! А, що як демократія так і фашизм борються лише **проти чогось**, а не **за щось**, (як наприклад борється сам большевизм!) тому Європі потрібний табір, який в боротьбі з тою негациєю вестиме боротьбу не „проти” — а „за” **повне добро**! Такий табір може створити і його вже творить **Універсалізм**! Універсалізм — як світогляд ідея і класократичні Християнські Трудові Монархії — як нова суспільна система.

На переді тої світової негациї іде нині зорганізований московський большевизм — отже й боротьба нового табору за повне добро — буде тим самим боротьбою проти тої негациї — в першій мірі проти авангарду тої негациї — сучасної Москви! Хтож має бути і може бути і повинен стати таким авангардом по стороні того нового християнського ідеалістичного табору — проти тоїже Москви? **Одинока Україна** — се наша відповідь!

Якщо так, то доля Європи залежить сьогодні — а тимбільше завтра — від становища України, від того насильно прищипленого до сучасного Кремля жолудка, без якого він сейчас вмирає. Бо — коли проти походу большевицької Москви на Європу — Україна в слушний мент не вимірилаб удару, або,

колиб той удар України в спину Москви тоді не удався (а міг би не вдатися — якби Європа далі не усвідомила собі ролі України в тім часі, і якби самі Українці не усвідомили собі їх домінуючої ролі в тім часі і ступилиб на шлях борби „проти” — зла — не практикуючи самі повного добра) тоді большевизм без опору зійде з Карпат в долину Європи і розложить її цілком! В противному разі — в момент побіди України — Європа вправді булаб фізично розвалена — але не булаб до щенту розложена і за помічю Католицької Церкви (якої центра большевизм не успівби в такім випадку теж знищити) відродилабся до нового життя! Україна — моглаб тоді бути найсильнішою державою в розваленій Європі і взялаби головну участь в тім відродженню Європи. Роля України в тім часі в Європі — булаб подібною до ролі Атен і Спарти в Старім Світі, до ролі Риму і Візантії в Середньовічю, Лондону і Парижа в нових часах. На всякий случай — роля України як арбітра Європи в тім часі — булаб більша, чим в році 1815 була роля Москви на Віденському Конґресі...

* * *

4) В тій борбі за схристиянізованнн Європи — сприяє Україні слідує:

а) Україна — се одинока в світі країна відповідно чисельна і положена і одинока з многими атутами і шансами — яких не мають, бо не можуть мати інші краї в Європі, щоб такий удар антихрестови завдати і такуж ролю в світі відіграти. Атути і шанси України:

б) Місія України — отже ірраціональна стихія — освячена історією і народжуюча ентузіязм, порив і чин вела і веде і поведе Україну „черпати воду з Дону”, „ломати копія в полях Половецьких”, „завішувати щити в музультманськім Істамбулі”, „іти з Дружиною у Варяжські землі” — врешті найголовніше „хрестити Русь святу” і „боротись з невірою” і санкціонувати сю борбу коронованннм своїх монархів Римською Апостольською Столицею! Меч проти сходу — а очі і серце до заходу! Ось і місія України!

в) Тепер іде (і мусить іти далі) борба проти сходу і проти тої власне невіри — Москви! Хтож — як не Україна — має і

може новим чином zakresлити вірні лінії сеї місії? Виконати сей ~~чин~~ — се квестія буття України! Тому в тій борбі Європи з антихристом — Україна єдиний авангард сеї Європи!

г) Історично — Москва (навіть не червона) була опанована сатаною і постійно воювала і дехристиянізувала Україну — аж доки її не увязнила пеклом своїм цілковито. Хтож більше чим Україна почуває в себе хотіння, ентузіязм і моральну силу (оправдання) воювати во ім'я добра і справедливости з тим історичним злом і тиранією? Хтож більше від України зацікавлений в розгромленні того зла — Москви?

г) Україна прийняла віру католицьку (хоч і посередно через Візантію) і її перша і одинока в повнім значінню того слова державність в добі монархо-князівській, будь то в Києві — „матері всіх городів русько-українських” — будь в Галичі — була католицька, — а Москва ніколи не була католицькою державою і відразу прийняла раціоналізм християнський (схізму) який на своїм азійським ґрунті поглибила аж до сучасної неґації християнства взагалі. — В наступі на Україну — той дух московської руйни нищив Україну баламуцтвом — доти, доки врешті не накинув її замість Христа — антихриста... А Україна постійно боролась з тим духом зла. Нині краще — чим колинебудь перед тим — бачить і розуміє вона, що Москва — се сатана! Тому Україна хоче Христа і з Христом боротись проти сатани! Се власне той самозрозумілий авангардизм України в поході за схристиянізування Європи. Так, в Москві антихрист — а на українським селі захований Христос! Хтож більше чим Україна — бажає сьогодні утаєного Христа **явно** почитати? Хто більше стужений за Ним, хто після Неронів і Діоклеціанів витерпів за Христа більше, як не Україна за 15 літ під володінням московського антихриста? Кому прислугує більше право бути на переді християнського походу проти Москви — як не тим, що ізза новітнього мучеництва — внутрішньо перероджуються на дійсних християн? Чи не Україна під Москвою — сьогодні одинока може вибухнути найбільш ентузіастичним поривом християнського ідеалізму — і понести свої побідні прапори в Київ, а навіть в Москву? З міліонами, що люблять Бога і хочуть Христа — а замість того скрізь бачуть сатану і його пек-

ло — не шутки! Се сила, коли прорветься і лявіною рушить... Тут і сила України!

і) Проблем схізви — се дух Москви, а проблем Унії (єдності з Римом) се дух християнської України. Схізмою Москва все побіджувала Україну — і навпаки Католицизмом — Україна все побіджала і удержавлювалась. Перед наступом схізви втікали все західні українські землі, а навпаки в наступі проти сходу і в борбі за Україну ішли все на переді Українці Католики з заходу... Москва ніколи спокійно не спала і не буде спати — як довго існував, існує і буде існувати на незалежнім від неї католицьким скравку — західний Українець. Москва його не потребує до своєї „соборности“, бо боїться кристалізації Духа і Місії української на цілім руським сході, боїться сатана Христа! Тому Москва радо знищилаб раз на все — сей західний піємонт України — як не власними, то сусідними західними полками... Судьба однак і тим разом врятувала нам сей піємонт перед сатаною. Для того не сатаною опанований Київ має „усоборничати“ з собою Львів, але навпаки католицький Львів має схристиянізувати Київ і аж тоді усоборничатись з ним... І хай Бог сохранив Україну, щоб в сучасних умовах було навпаки!.. Сьогодні в київській святій Софії бенкетує явно антихрист-большевизм. Церкви Києва розбиті і розсіпані. Там тепер організаційно-релігійна порожнеча; залишилась одна віра в серцях! Хтож, як не зорганізована церковно Католицька Галичина має обовязок, місію, може і повинна назад з'організувати сей Київ — так, як його вже нераз організував її західно-римський католицький Дух і дисципліна? Хтож більше радо і з більшою посвятою возьметься до сеї праці, як не Галичане? Коли буде така одинока нагода завести духову і гієрархічну єдність релігійну на цілій Україні, як не тепер в момент розвалу всего? Врешті — хто в тім поході ідеалізму християнського проти східного поганина може виконати більш блискучо своє завдання, як не розідеалізований і розентузіязований український мученик конвертит? Читачу! Чи уявляєш Ти собі ту силу наведеної до Апостольської Столиці, обнятою горячою любовію до Христа — з розпростертими прапорами

проти московського сатани — силу кількадесять мільйонів України? Хто і чим може заступити ту силу?

й) Фізична здоровість і здібність української раси, її велика територія разом з виходом в „наше море” і природні багатства України дають запоруку самовистарчальності і самооборони в такому поході України проти Москви навіть тоді, якби кругом в Європі все розвалювалось і розпорошувалось в нівець. Здібності українській бракувало дотепер лише ясного світогляду, а не було того світогляду — бо сатанізм Москви (схізма) його хаотизував і нищив. Сьогодні Українці, мають вже ясний плян, бо час викристалізував їм ясний, конкретний світогляд універсалізму! Перероджені ним, фізично здорові і здібні, хоч досі схаотизовані Українці — переростуть ділами творчими всіх своїх ворогів і приятелів... Впрочім в природі все так буває, що чим більший грішник навернувся, тим ліпший з него опісля був праведник... Досі Українці своїм гниттям і хаосом становили неабияку небезпеку для Європи. Відроджені — в такій самій мірі можуть ті Українці стати для Європи дошкою рятунку і одинокою на уздоровлення Європи надією... „Послідні будуть першими”... Хтож, як не Українці були досі в ряді народів Європи упосліджені? А такий секрет все в замінах роль людьми — відбувається. В тім круговороті екстремів зла в борбі з добром — лиш екстремне добро може перебрати до своїх рук провідну роль борби із злом. Україна власне (все на те складається) має всі ознаки і дані, стати тим ясновикристалізованим добром...

к) Окрім справи духового переродження і відродження релігійно-церковного — Україна одинока має шанси стати учителем і провідником нового суспільного життя в Європі — а се тому: Україна — се село і хлібороб. Нинішня негачія — се місто і міщанин. Місто наступає на село. Побороти негачію — се значить з’організувати село, се значить хліборобською ідеєю побороти всі негативні „ізми” міста і встановити новий лад і нову систему Клясократичних Трудових Монархій. А хто єсть творцем тої ідеї і хто її сьогодні здійснює, чи не Українець, чи не Україна? Нинішній фашизм — будь він італійський, будь гітлерівський, будь турецький і т. д. і сучасні всі

„нові” суспільні ідеї — бліднуть в порівнянні з льогікою, консеквенцією, силою і ясністю української ідеології відродження державної України... Україна покрила собою ту недостачу нової ідеї — без якої Європа мусить вмерти. Все, що її нині політично позірно відроджує — мусить або прийти по інструкції до української ідеї Трудової Монархії, або розложитися, або скорше чи пізніше стати новим радикальним „поступом” в борбі з тими, що репрезентуватимуть зроджену Українцями ідею Клясократії... Україна заповняє сьогодні ту власне люку (про котру ми попередно писали в тій книжці) в світових угрупованнях політично-ідейних, і заповняє місце тих, що ясно прапор Христа піднесуть в гору! Хтож инший — як не хліборобська Україна — досвідчена кривавими експериментами московського антихриста — і авторка Хліборобської Ідеї повинна і зможе — стати на чолі хліборобського руху і нового хліборобського устрою? Хтож инший сьогодні має вже так ясно определений плян походу християнського села на опановані негациєю міста? Хто і яка ідея дають розвязку на то „умопомрачнення” Європи — як не „Листи” В. Липинського? Хто краще гармонізує Боже з кесаревим, як не нова Україна?

л) Україна ненасичена державно! Вже поверх тисячу літ змагається Україна з труднощами, перепонами, ворогами, щоб упоїтися на довший час щастям власного блиску — держави. Сьогодні поза Україною і Українцями — скрізь пересит з власної державности і тому в Європі такий подув космополітизму і інтернаціоналізму. Люде шукають змін. Ті зміни завели їх в негацию. А Україна навпаки, за всяку ціну хоче насититися вже раз своєю державою. Тому завтра в борбі за власну державність — Українців можна буде бачити скрізь в завзяттю і ініціативі. Україна має перед собою праліс і джунглю, але має на се і сталевий леміш і йому недорівняє квола спорохнявіла „соха” насичених тисячеліттям державних надбань західних сусідів. Зрештою — о скількиж сильніший єсть все ідеалізм тих, які щойно починають творити?...

м) Монархічний романтизм і недоспівана в Українців легенда Гетьманська се ті утаєні чинники, які лише можуть збільшити український ідеалізм, зрив, удар, наступ і працю. Те, що

по думці негачії віджилося, у нас щойно має здійснитися... А все раз народжене і живе — мусить дозріти! Мусить же раз дозріти в Україні і чин св. Володимира і плян Короля Данила і замисли Мазепи. І коли Європа нині топче цісарські корони, або їх нерадо в себе передержує, тоді ми Українці — що перші з християнських народів (завдяки накиненій нам психіці орди зі сходу) свої королівські булави ломали — будемо і першими з тих, що по гіркім досвіді — учитимуть світ про вірність і послух Монархові. Українці будуть тими першими з народів в Європі, котрих загальна дотепер невірність своєму монархові заміниться в найтривкішу вірність і відданість Господареві Української Землі. А коли ходить о перебудову Європи на засадах Трудової Монархічної Ідеї — то хто — як не Українці — будуть її першими піонерами, учителями і керманичами? Бо вони її творцями — а тому і найбільшими її ентузіастами!

н) Вкінці, сьогодні іде борба не о скількість, але о якість. Якостями в суспільностях, які порушують маси — єсть провідні верстви тих суспільностей. Провідні верстви — се ніщо инше, як аристократія, та еліта, що творить історію народу і що уробляє обличчя народу. Проти найсильнішої сьогодні, але й найгіршої злом своїм — еліти червоної негачії — треба нині протиставити нову найсильнішу, але й найліпшу якостою еліту християнську. Сьогодні світ протиставляє червоній еліті скількість, машини, зброю, військо, ерудіцію і т. д. Се однак не врятує Європи, бо і та скількість в руках недоброї якостевої еліти і поза тою скількістю зла еліта. Україна одинока в такому положенню, що не має тої скількості і тому працює над якістю. Проти танків і смертоносних армій ворога — Україна не в силі сьогодні нічого йому протиставити окрім сили Духа, сили характерів її нової провідної верстви, її нової еліти християнської клясократії. І знова те саме, оскільки ми досі ту аристократію від себе проганяли, оскільки ми її легковажили — остільки завтра її будемо в ряди українські вставляти і слухати. Оскільки ми не знали досі своїх Предків, остільки завтра до їхніх тіней признаватимемся за нащадків! І коли сьогодні ціла Європа в оден тон виступає проти своєї аристократії (і слушно, бо та європейська аристократія обсівши як саранча

колись християнську Європу — її власним розкладом — розложила) в той сам час — Україна — давно визбувшись своєї еліти і за се тяжко заплативши — повертає тепер до „Тіней своїх Предків” і творить на здоровім селянським ґрунті нову клясократично-лицарську аристократію гетьманську. Завтра вилюдне-на Україна прийме в „колгози” ту аристократію і признасть її за свій національний і клясовий провід. І тільки специфічні в тім згляді українські умови дають ту певність, що нова християнська еліта якостево найсильніша зродиться якраз тільки в Україні. Бо кожний з тої еліти — буде радше новонародженим предком, чим вигорілим з ідеалізму і з лицарських прикмет, зате повним снобізму нащадком — якого має нині хора Европа...

о) Врешті останній атут: Україна пережила вже все найгірше. Все втратила. Залишився їй оден Дух — ідея! Україна вже не має нічого більше — окрім того Духа — до втрачення. Гірше з Україною і для України — як є тепер — вже не може бути. Дятого і очайдушність України в завтрішнім поході проти Москви — буде найбільшою. Українці нарід видержалий на неविгоди і заправлений в війнах. Тепер Москва придумала сатанський плян на знищення України: вона виморює її голодом, винищує фізично і виселює з рідної землі. Заходить ще небезпека — як слушно завважує о. В. Гігейчук*) з Оттави, що колиб такий стан — як є сьогодні — заістнував на Україні ще з яких 15—20 літ, тоді буде вправді Україна — але не буде на ній Українців. Бо одні вимруть міліонами з голоду, інших виселять, а ще інших вистріляють в льохах Г.П.У.; а решта — яка остане — се вже будуть діти сатани — а не України... Яка для нас ріжниця де родився такий сатана-яничар? Се інтернаціональна власність! І власне в тій фізичній і духовій обороні ще не зовсім умертвленої України — мусить в обличчю її смерті повстати в момент пригожий все, що живе українським Духом — повстати і довершити під проводом згаданої еліти української найбільший в історії Європи чин умертвлення

*) Український-католицький парох в столиці Канади — оден з немногих в Канаді серед Католицького Духовенства взагалі знавць большевизму і українського питання в орбіті сучасних світових подій. **В.Б.**

большевизму. Чин подібний хіба до Лігниць, Відня і Косового Поля...

* * *

5) Сі всі вище (в точці „4”) наведені атути України можуть:

а) Припинити похід московського большевизму — вкінці його у відвороті розбити.

б) Українські **побідні** війська можуть бути тоді радо витані в Москві — а Гетьман України мавби повне право відіграти тоді ролю не лиш монарха України etc, але також і протектора взагалі цілого Славянського Сходу.

в) Порядкуючи „Руським” Сходом — Україна як одинока упорядкована велика потуга в часі розвалу Європи — моглаб стати арбітром цілої розложеної Європи і організатором її нового суспільного життя (Трудові Монархії!).

г) Як навернена назад до католицизму — Україна — своїм християнським ідеалізмом в тім часі найсильніша і найчистіша — малаби всі дані стати опорою Апостольської Столиці і звідси моглаб одержати освячення (санкцію!) для тої ролі, чину і місії!

б) Як провідна в Славянським світі раса — Українці — малиби всі дані тоді заміщати скрізь вичерпаність раси романської і германської.

* * *

6). Се все, що Україна при найбільш сприятливих умовах для неї — з точки погляду її даних аутів і шансів моглаб в часі розвалу і по розвалі Європи досягнути. По якій однак лінії, по якому боці і во ім'я яких ідеалів в тім часі ступатиме українська думка і чин — не беремося тут предсказувати. Се залежатиме в першій мірі від:

а) Провідної верстви української, тої, яка в тім часі опанує укр. стихію, і

б) від тих чужосторонніх елементів, які усвідомивши собі ситуацію в цілій ширині і глибині — належно з'окрема усвідомлять собі ролю України в ній і допоможуть Україні (тим самим допоможуть собі!) досягнути те, що вона може досягнути.

7). А що буде — поспитаєте, якби взагалі до того трагічного розвалу Європи не мало прийти? То й тоді таке станови-

ще України самотньо і не лише з точки погляду місії християнської і великодержавности України виправдане, але й для сучасних умов — в яких знайшлась Україна — конечно, бо позитивно — творче добро єсть добром все і скрізь і по всі часи. Зрештою, чомуж то Україна якраз мусить бути все тим „спізнаним Іваном” і шубаком в хвості Європи? Чомуж то — не бути Україні учителем тої Європи і йти на переді нового руху, який неминує гряде і мусить прийти — так, як іде скорий упадок сучасних порядків і як мусить дійти до розвалу тих трох сучасних таборів, які сей порядок річей репрезентують! Чомуб нам не бути апостолами нової правди?

8). На щастя однак наше і цілої Європи акція Українська вже нині ясно перехиляється в бік українського апостольства. Бо перехиляються в той бік українські Верхи. Хтож се ті Верхи? Се Батьки, що дають провід і досвід і се діти, що дають силу і розмах їх акції. Батьки і діти однак ті, що муром вірности стали біля свого Провідника-Монарха. Се нова еліта Гетьманська, а до неї — як наймилішої Богу і Батьківщині схиляється нині передовсім в Краю наше Духовенство і все віруюче патріотичне осіле-консервативне громадянство, та найкультурніші елементи укр. еміграції. Запал і акція тих сил — оформлюють нам Нову Україну — а все нікчемне, або хаотичне, або галасливе поволи розкладається, никне, або духово вітріє і компромітується. Се все викристалізовує нас поволи в націю, перероджує нас в дійсних ідеалістів християн і схиляє маси до послуху тій Ідеї і її провідникам. Тепер треба ще тій масі знати, що вона може **доброго** зробити для себе і світа, треба її сказати — яку вона силу може уявляти з тим проводом і яке її завдання! Так, треба індивідуальну гордість кожного Українця зокрема — замінити в спільну гордість цілої Нації... А Провід хай знає докладно плян і напрям місії — ідеї. Робітники-ж хай знають, що і як робити!

* * *

9). Випадовим обозом для започаткування, ведення і довершення сеї роботи-місії України мусять бути Західні Землі України — не ті лише, що під Польщею, але й ті, що при Чехословачії і при Румунії. Тут власне мусить іти конструктив-

на праця — для досягнення конструкції Великої України*). Тут має бути ся головна кадра — в котрій треба нагромаджувати всі потрібні сили до того велитенського Діла! Бо звідси веде шлях до Києва — а не навпаки! В загалі в цілм русько-українським питанню — Українському Піємонтові треба пам'ятати слідує:

а) Ціла кольонізація т. зв. „Руського Сходу” бере свій початок і всі свої розгонові сили менш-більш з нинішних Західно-Українських Земель.

б) Північно-східні руські (також колись українські!) племена — перемішавши ся згодом кровно з Фіно-монголами і з їх навиками — витворили з часом відмінного (ментальністю і т. д.) від прочих Русо-Українців — типа північного Русо-Українця (Москвина).

в) Київська Княжа Державність — єсть однак спільною державою для цілого русько-українського сходу (для історичної України, Москви і Білорусі).

г) Київська державність — трималася силою дріжджів — якими були елементи західно-русько-українські — а знов-же всі інші русько-українські племена і удільні князівства — росли, організувались і розвивались силою культурної місії Києва.

г) В спільній борбі тих всіх русько-українських племен між собою ясно означились дві тенденції: сильніша централістична і слабша сепаратистична. В початках княжої доби — тенденція централістична — була в руках ініціативного Києва. (Володимир Великий!) Згодом перебирає ту тенденцію в свої руки русько-українська північ. Іде властиво борба Українця — проти Українця. Борба Москви за присвоєння собі спільної матери Києва. Вже тоді Москва позначилась духом руїни і монгольським організаційним хистом — супроти християнського духом Києва — з рознузданим зате славянсько-вічевим способом громадського життя. І тут зачинається відступ Києва перед Москвою і народжується тенденція сепаратистична. Тенденція сепаратизму брата Києвлянина від брата Москвина

*) Для того так важною справою єсть те, щоб діти користувались досвідом Батьків своїх і не заколючували спокою тої праці там де непотрібно!

і від його духа руїни. Згодом побіджає однак той дух руїни — отже північний Русо-Москвин централізує при собі полудневу часть Руси-України, яка весь час черпаючи свої животні сили з заходу — змагає до сепарації від Москви.

і) Неначе волею Божого Провидіння в руки централістичної Москви не дістаються ніколи Західні українсько-руські землі. На них то — створюється (після упадку Київа) окрема Українсько-Руська держава — одинока в нашій цілій історії національна чисто західно-європейського типу укр. держава... Місія історична тої держави борба за Київ і за всі русько-українські східні, північні і полудневі землі! Звідси щойно ясно опреділилося українське післанництво. Місія Католицької України! Король Данило і Папа Римський, конвертитизм до католицизму останнього князя Галицької Руси Юрія II., Унія Люблинська і Берестейська — не співчування Галичан Богданові (Львів окупився!) ні Гайдамаччині, ні Коліївщині, культурне відродження в Австрії, 1-ий листопад 1918 р. — похід Галичан на Київ в 1919 — се все історично конечні і користні етапи — якими проходила і кристалізувалась всеукраїнська думка державна. Тут вона врешті в наших днях віднаходить себе цілковито, бо проголошує, що:

1) Українському піемонтові (З.У.З.) треба вийти із загумінковості галицької і поставити себе в авангард проти цілого з'анархізованого українсько-руського сходу!

2) Треба прийняти світогляд універсальний і разом з новою ідеєю Трудової Монархії — переродити ними свій схід!

3) В момент звільнення від Москви Київа — і удержавлення України — Україні припадає роля перебрати тоді від Москви назад до Київа тенденцію централістичну і переустроїти во ім'я місії України*) **цілий Славянський Схід!**

* * *

10). Тим пунктом кінчимо сей розділ. Із Світової Війни

*) Повне завершення тої місії на терені Славянського Сходу — наступилоби аж тоді — колиб український Монарх в Київі — став рівночасно: Гетьманом Всієї України, Королем Галичини і Володимирії, Князем Білої Руси, цісарем Москви і Імператором взагалі Всієї Руси... І мабуть так треба розуміти „Союз Трьох Русей” Великого Українця — Вячеслава Липинського...

1914—1921 рр. ми Українці вийшли не так побіджені на полі бою, як перехитрені і ошукані. Сталося се завдяки тому, що Україна в тім часі була ~~об~~ъектом сильних і з'організованих чужосторонніх чинників. Вони Україну використали для своїх цілей. А не моглож статися в тім часі нічого інакшого з Україною, бо як нез'організована одиниця — вона не уявляла собою відповідної сили, яка дозволилаб Україні виконати на той час припавше їй завдання. А не була тоді Україна з'організована, бо (поминаючи вже всі її одідичені і набуті хиби і слабі прикмети славянської раси взагалі, які постійно ослаблюють нашу організованість, поминаючи наше необоронне географічне положення і неприхильні нам міжнародні ускладнення) ми в тім часі не мали досить своєї осілої, національно свідомої і посідаючої лицарсько-християнської еліти! Наш консерватизм був тоді страшенно слабкий — а натомість майже весь провід нації спочивав в тім часі в руках української півінтелігенції, яка (після винищення укр. шляхти своїми і чужими) на протязі цілого століття становила (і становить подекуди до нині) українську провідну верству! (Та інтелігенція заступила нам кількістю — а не якістю стару лицарську шляхту). Сяж інтелігенція (за малими виїмками) була вся „соціалістична”, отже безбожна — більш або менш явно протихристиянська, а значить — властиво большевизуюча маси. Така була тої інтелігенції „творчість” до війни і такаж сама „будова” України в часі війни. А тому й не було в Україні кому анархічності тої інтелігенції гальмувати — ні на правильніші стежки спрямовувати. Се річ ясна наслідки нашої власної історії (вічне „хлопоманство” і боротьба проти „панів”) і наслідки нашого поневолення (винародовлення шляхти) і тому ми як кадовб без голови — всі з'анархізувались і схаотизувались і тому так легко дались перехитрити своїм і чужим большевжкам і перевернули себе самих! (Повстання проти Гетьмана П. Скоропадського!)

Так, але з власних похибок ми мусимо учитися на будуче. Завтра, те велике криваве завтра, що своєю загравою обійме знова цілий світ і Україну — вимагає від нас бути на той момент готовими і приготованими. Бути готовими — се значить бути обєднаними біля свого Вождя, а таке обєднання можливе ли-

ше тоді, коли в першій мірі еліта національна єсть біля того Вождя обєднана. Чи маємо ми таку еліту? Маємо! Се нечисленні вже в нас старі пани-консервати, інтелігенція і статочне селянство. Але чи обєднані вони біля того Вождя? Ще в подавляючій більшості — ні! В тім то й річ, (в тім і ціль сеї праці) щоб творити ту еліту, її ряди побільшати, і її біля Одного Вождя обєднувати. Щоб таке обєднання еліти української продовжалось — на се треба сучасній провідній верстві українській — особливо укр. інтелігенції усвідомити собі дійсний стан річей і прийняти в кров і кість новий світогляд і ідею Католицької України! І от в чім найстрашніше питання для українського державника:

Чи прикмети і виховання, культура, характер і освіта нашої інтелігенції вже зрілі до такого переродження? Відповідаємо: Без участі Церкви Католицької і без праці нашого патріотичного духовенства — особливо без монахів*) свідомих післанництва України — таке переродження в нас немислиме. Для того в праці нашій післанницько-державницькій — так важну роль відіграє Церква! Бо християнська ідея може прийнятись лише в **волевій** душі, а таку душу уформлює **Благодаттю** Свята Церква. Отже ще раз те саме: Від того яку ідею репрезентуватиме в момент розвалу Європи нова еліта українська залежатиме не лише доля України, але й доля цілої Європи. Бо лише:

„Іменем **Моїм** переможете ворогів і ненависників...

Дух Мій увійде в вас і повстанете Землею... А на той час прозрять слічі, щоби впізнати **Правду** з **Нього** народжену, бо світ її не знає... Отже пошлю між вас **Лицаря Хороброго...** він мечем своїм до **Неї** шлях вам прокладе... Скупітьсь біля нього муром — а вашою буде верховина і вашим — **Завтрішний День**”... („З Думи про Україну” — гр. А. Монтрезора).

*) Важною ролею в тім напрямі єсть праця нашого історичного і заслуженого Чина св. Василя Вел. і молодшого від него на укр. ґрунті Чина оо. Редемптористів.

ЗАКІНЧЕННЯ

Європа, Азія, Америка і їх Взаємини.

В яким відношенні до назріваючих подій в Європі і в сам час її розвалу — будуть рухатися народи прочих континентів, особливо народи Азії і Америки? Які зміни і події в звязку з подіями в Європі — мусять тоді довершитися і на сих континентах і як уложаться взаємини між тими континентами?

Постійно (в сій книжці) виходимо з заложення, що цілий світ (отже не лише сама Європа) переживає на наших очах найбільшу в його історії кризу занепаду. Кризу занепаду сучасної суспільно-господарської системи і ідей, словом — вся сучасна культура і цивілізація світова в загальній декаденції. Європа, яка досі була учителем і провідником тої світової культури і цивілізації найбільше із всіх прочих континентів світа нині з'ужита і вичерпана і тому найблища в тій загальній декаденції і до упадку. Длятого власне Європа у власній самообороні і у свідомості свого культурно-цивілізаційного післанництва супроти решти континентів шукає нині нових шляхів для свого відродження і перебудови. І у висліді того шукання — маємо сьогодні в Європі всі нами досі обговорені табори політичні, ідеологічні і світоглядів. В оцінці всіх „за” і „проти” тих таборів, ідей і світоглядів — ми прийшли до заключення, що демократія і фашизм се теж дальша декаденція — а одинокий большевизм і універсалізм се виразні, хоч виключаючи себе сили, які виразно знають чого хочуть. Большевизм хоче виразно зруйнувати весь світ — знає як се робити і має всі дані се осягнути, а універсалізм хоче відбудувати весь світ і знає ясно як се зробити і теж має всі дані се довершити. На переді большевизму Совети — а на переді універсалізму Україна з союзниками (і евентуально сучасна Італія — коли зі своїм фашизмом виеволюціює до українського клясократизму). Совети черпають свої сили в сатанівськім Кремлі — а універсалізм в Католицькім Ватикані. Хто з них побідить? Се в великій мірі залежатиме і

від прочих континентів. І так: Колиб Японія в сподіваний нами момент не виступила на далекому сході проти Советів, або — колиб Совети побідили Японію, тоді шанси української перемоги і ролі — яку ми Україні попередньо начеркнули — значно маліють а натомість значно зростають шанси перемоги Советами Європи і Азії. В яких формах в такому випадку — тоді упорядковувалосьби громадсько-суспільне життя опанованих советизмом народів Європи і Азії — не легко предвидіти. Певним єсть тоді однак се, що нагромаджена віками азійська мільярдова енергія — домінувалаб тоді і над Європою! Якщоб однак в боротьбі з Советами — перемогла на далекому сході Японія — а прогнала боротьбу з Советами на заході Європа (Україна і союзники) — тоді Японія викинувши скрізь з Азії Європейців (Азія Азіятам!) і з'організувавши під своїм протекторатом всі азійські народи (один мільярд!) готуваласьби розбити Європейський Советський Союз, (бо перемогла Європу — Совети — всеж таки якийсь час вдержалисьби своїми експериментами в цілій Європі і тоді їх одиноким конкурентом булаб несветська з'організована Азія — з якою мусілаб Советська Європа готуватись до Війни!) Значить, аж в такому випадку і аж тоді — з'явиласьби давно описана і сподівана проблема і небезпека жовтої раси для Європи... Хто тоді перемоглаб — Азія — чи Європа і до котрого з тих двох таборів тоді малаб прихилитися думка, поміч і симпатія решти світа (Америки) нині ще за скоро рішення. Ключ до сього питання в руках обох Американських континентів, особливо в руках Сполучених Штатів Північної Америки, які скорше, чи пізніше поширять свою доктрину (Монроє!) „Америка для Американців” — і на Полудневу Америку і в той спосіб під протекторатом Вашингтону — протиставлять сім обома континентами нового світа з одного боку Європі — а з другого Азії. І власне від Вашингтону залежатиме, чи він дасть наперед нагоду Японцям розбити Советизм на далекому сході (від чого залежатиме і перемога Європи над Советизмом взагалі) і аж тоді стане гальмувати імперіялізм японський, чи махнувши рукою на долю Європи — Вашингтон допоможе Советам розгромити Японію? В такому випадку булаб вправді Америка на якийсь час позбавлена фізичної небезпеки від сторони Паси-

фіку, але чи булаб вона на довго забезпечена перед советизацією і революцією власного континенту? Хочеться вірити, що буде так — як ми попередно сказали, що Америка дасть нагоду Японцям розгромити від Сходу Совети, і тим врятує і Європу і свої континенти від остаточного розвалу цілого світа!

І хоч данням тої нагоди Японцям англо-саська раса мусілаб рівночасно пожертвуватись на тім сході в користь Азії власними кольоніями і т. д. — то всеж таки та найздоровіща в світі раса тільки завдяки своєму зрівноваженню і пожертвуванню — булаб домінуючою расою і арбітром цілої кулі земної. Ролі тоді булиб поділені так: Япон домінувавби над Азією, а Америка над Європою. Ті дві потуги: Америка і Япон держалиб в своїх кліщах і кишенях цілий світ і між ними дозрівавби конфлікт за тріумф і гегемонію над світом. Вислід війни між тими потугами — се вже пісня майбутньости наших дітей. А чи є може якінебудь надії на те, щоб до зарисованих нами світових подій не дійшло взагалі? Чи можнаби врятувати Європу від того розвалу?

Як довго існує большевизм, комунізм, Совети і Комінтерн — се виключене! Бо большевизм не може, бо не сміє еволюціонувати, бо кудя і до чого буде еволюціонував? До хаосу демократії? А світ душиться і так. Ставка большевиків є „світова революція” і від тої програми вони не відступлять! Нема і ніяких надій при сучасній системі Советів змінити той стан шляхом, чи то „палатної революції”, чи революції мас; нема надій і на ніяку європейську інтервенцію — тобто нема надій на обєднаний похід Європи проти сучасної Москви, а радше її Комінтерну. Зрештою такий похід при сучасних європейських умовах не вдався (Наполеон!) і аж тоді ми малиб загальний хаос і розвал. Такий похід мігби лише вдатися тоді, якби ціла Європа вже тепер була новим ідеалізмом християнським відроджена і з'організована та обєднана щиро проти спільного ворога антихриста. Тоді такий похід Християн Європи — проти Кремля — удався. Але, що не було і не буде нігде і ніколи такого масового переродження без потрясень, катастроф, жертв і крові — то воно прийде аж в розвалі і по розвалі Європи, як про се досі сказано.

А ТОМУ МИ ВИЗНАЄМ:*)

- З малим стадом, що стане царством великим, я держу Господи!
З малими і слабкими, котрі за Божою ласкою все засоромлюють
сильних (I Кор. 1, 28) я держу Господи!
З тими, що не бояться тих котрі убивають тіло, але Того, що
душу і тіло може погубити в гієнні огненній, (Лук. 12)
..... я держу Господи!
З тими, що затрачують так своє життя, щоби його здобути,
(Лук. 4,32 я держу Господи!
З немногими, котрі вибрані зпоміж всіх покликаних, (Мат.
22,14) я держу Господи!
Зі всіми правдивими христіянами, що держать з Богом і Його
слугами а в час переслідування не відпадають (Лук. 8)
..... я держу Господи!
Котрі умерти для Христа вважають здобутком, по приміру апо-
стола (Фил. 1,2) я держу Господи!
Котрих по приміру апостола ні голод, ані спрага, ні холод, ні
недостаток, ні біль, ані небезпека не можуть відлучити
від любови Ісуса, (Рим. 8,35) я держу Господи!
З христіянами, що визнають Христа перед людьми і тому бу-
дуть визнані Ним перед Отцем Небесним (Мат. 10,32)
..... я держу Господи!
З христіянами, що Христа більше люблять як батька або матір,
братів або сестер, дітей або ріллю — і тому є гідні Йо-
го (Мат.) я держу Господи!
З христіянами, що цісареві віддають цісарське а Богові Боже
(Лук. 2,28) я держу Господи!
З христіянами, що вихваляють Бога устами і серцем я
держу Господи!
З христіянами, котрі по взору апостолів уважають честю для
себе, терпіти переслідування ради Христа я
держу Господи!
З христіянами, що не входять неправими дверми (Ів. 10,1) я
держу Господи!

*) За „Бюлетином” — Брацтва Українців Католиків Канади.

- З христіянами, що слухають Церкву і тому не стали поганам
та явними грішниками я держу Господи!
- З христіянами, що віддають честь, кому честь а шану, кому ша
на належить (Рим. 3,19) я держу Господи!
- З христіянами, що мудрість світа того вважають за дурноту
(1 Кор. 3,19) я держу Господи!
- З христіянами, що не знають такої штуки, щоби одночасно
можна служити двом панам (Мат. 6) .. я держу Господи!
- З христіянами, що не є напів теплі а напів холодні і тому ви
плюється їх з уст (Діян. 3,18) я держу Господи!
- З христіянами, що відчувають правдивий голод і жажду за
справедливістю (Мат. 5,6) я держу Господи!
- З христіянами, що разом з Христом собирають, щоби не роз
кидати (Лук. 11,23) я держу Господи!
- З христіянами, що є з Христом і тому не проти Него я
держу Господи!
- З христіянами, що підчас напастей юдиних ступайків не сплять
(Мат. 13,27) я держу Господи!
- З христіянами, що відрекшися Христа не розпачають як Юда,
але покутують як Петро і чуже добро відкидають у свя
тині (Мат. 27,5) я держу Господи!
- З тими вірними христіянами, що ідуть за Христом аж під хрест
і радо з Ним умирають (Мат. 28) я держу Господи!
- З тими прославленими христіянами, що колись воскреснуть, ра
зом з Христом, щоби судити світ і засуджувати на вічний
вогонь (Мат. 19,28) я держу Господи!
- Тому Господи помилуй нас!
- Коли гіршителі виростуть зпосеред нас помилуй нас!
- Коли корабель Петра покривають хвилі помилуй нас!
- Коли потвора зірветься з ланца помилуй нас!
- Коли настане велике роздвоєння (Сол. 2) помилуй нас!
- Коли пошести, землетруси і жахи небесні гомоном страшним
лягнуть тут і там помилуй нас!
- Коли закличуть: Диви, тут є Христос, там Він є (Мат. 24,23)
..... помилуй нас!
- Коли настануть війни і суматохи (Лук. 21,9) помилуй нас!

Коли наші вороги глумитимуться нам: Де ваш Бог, де обіцяна
будучність? (2 Пет.) помилуй нас!
Коли Син Чоловічий не найде на землі ні крихітки віри (Лук.
18,8) помилуй нас!
Коли відірваний камінь поцілить глиняні ноги останного цар-
ства (Дан. 2,24) помилуй нас!
Коли мерзость запустіння сяде на святім місці (Мат. 24,18)
..... помилуй нас!
Коли син погибелі засяде у святині, щоби його почитали (Дан.
11) помилуй нас!
Коли многі будуть змушені носити знак звіря ... помилуй нас!
Коли пастирів поубивають а вівці розбігнуться (Мат. 26,31)
..... помилуй нас!
Коли син погибелі далеко витягне свої рамена (Дан. 11)
..... помилуй нас!
Коли надармо ділитеме краї землі помилуй нас!
Коли дасться йому власть побороти святих і поконати... по-
милуй нас!

— КОНЕЦЬ —

СПРАВЛЕНІ ОШИБКИ

На стор. 3. під присвятою — має бути замість: „В. Босий” — „Автор”.
На стор. 26. в точці „1”. замість: „незміняемо” — має бути „незміняемо-
сти”.

В другім накладі сеї розвідки, — (призначенім для Рідного Краю) —
який приготавлиється — буде справлена інтерпункція, невмістне денедє ужи-
банне великих і малих букв і вигладжений стиль — чого з технічних причин
не вдалося зробити в сім накладі. Автор сеї розвідки буде вдячний кожному
— хто зволить надіслати на адресу „Католицької України” свої замітки від-
носно сего видання.

Пересили
Д. Бодерівский
Мрнхнр,
Гогославів.

100-100
100-100
100-100

5,37 (1987)

Р
Л
6605

КОМУНІКАТ

ВИДАВНИЦТВА „КАТОЛИЦЬКА УКРАЇНА” В МОНТРЕАЛІ

Для Всіх Українських Християнських Книжкових
Видавництв і Пресових Органів.

Отрим подається до відома всім українським Видавництвам що:

1. В році 1933 з'організувалося у Монреалі (в Канаді) нове українське Видавництво під назвою: „КАТОЛИЦЬКА УКРАЇНА”.

2. Видавництво се подалося о „Домініальний Чартер” і в році 1934 приступає до праці.

3. Видавництво „Католицька Україна” ставить собі за ціль:

а) видавати періодично (по можности що місяця одну брошуру) оригінальні праці для поглиблення католицького світогляду і в дусі Католицької Акції серед американсько-канадійських Українців.

б) перекладати на англійську і французьку мови відповідні для інформації чужинців укр. видання.

в) видавати в українській мові відповідні для Українців тут і в Європі — англійські і французькі видання.

г) стреміти до видавання власного місячного наукового журналу і органу.

4. В склад Управи В-тва „Католицька Україна” входять побіч Українців також і визначні місцеві наукові сили з рядів англійських і французьких католиків Канадійців.

5. Для навізання контакту — просимо українські книжкові і пресові Видавництва, і наукові інституції як тут за морем — так і там в Європі — постійно обмінюватися з нами своїми виданнями (книжками і часописами) і кому можливо — сей наш перший „Комунікат” передрукувати. Адреса нашого Видавництва:

THE “CATHOLIC UKRAINE”

P.O. BOX 235

MONTREAL, CANADA.

67 2
Е ПАМ'ЯТІ

ВОЛОДИМИР БОСИЙ

РОЗВАЛ ЕВРОПИ Й УКРАЇНА

THE COLLAPSE OF EUROPE AND UKRAINE

By W. J. BOSSY

Накладом Видавництва „Католицька Україна” в Монреалі
(Канада) в 1933 р.